ΤΟ

ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΕΙΟΝ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

ΥΠΟ

Ν. Τ. ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ

(Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ Δ' τόμου τοῦ Παρνασσοῦ)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ
1880

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

18735G
(B13223)

ΤΟ

ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΕΙΟΝ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

ΥΠΟ

Ν. Τ. ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ

(Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ Δ' τόμου τοῦ Παρνασσοῦ)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ
1880

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΤΟ ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΕΙΟΝ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΒΕΝΕΤΙΚΗΝ ΕΠΟΧΗΝ

Α΄.

Ἡ ὕπαρξις τοπικοῦ Ἀρχειοφυλακείου ἐν Κερκύρᾳ ἀνάγεται, κατὰ τὰς σωζομένας μαρτυρίας, εἰς τοὺς πρώτους αἰῶνας τῆς Βενετοκρατίας. Περὶ τούτου νῦξιν, ἂν οὐχὶ περὶ τοῦ ὀνόματος περὶ τοῦ πράγματος, εὑρίσκομεν ἐν μιᾷ τῶν ἀρχαιοτέρων πρεσβειῶν, δι' ὧν κατὰ τὰ ἀνέκαθεν εἰθισμένα, ἡ Κοινότης τῆς Κερκύρας τὰς αἰτήσεις καὶ τὰ παράπονά της ὑπέβαλλε πρὸς τὴν κυρίαρχον κυβέρνησιν, κατορθοῦσα τοιουτοτρόπως οὐχὶ ἅπαξ, νὰ διεκδικῇ καὶ ἐξασφαλίζῃ τὰ δικαιώματα καὶ τὰ προνόμια αὐτῆς καὶ κατὰ τῆς ἐν τῇ νήσῳ προϊσταμένης Βενετικῆς ἀρχῆς.

Ἡ ἐν ἔτει 1443 σταλεῖσα εἰς Βενετίαν κερκυραϊκὴ πρεσβεία, ἐν κεφαλαίῳ δεκάτῳ τῶν αἰτήσεων αὐτῆς, ἐφ' ὧν ἡ Βενετικὴ Σύγκλητος ἐν συνεδριάσει ἀπεφάνθη τῇ ἑβδόμῃ Μαρτίου τοῦ ἔτους ἐκείνου· «Ἱκέτευσε νὰ ἐκδοθῇ πρόσταγμα, ὅπως ἅπαντες οἱ κάτοικοι τῆς Κερκύρας, οἱασδήποτε καταστάσεως καὶ ἂν ὦσιν, οἵτινες ἤθελον ἔχει εἰς χεῖράς των ἔγγραφόν τι περὶ προνομίου, ἀνῆκον εἰς τὴν Κοινότητα τῆς Κερκύρας, προσαγάγωσιν αὐτὸ εἰς τὴν Διοίκησιν (Reggimento), ἐπὶ ποινῇ δουκάτων ἑκατόν, ὧν τὸ μὲν ἥμισυ ἔστω τῆς Κοινότητος, τὸ δὲ ἕτερον ἥμισυ τοῦ καταγγελέως· καὶ τὰ ὅσα περὶ προνομίων ἔγγραφα ἔχουσιν ἤδη καὶ ὅσα θέλουσι λάβει, νὰ τὰ καταγράψωσιν ἐν τῇ Καγκελλαρίᾳ, καὶ νὰ τὰ θέσωσιν ἐν κιβωτίῳ, καὶ νὰ τὰ ἔχωσιν ὑπὸ ἑπτὰ κλεῖδας, ὧν τὴν μίαν νὰ κρατῇ ὁ κ. Βάϊλος, ἕκαστος δὲ τῶν Συνδίκων τὴν ἰδικήν του». Προστίθεται δὲ ὡς λόγος τοῦ αἰτουμένου μέτρου ὅτι «εἰς χεῖρας πολλῶν εὐγενῶν περιῆλθον τοιαῦτα ἔγγραφα, οὗτοι δὲ τ' ἀποκρύπτουσιν, ὡς ἀποφαινόμενά που κατ' αὐτῶν». Ἡ ἀπάντησις παραδοχῆς, ὡς εἴθισται εἰς αὐτὸ τὸ κεφάλαιον τῆς αἰτήσεως ἑπομένη ἐπιτάττει εἰς τὸν Βάϊλον νὰ προβῇ, οὐχὶ μόνον διὰ προκηρύξεως, ἀλλὰ καὶ δι' ἀνακρίσεως ὅπως ληφθῶσι τὰ ῥηθέντα περὶ προνομίων ἔγγραφα [1].

1 Βιβλίον λεγόμενον τοῦ Χρυσοβούλλου τῆς Κοινότητος Κερκύρας σωζόμενον ἐν τῷ Ἀρχειοφυλακείῳ ἤτοι Copia dei Capitoli della Spectabile Università di Corphù tratti dalli Libri Communi della Cancellaria Ducal della Illma Sria di Venetia incomminciando dal MCCCLXXXVI fin MDXXIIII scritta per me Alvise di Garzoni Nodaro Ducal a richiesta delli Spli Ambassadori della detta Mca Coità D. Andriol Carthano, Beno Lanza e Manoli Mosco venuti a Venetia il 1512 φυλλ. 12 καὶ 14.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Πρὸς διαφώτισιν τῶν ἀνωτέρω μνημονευομένων ἀρχῶν, ὀφείλομεν νὰ σημειώσωμεν ἐνταῦθα ὅτι μέχρι τοῦ ἔτους 1420 ὁ Βάϊλος ἦτο ἡ πρώτη ἐν Κερκύρᾳ Βενετικὴ ἀρχή, διοικητικὴν καὶ δικαστικὴν ἐξουσίαν ἐξασκοῦσα. Τότε δέ, αἰτήσει τῶν Κερκυραίων, προσετέθησαν αὐτῷ τρεῖς ἕτεροι Βενετοὶ εὐπατρίδαι, οἵτινες ὁμοῦ μετὰ τοῦ Βαΐλου συναπετέλουν τὴν ἐν Κερκύρᾳ Διοίκησιν (Reggimento), δύο μὲν ὡς σύμβουλοι τοῦ Βαΐλου, εἷς δὲ λεγόμενος Προβλεπτὴς καὶ Καπιτάνιος, ὅστις εἶχε τὴν διαμονὴν αὐτοῦ ἐν τῷ Παλαιῷ φρουρίῳ, ἔχων σὺν τοῖς ἄλλοις ὑπ' αὐτὸν καὶ τὴν στρατιωτικὴν δύναμιν. Ὁ Βάϊλος, ὅστις ἦτο κατὰ πρῶτον ἡ ἀνωτέρα ἀρχή, κατήντησε προϊόντος τοῦ χρόνου δευτερεύουσα, ἀφοῦ μάλιστα συνέστη ἐν Κερκύρᾳ ἡ ἕδρα τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ τῆς θαλάσσης τοῦ καὶ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ τῆς Ἀνατολῆς ἐπικληθέντος, ὡς περιβεβλημένου τὴν ὑπερτάτην εἰς τὰς ἡμετέρας νήσους Βενετικὴν ἐξουσίαν, σὺν τῇ ἀρχηγίᾳ τοῦ ἐν Κερκύρᾳ συνήθως σταθμεύοντος Βενετικοῦ στόλου. Οἱ Σύνδικοι δὲ ἦσαν ἡ πρώτη ἐγχώριος ἀρχή, οἵτινες καὶ προΐσταντο τοῦ συμβουλίου τῆς Κοινότητος ἤτοι τῆς πόλεως, παρ' οὗ ἐνιαυσίως ἐξελέγοντο, καὶ οὕτινος αὐτοὶ διέταττον τὴν συγκάλεσιν, διὰ τῶν Κηνσόρων γενομένην· ἐν γένει δὲ ἀντεπροσώπευον τὴν Κέρκυραν ἐνώπιον τῶν ἀνωτέρων Βενετικῶν ἀρχῶν. Οἱ Σύνδικοι τὸ πρῶτον ἦσαν τέσσαρες, δύο Γραικοὶ καὶ δύο Λατῖνοι, ἔπειτα δὲ περιωρίσθησαν εἰς τρεῖς. Ἐξελέγοντο ὅμως ἐν ἀνάγκῃ καὶ ἔκτακτοι Σύνδικοι [1]. Διὰ τοῦτο πιθανῶς, ὅτε ὡς ἀνωτέρω προωρίσθη περὶ ἑπτὰ κλειδῶν διὰ τὸ κιβώτιον τῶν ἐγγράφων, ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν ὑπὲρ τοὺς τέσσαρας Συνδίκους.

Ἐξ ὅσων ἀνωτέρω παρεθέσαμεν ἐκ τῆς ἐν ἔτει 1443 πρεσβείας, προκύπτει καθαρῶς ἡ πραγματικὴ ἵδρυσις τοπικοῦ Ἀρχειοφυλακείου παρ' ἡμῖν, συνισταμένου, ὡς εἴρηται, εἰς τὰ ἐν ἑνὶ κιβωτίῳ φυλαττόμενα ἔγγραφα τῆς Κοινότητος ὑπὸ ἑπτὰ κλεῖδας, ὧν τὴν μίαν εἶχεν ὁ Βάϊλος. Ὅθεν δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν ὅτι ἔκτοτε τὸ Ἀρχειοφυλακεῖον τοῦτο τῆς Κοινότητος ἐγκαθιδρύθη ἐν τῷ οἰκήματι τοῦ Βαΐλου Κερκύρας, ὅπου τῷ ὄντι, ὡς θέλομεν ἰδεῖ κατωτέρω ὑπῆρξε καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς Βενετοκρατίας. Δὲν δυνάμεθα ὅμως νὰ παραδεχθῶμεν θετικῶς, ὡς εἰς τὸ Ἀρχειοφυλακεῖον τῆς Κοινότητος ἀποβλέποντα, ὅσα μετὰ ἑξηκονταετίαν, τῇ 10 Νοεμβρίου 1505 διέταττεν ἡ Βενετικὴ Σύγκλητος καὶ περὶ ὧν ἀνετίθετο ἡ ἐκτέλεσις εἰς τοὺς ἐντολῇ τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα ἀπεσταλμένους Συνδίκους καὶ Προβλεπτὰς κατὰ τὴν Ἀνατολήν, περὶ διευθετήσεως τῶν ἐν τῇ Καγκελλαρίᾳ τοῦ Βαΐλου Κερκύρας διατηρουμένων βιβλίων καὶ ἐγγράφων. Οὐχ ἧττον παραθέτομεν ὧδε καὶ αὐτά, μήπως διὰ τὴν καὶ ἔκτοτε, ὡς εἶναι πιθανόν, κατάθεσιν ἐν τῷ οἰκήματι τοῦ Βαΐλου τῶν ἐγγράφων καὶ βιβλίων τῆς Κοινότητος, ἅτινα δὲν ἦσαν ἴσως πολυάριθμα, ὑπήχθησαν σιωπηλῶς καὶ ταῦτα εἰς τὸ λαμβανόμενον μέτρον πρὸς τακτοποίησιν τῆς Καγκελλαρίας τοῦ Βαΐλου.

1 Ε. Λούντζη. Ἡ Ἑπτάνησος ἐπὶ Ἑνετοκρατίας Κεφ. Α' καὶ Κεφ. Δ'.

Ὁμιλεῖ ὡς φαίνεται παρὼν ἐν Κερκύρᾳ ἁρμόδιος Βενετὸς ἄρχων, ἐκθέτων τὰς ὑπὸ τῶν Συνδίκων αὐτῆς αἰτουμένας προνοίας, ἐφ' ὧν αὐτὸς ἀποφαίνεται, καὶ δίδεται ἡ ἔγκρισις τῆς ἐν Βενετίᾳ ἀνωτέρας ἀρχῆς τῇ δεκάτῃ Νοεμβρίου 1505.

«Ἐνεφανίσθησαν, λέγει, ἐνώπιον ἡμῶν οἱ Σύνδικοι τῆς πόλεως ταύτης μετ' ἄλλων τῶν προυχόντων αὐτῆς, ἐξαιτούμενοι νὰ διορισθῇ φύλαξις καὶ πρόνοια περὶ τῶν βιβλίων τῆς Καγκελλαρίας τοῦ μεγαλοπρεποῦς Βαΐλου, ὥστε νὰ διατηρῶνται πρεπόντως, ἵνα αἱ ἀποφάσεις, οἱ ὁρισμοὶ καὶ αἱ ἄλλαι δικαστικαὶ πράξεις αἱ περιεχόμεναι εἰς τὰ αὐτὰ βιβλία, ἐξ ὧν διευκρινίζονται καὶ μαρτυροῦνται ἡ ἰδιωτικὴ περιουσία, καὶ ἐπίσης τὰ δημόσια δίκαια εἰς πλείστας κρισολογίας, ἐν αἷς ἐνέχεται ἡ Περιφανεστάτη ἡμῶν Αὐθεντία, νὰ δύνανται, κατὰ τὰς ἐντυγχανούσας ἀνάγκας, ν' ἀνευρίσκωνται, καὶ νὰ μὴ δίδηται ἀφορμὴ εἰς τοὺς κακοβούλους διὰ τὴν κακὴν φύλαξιν καὶ ὀλίγην ἐπιμέλειαν περὶ τὰ ἀνωειρημένα βιβλία, νὰ ὑπεξαιρῶσι καὶ σχίζωσι μέρος αὐτῶν, οὐκ ὀλίγον ζημιουμένων τῶν ἐνδιαφερομένων εἰς τὰ ἐν τοῖς αὐτοῖς βιβλίοις περιεχόμενα ἔγγραφα, ὡς καθ' ἃ βεβαιοῦσι, συνέβη κατὰ τὸ παρελθόν. Ὅθεν κατανοοῦντες ἡμεῖς τὴν σημαντικότητα τῶν ἀνωειρημένων βιβλίων καὶ ἐγγράφων, καὶ τὸ εὔλογον τῆς γενομένης αἰτήσεως ὑπὸ τῶν ῥηθέντων Συνδίκων, δυνάμει τῆς ἐξουσίας ἣν περιβάλλεται τὸ ἡμέτερον ἀξίωμα, ὑπομιμνήσκοντες καὶ ἐπαινοῦντες πρὸς τοὺς ῥηθέντας ἀναφερομένους διὰ τὸ ὑπούργημα τοῦτο, τὸ ἄτομον τοῦ κ. Π. Ἀντωνίου Γαζέλου (Pre Antonio Gazelo) κατοικοῦντος ἐν Κερκύρᾳ καὶ ἀπὸ εἴκοσι τριῶν ἐτῶν ἐξασκουμένου ὡς βοηθοῦ (coadiutor) ἐν αὐτῇ τῇ Καγκελλαρίᾳ, διορίζομεν αὐτὸν τὸν Π. Ἀντώνιον συντηρητὴν καὶ τακτοποιητὴν ἁπάντων τῶν ἐν τῇ εἰρημένῃ Καγκελλαρίᾳ τοιούτων βιβλίων, ἐπὶ τῶν διαφόρων κατὰ καιρὸν Διοικήσεων, διὰ τὰς ἐν καλῷ χάρτῃ ἀντιγραφὰς τῶν προσταγμάτων καὶ δουκικῶν γραμμάτων καὶ ἄλλων διατάξεων στελλομένων εἰς Κέρκυραν εἰς τοὺς μετέπειτα χρόνους, δικαιούμενον νὰ λαμβάνῃ ὡς ἀμοιβὴν ἄσπρον ἕν, δι' ἕκαστον βιβλίον ὅπερ ἀνεύρῃ καὶ δείξῃ τῇ αἰτήσει παντὸς ἰδιώτου· ἐπίσης νὰ ἔχῃ ἁπάσας τὰς ἀντιγραφὰς τῶν ῥηθέντων βιβλίων καὶ ἀναγράφων ἐν καλῷ χάρτῃ, καὶ τοῦτο προσηκόντως ἀνταμειβόμενος διὰ τὴν ἐργασίαν του, ὁριζομένου ὅτι ἂν θέλῃ τις νὰ ἴδῃ διάφορα βιβλία περὶ τῆς αὐτῆς ὕλης, ὁ ῥηθεὶς βοηθὸς νὰ μὴ δύναται νὰ λαμβάνῃ εἰμὴ ἓν μόνον ἄσπρον» [1].

Εἶναι παρατηρήσεως ἄξιον ὅτι εἰς τὰ τοιουτοτρόπως ἐν ἔτει 1505 διαταττόμενα, οὐδεμία γίνεται μνεία ἐγγράφων προνομίων τῆς Κοινότητος, περὶ ὧν ῥητῶς ἐπρονόησε προηγουμένως τὸ ἀπ' ἀρχῆς παρατεθὲν Κεφάλαιον τῆς ἐν ἔτει 1443 κερκυραϊκῆς πρεσβείας, καὶ περὶ ὧν, ὡς θέλομεν ἰδεῖ, διαλαμβάνουσιν ἐν γένει ἅπασαι αἱ μεταγενέστεραι πράξεις, αἱ περὶ Καγκελλαρίας τῆς Κοινότητος προνοοῦσαι. Ὥστε καὶ διὰ τοῦτο ἐπιτρέπεται ἁπλῶς καὶ

1 Βιβλίον τοῦ Χρυσοβούλλου. Φυλλ. 26, 27, 28 καὶ 30.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

μόνον ἡ ὑπόθεσις, ὅτι δυνάμει τῆς ὡς ἀνωτέρω περὶ τῶν ἐν τῇ Καγκελλαρίᾳ τοῦ Βαΐλου βιβλίων ἀνατεθείσης αὐτῷ ἐντολῆς ὁ Ἀντώνιος Γαζέλος ἠσχολήθη καὶ εἰς τὰ ἔγγραφα τῆς κερκυραϊκῆς Κοινότητος. Ἄλλως τε τὰ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἔχουσι πολλὴν τὴν ἀσάφειαν, οὐδὲ περιῆλθέ τι μέχρις ἡμῶν παρέχον εἴδησίν τινα περὶ τοῦ ποία τις πράγματι ἀπέβη ἡ τοῦ Γαζέλου ἐργασία.

Οὐχὶ μετὰ μακρὸν χρόνον μεγάλη ἐνέσκηψεν εἰς τὰ ἐν Κερκύρᾳ Ἀρχειοφυλακεῖα, δημόσιά τε καὶ ἐγχώρια, σύγχυσις καὶ καταστροφὴ κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1537 φοβερωτάτην τουρκικὴν πολιορκίαν, καθ' ἣν σὺν τοῖς ἄλλοις ἀπωλέσθησαν καὶ τὰ πρωτότυπα τῶν ἐν ἔτει 1386 χορηγηθέντων εἰς τὴν Κέρκυραν προνομίων, κατὰ τὴν εἰς τὴν Βενετικὴν Πολιτείαν ἑκουσίαν αὐτῆς παράδοσιν. Διὸ ἐδέησε νὰ ληφθῶσιν ἐκ Βενετίας νέα τούτων ἐπίσημα ἀντίγραφα, διὰ τῆς ἐν ἔτει 1542 σταλείσης Κερκυραϊκῆς πρεσβείας, δι' ἧς πρὸς τούτοις ἐζητήθη καὶ ἡ ἐπικύρωσις τῶν περὶ προνομίων τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας παπικῶν βουλῶν Λέοντος δεκάτου (10 Μαΐου 1521) καὶ Παύλου τρίτου (8 Μαρτίου 1540) πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ πατρίου θρησκεύματος τῶν Κερκυραίων ἀπὸ τῶν καταδυναστειῶν τῆς λατινικῆς ἐκκλησίας, ἥτις ἤδη ἐπὶ τῆς τῶν Ἀνδηγαυῶν δεσποτίας, εἶχε μετὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου αὐτῆς σφετεριστικῶς ἐγκαθιδρυθῆ ὡς ἐπικρατοῦσα ἐν Κερκύρᾳ [1].

Ἀπὸ τοῦδε μᾶλλον εὐκρινὴς παρουσιάζεται ἡ ὕπαρξις τοῦ Ἀρχειοφυλακείου τῆς Κοινότητος.

Β'.

Ἐν ἔτει 1558 ἱδρύεται τὸ ἀξίωμα Καγκελλαρίου τῆς Κοινότητος, εἰς ὃν ἀνατίθεται σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ ἡ φύλαξις τῶν ἐγγράφων ταύτης, τουτέστι ἡ τοῦ πραγματικῶς ὑπάρχοντος Ἀρχειοφυλακείου αὐτῆς διεύθυνσις. Ἰδοὺ δὲ ἡ περὶ τῆς ἱδρύσεως τούτου ψηφισθεῖσα πρᾶξις ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῆς Κοινότητος τῇ προτάσει τῶν τότε Συνδίκων, ἤτοι προϊσταμένων τῆς ἐγχωρίου διοικήσεως τῇ 28 Ὀκτωβρίου 1558, διαγράφουσα τὰ καθήκοντα αὐτοῦ τοῦ Καγκελλαρίου καὶ δεικνύουσα εἰς τί τότε συνίστατο τὸ ῥηθὲν Ἀρχειοφυλακεῖον [2].

1 Ἀρχειοφυλ. Κεφ. XXIV καὶ Κεφ. XXV τῆς ἐν ἔτει 1542 Πρεσβείας. Ὅρα καὶ Ε. Λούντζη Ἡ Ἑπτάνησος ἐπὶ Ἐνετοκρατίας Κεφ. ΙΑ'.

2 Πρὸς διασάφησιν τοῦ ἐπὶ Βενετοκρατίας συστήματος τῆς ἐγχωρίου Διοικήσεως τῆς Κερκύρας, ὑπομιμνήσκομεν ἐνταῦθα ὅτι τὸ συμβούλιον τῆς Κοινότητος εἴτε τῆς πόλεως, ἀριθμοῦν τὸ πάλαι ἑβδομήκοντα ἢ ὀγδοήκοντα μέλη, συνεπείᾳ τῆς ἐν ἔτει 1484 κερκυραϊκῆς Πρεσβείας, ἐξελέγετο ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τούτῳ κατ' ἔτος συγκαλουμένου Γενικοῦ Συμβουλίου, περιλαμβάνοντος ἅπαντας τοὺς ἐνήλικας εὐγενεῖς, καὶ ἐψήφιζε σὺν τοῖς ἄλλοις ἅπαντα τὰ τῆς Κοινότητος ἀξιώματα καὶ ὑπουργήματα (cariche ed offici) (Le Leggi Municipali delle Isole Ionie dall' anno 1386 fino alla caduta della Repùblica Veneta publicate dal D. G. Pojago. Corfù 1846 Τομ. Α'. σελ. 35). Τὸ Συμβούλιον τῶν ἑβδομήκοντα ηὐξήθη ἔπειτα μέχρι τοῦ ἀριθμοῦ 150, διὰ δουκικοῦ θεσπίσματος 14 Μαΐου 1489. Ὁρισμὸς δὲ τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ καὶ Ἐλεγκτοῦ Βερνάρδου Μοροζίνη ἀπὸ 31 Ὀκτωβρίου 655, ὁρίζει ἡμέραν τῆς ἐτησίας συγκαλέσεως τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου τὴν 15 Ὀκτωβρίου, ὅπως ἐκλέξῃ τὸ Συμβούλιον τῶν 150, ὅπερ ἐντὸς τοῦ Νοεμβρίου ὤφειλε νὰ προβῇ εἰς τὰς ἐκλογὰς τῶν ἀξιωμάτων καὶ ὑπουργημάτων μέχρι τῆς 24 Δεκεμβρίου, ἅτινα ἀμέσως τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων 25 Δεκεμβρίου ὤφειλον ν' ἀναλάβωσι τὰ καθήκοντά των (Vol. 65. Arg. Div. Δέσμη 28 φυλλάδιον ἔντυπον). Ἡ προθεσμία αὕτη τῶν ἐκλογῶν σπανίως ἐτηρεῖτο καὶ ἐξηκολούθουν αἱ ψηφοφορίαι καὶ ἀρξαμένου τοῦ νέου ἔτους. Τὸ συμβούλιον περιεῖχε δύο τάξεις μελῶν τοὺς λεγομένους Λατίνους καὶ τοὺς Γραικούς, ὡς ἐκ τῆς καταγωγῆς μᾶλλον ἢ ἐκ τοῦ πρεσβευομένου θρησκεύματος διακρινομένους, καί τινα τῶν ἀξιωμάτων τῆς πόλεως, καθ' ὡρισμένην ἀναλογίαν ἀνῆκον εἰς τοὺς μὲν καὶ εἰς τοὺς δέ. Ἦσαν λ.χ. Σύνδικοι Γραικοὶ καὶ Σύνδικοι Λατῖνοι, δικασταὶ Γραικοὶ καὶ δικασταὶ Λατῖνοι, ἀγορανόμοι ἐπίσης κτλ.

«Γνωσταὶ εἶναι εἰς τὸ Σεπτὸν Συμβούλιον αἱ καθ' ἡμέραν ἀκολουθήσασαι καὶ ἐξακολουθοῦσαι ἀταξίαι εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς Μεγαλοπρεποῦς ταύτης Κοινότητος καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τούτου διοριζομένων ἀξιωμάτων· διότι οὐδεὶς ὑπάρχει ἐπιφορτισμένος νὰ κρατῇ τὰς διαταγάς, πρεσβείας καὶ πολλὰ ἔγγραφα προνομίων, ὅσα δι' ἱδρώτων, ἀγρυπνιῶν καὶ ἐξόδων ἀπέκτησαν οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι. Ἱκανὸν μέρος τούτων ἀπωλέσθη, ἀλλὰ δὲ ὅταν ζητῶνται δὲν δύνανται νὰ εὑρεθῶσιν, εἰμὴ διὰ μεγίστων δυσκολιῶν· ὥστε ὁσάκις ἡ Κοινότης θέλει νὰ μεταχειρισθῇ τὰς διαταγὰς ταύτας δὲν τὰς εὑρίσκει, καὶ ἕνεκα τούτου τὰ πράγματά της κακῶς ἔχουσι, μετὰ μεγίστης ζημίας ἁπάντων ἡμῶν, οἵτινες δὲν δυνάμεθα νὰ ποιήσωμεν χρῆσιν τῶν δωρημάτων τῆς εὐδαιμονεστάτης Βενετικῆς κυριαρχίας.

«Διὰ ταῦτα ὁ νῦν ἐκλαμπρότατος Βάϊλος καὶ Γενικὸς Προβλεπτὴς εἰς πάντα πάντοτε προσέχων πρὸς τὸ καλὸν τῆς Κοινότητος ταύτης, ὡς πατὴρ ἀγαθὸς ἐμνήσθη ἐπίσης ὅτι πρέπει νὰ ἐκλεχθῇ ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τούτου ἕνας Καγκελλάριος τῆς μεγαλοπρεποῦς Κοινότητος, ἐπιφορτισμένος νὰ κρατῇ καὶ φυλάττῃ τὰ προνόμια, τὰς πρεσβείας, τὰς διαταγὰς καὶ πᾶν ἄλλο, ὅπερ ὑπάρχει τῆς Κοινότητος, ἵνα μὴ ἐξακολουθῶσιν ἀπὸ τοῦδε εἰς τὸ ἑξῆς αἱ κατὰ τὸ παρελθὸν ἀκολουθήσασαι μεγάλαι ἀταξίαι. Ἑπομένως ψηφισθήσεται καθ' ἃ ἡμεῖς οἱ τοῦ παρόντος ἔτους Σύνδικοι προτείνομεν, νὰ ἐκλέγηται κατ' ἔτος παρὰ τοῦ μεγαλοπρεποῦς συμβουλίου, εἷς τῶν ἡμετέρων πολιτῶν γινώσκων γράμματα ἑλληνικὰ καὶ λατινικά, μὲ τίτλον Καγκελλαρίου τῆς Κοινότητος καὶ μισθὸν δουκάτων 36 κατ' ἔτος, ἐντεταλμένος νὰ κρατῇ καὶ φυλάττῃ ἅπαντα τὰ ἔγγραφα, ἤγουν πρεσβείας, προνόμια, διαταγὰς καὶ ἀποφάσεις γενομένας ἐν τῷ Συμβουλίῳ τούτῳ, καὶ τὰς ἀφορώσας ἐκείνους οἵτινες ἂν καὶ διατελοῦντες ἐν περιόδῳ ἀπαγορεύσεως [1] οὐχ ἧττον ψηφοφοροῦνται Φράγκοι καὶ Γραικοί, ὀφείλων δὲ ἅπαντα ταῦτα καὶ ὅσα ἄλλα ἔγγραφα ἀνήκουσιν εἰς τὴν μεγαλοπρεπῆ Κοινότητα νὰ τὰ φυλάττῃ χωριστά, ἵνα ἐν παντὶ χρόνῳ δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τὴν ῥηθεῖσαν Κοινότητα

1 Contumacia. Τῶν εἰς ἀξιώματά τινα ἐκλεχθέντων καὶ ὑπηρετησάντων ἀπηγορεύετο ἐπί τινα χρόνον ἡ εἰς ὑπούργημα ἐκλογή· ἡ δὲ περίοδος τῆς ἀπαγορεύσεως ταύτης ἐλέγετο contumacia.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

νὰ διακηρυχθῇ δὲ ὅτι ὁ ἐσόμενος Καγκελλάριος τὸ παρὸν ἔτος, ὀφείλει νὰ καταγράψῃ χωριστὰ εἰς ἓν βιβλίον τὰ ψηφίσματα καὶ τὰς διαταγὰς ὅσα κατὰ διαφόρους καιροὺς τὸ Συμβούλιον τοῦτο παρεδέχθη, ὁμοίως δὲ οἱ διάδοχοι αὐτοῦ τὰ κατὰ καιροὺς παραδεχθησόμενα· νὰ ὑποχρεωθῶσι δὲ οἱ μέλλοντες σεβαστοὶ Σύνδικοι καὶ αὐτὸς ὁ Καγκελλάριος, κατὰ πᾶσαν ἔναρξιν τῶν ἐκλαμπροτάτων διοικήσεων, νὰ ἐμφανίζωνται ἐνώπιον τῆς ἐκλαμπρότητός των καὶ νὰ δεικνύωσι τὰ προνόμια τῆς μεγαλοπρεποῦς ταύτης Κοινότητος, αἰτοῦντες ἔπειτα, ὅταν τύχῃ περίστασις, τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν, ἐπὶ ποινῇ ἐπιβαλλομένῃ τοῖς τε Συνδίκοις καὶ τῷ Καγκελλαρίῳ δουκάτων πεντήκοντα. Ὁ δὲ κατὰ διαδοχὴν ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ἐσόμενος Καγκελλάριος νὰ λαμβάνῃ ἀπόδειξιν παραλαβῆς ὑπὸ τοῦ διαδόχου του πασῶν τῶν πρεσβειῶν, προνομίων, διαταγῶν καὶ παντὸς ἄλλου ὅσα παραδώσῃ εἰς αὐτόν, ὅπως μὴ ἀπολεσθῶσι, καὶ τοῦτο ἐπὶ τῇ ἀνωγεγραμμένῃ ποινῇ.

«Ἐπειδὴ δὲ ἐνταυτῷ χρειάζεται πρόνοια πρὸς πληρωμὴν τοῦ αὐτοῦ Καγκελλαρίου, ὡς καὶ ἄλλοτε ἡ ἀνωειρημένη μεγαλοπρεπὴς Κοινότης ἐν ταῖς ἀνάγκαις αὐτῆς ἐξεμίσθωσεν, ὡς εἰς αὐτὴν ἀνήκοντα, τὸν διάπλουν τῶν λέμβων αἵτινες κομίζουσι τοὺς σάκκους τοῦ σίτου εἰς τοὺς μύλους τῶν Βενιτσῶν, εἰς Μεσογγὴν καὶ εἰς Ἔγριπον, ὡσαύτως ὅπως πραγματοποιηθῇ καὶ τὸ ἁγιώτατον τοῦτο καὶ τοσοῦτον σωτήριον ἔργον, τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ Σεπτοῦ τούτου Συμβουλίου, ψηφίζεται· νὰ ἐκμισθωθῇ ὁ διάπλους οὗτος παρὰ τῶν σεβαστῶν Συνδίκων, διὰ σάλπιγγος ἠχούσης εἰς τὸν πλειοδοτοῦντα, ὅπως πληρωθῇ αὐτὸς ὁ Καγκελλάριος· πᾶν δὲ ἐντεῦθεν περίσσευμα τεθήσεται ἐν τῷ ταμείῳ τῆς Κοινότητος, ὅπως τὸ μεταχειρισθῇ ἐν ταῖς ἀνάγκαις αὐτῆς. Ὁρίζεται δὲ νὰ μὴ δύνανται ἄλλοι νὰ ἐπιχειρήσωσι τὸν διάπλουν αὐτόν, πλὴν τῶν μισθωτῶν αὐτοῦ, ἐπὶ ταῖς ἐν τῷ προγράμματι τοῦ πλειστηριασμοῦ ἐκει τεθησομέναις ποιναῖς· αὐτοὶ δὲ οἱ μισθωταὶ νὰ μὴ δύνανται νὰ εἰσπράττωσι πλέον τοῦ μικροῦ γροσίου (grossetto) τὸ μόδιον, ὡς καὶ νῦν λαμβάνουσιν. Ὁ αὐτὸς δὲ Καγκελλάριος ἐπιφορτίζεται ἐπίσης νὰ κρατῇ τὰ ἔγγραφα τῶν σεπτῶν Συνδίκων, καὶ θὰ ἔχῃ πρὸς ἔτι τὴν εὐλόγως αὐτῷ προσήκουσαν ὠφέλειαν δι' αὐτὰ τὰ ἔγγραφα, ἀντικαθιστάμενος εἰς τὸν γραφέα τοῦ Σιτοβολῶνος, ὑπὸ τὸν αὐτὸν τῆς ἀπαγορεύσεως ὅρον, ὃν εἶχεν ὁ αὐτὸς γραφεύς, ἵνα ὑποχρεοῦται ὁ αὐτὸς Καγκελλάριος, εἰς πᾶσαν αἴτησιν τῆς μεγαλοπρεποῦς Κοινότητος, νὰ δεικνύῃ τὰς διαταγὰς εἰς τούτους τοὺς σεβαστοὺς πολίτας δωρεὰν καὶ ἄνευ τινὸς πληρωμῆς».[1]

Τὸ συμβούλιον τῆς πόλεως ἤτοι τῆς Κοινότητος ἐπιψηφίζων τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ἐξελέξατο αὐθημερὸν Καγκελλάριον τῆς μεγαλοπρεποῦς Κοινότητος τὸν Δῆμον Καρτάνον π. Νικολάου».[2]

1 Vol. 2. Argomenti Diversi della Città di Corfù. Δέσμη α'. φυλλ. 76 καὶ 77.

2 Αὐτόθ. φυλ. 79. Ἐν ταῖς ψηφοφορίαις τῶν ἀξιωμάτων καὶ ὑπουργημάτων. Per crear un Cancelier della Mag. Communità.

Καὶ οὕτω μὲν κατ' ἀρχὰς ἐπὶ ἓν μόνον ἔτος ἐξελέγετο ὁ Καγκελλάριος, ὡς ἐκ συστήματος ἐπὶ ἓν μόνον ἔτος ἐξελέγοντο ἐν γένει αἱ τῆς κερκυραϊκῆς Κοινότητος ἀρχαί. Ταχέως ὅμως ἔγεινεν ἐπαισθητὴ ἡ ἀνάγκη τῆς ἐπὶ μακρότερον χρόνον ἐκλογῆς, ὡς μαρτυρεῖ πρότασίς τις ὑπὸ τῶν Συνδίκων σχεδιασθεῖσα περὶ τὸ ἔτος 1562 [1]. Ἐξακολουθεῖ ὅμως μέχρι τοῦ ἔτους 1571 ἡ ἐπὶ ἓν μόνον ἔτος ἐκλογή, ὅτε ὁρίζεται νὰ γίνηται αὕτη ἐπὶ τρία ἔτη [2]. Τὸ περὶ τούτου ψήφισμα παραθέτομεν ἐνταῦθα κατ' ἔκτασιν, ὡς ἐνδιαφέρουσαν πρᾶξιν τῆς τότε ἐποχῆς, μεταφράζοντες καὶ αὐτὸ ὡς τὰ προηγούμενα ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ κειμένου.

«Ἀνεγνώσθη ἐν τῷ Σεπτῷ Συμβουλίῳ τῇ 22 Νοεμβρίου 1571, ὑπὸ τὸν ὅρον τριημέρου προδιασκέψεως.

«Ἀνάγκης οὔσης Σεπτὸν καὶ Ἔντιμον Συμβούλιον νὰ ὑπάρχῃ διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῆς μεγαλοπρεποῦς ταύτης Κοινότητος εἷς Καγκελλάριος ἱκανὸς καὶ ἁρμόδιος νὰ φυλάττῃ καὶ ἐπιμελῆται τὰ προνόμια, τὰς πρεσβείας καὶ πᾶν ἄλλο ἔγγραφον ἀνῆκον τῇ αὐτῇ Κοινότητι· νὰ συγκαλῇ τὰ Συμβούλια, νὰ προσέχῃ εἰς τὰς περιόδους ἀπαγορεύσεως διορισμοῦ ἑκάστου ψηφιζομένου, ἐπίσης εἰς ὅσους ψηφίζονται Λατῖνοι καὶ Γραικοὶ καὶ εἰς ὅσα καθ' ἡμέραν ἐπιφορτίζεται ὑπὸ τῶν Συνδίκων διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν πραγμάτων τῆς πόλεως, καθ' ἃ ὡρίσθη καὶ διὰ τοῦ παραδεδεγμένου ψηφίσματος κατὰ τὴν πρώτην σύστασιν τοῦ ῥηθέντος Καγκελλαρίου.

«Ἐπειδὴ δὲ ἐλάχιστον εἶναι τὸ ὑπ' αὐτοῦ νῦν ἀπολαμβανόμενον ὄφελος· διὰ ταῦτα προτείνεται ψήφισμα ὅπως ὁ ῥηθεὶς Καγκελλάριος ἐκλέγηται διὰ τρία ἔτη, ὑπαγόμενος εἰς περίοδον ἀπαγορεύσεως διετῆ ἀπὸ τῆς σήμερον ἡμέρας· καὶ παρὰ τῇ ἀπολαβῇ ἣν ἔσχε μέχρι τοῦδε, νὰ ἔχῃ καὶ τὸ γραφεῖον

1 Αὐτόθ. Φύλλ. 219. Ἡ τοιαύτη πρότασις ψηφίσματος δὲν φέρει χρονίαν, εὑρίσκεται ὅμως μεταξὺ Πρακτικῶν 10 Νοεμβρίου καὶ 28 Δεκεμβρίου 1562.

2 Ἐν τῷ αὐτῷ τόμῳ μετὰ τὴν πρώτην ἐπὶ ἓν ἔτος ἐκλογὴν ἀπαντῶμεν καὶ ἄλλας ἐπὶ ἓν ἔτος ἐπίσης γενομένας μέχρι τοῦ 1570 ἐκλογὰς Καγκελλαρίων τῆς Κοινότητος, ἤτοι. Τῇ 5 Νοεμβρίου 1559 Ἀρσένιος Σουβλάκης (Arsenii Suvlachi φυλλ. 103). Τῇ 6 Νοεμβρίου 1560 Σπῦρος Τριαντάφυλλος (φυλλ. 162). Τῇ 3 Νοεμβρίου 1561 ὁ ῥηθεὶς Δῆμος Καρτάνος π. Νικολάου (φυλλ. 175) φέρεται ἐψηφισμένος, ἀλλὰ μὲ σημεῖον τι ὅπερ εἰς ἄλλας ἐκλογὰς δὲν ἀπαντᾶται. Φαίνεται δὲ ὅτι δὲν διετέλεσε πράγματι ἐν τῷ ὑπουργήματι τὸ ἔτος ἐκεῖνο· διότι εἰς πρᾶξιν τοῦ Συμβουλίου δημοσιευθεῖσαν διὰ κήρυκος 16 καὶ 18 Δεκεμβρίου 1561 καὶ εἰς ἄλλην τοῦ αὐτοῦ μηνὸς καὶ ἔτους, ὡς ἐπίσης εἰς ἄλλην τῆς 8 Ἰανουαρίου καὶ τῆς 21 Μαΐου 1562 ὑποφαίνεται εἴτε ὡς ἀναγνώσας, εἴτε ὡς ἐπισημοποιῶν αὐτὰς ὁ ἀνωμνησθεὶς Σπῦρος Τριαντάφυλλος (φυλλ. 183. 189, 190, 197, 200, 201 καὶ 204). Ὁ αὐτὸς Τριαντάφυλλος ὡς Καγκελλάριος τῆς Κοινότητος ὑποφαίνεται καὶ εἰς ἔγγραφον τῆς 12 Μαρτίου 1565 (φύλλ. 227). Ἀπαντῶνται εἰσέτι κατ' ἔτος ἐκλεγόμενοι. Τῇ 5 Νοεμβρίου 1565 Νικόλαος Πόθος (φυλλ. 247). Τῇ 4 Νοεμβρίου 1566 Ἀλούσιος Καποδίστριας (Alvise Capodistrie φυλλ. 274.) Τῇ 6 Νοεμβρίου 1568 Ἀνδρέας Ἀλταβίλας (Andria Altavila φυλλ. 293). Τῇ 10 Νοεμβρίου 1569 Σπῦρος Τριαντάφυλλος (φυλλ. 317). Τῇ 28 Ὀκτωβρίου 1570 Στυλιανὸς Ῥίκκης (Δεσμ. Β'. φυλλ. 237).

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

τῶν σάκκων ἐν ἁγίῳ Λαζάρῳ[1]· καὶ ἂν θέτῃ ἄλλον εἰς ἐξυπηρέτησιν τούτου, ἔστω πάντοτε τῇ συναινέσει τῶν Συνδίκων καὶ νὰ ἔχῃ πάντοτε ἄτομον ὅπως ζυγίζῃ τοὺς εἰρημένους σάκκους καὶ σημειοῖ τὸ πᾶν· καὶ οὕτως ἀπὸ τριῶν εἰς τρία ἔτη νὰ ἐκλέγηται εἷς ἀπολαύων τὸ αὐτὸ ὄφελος, καὶ νὰ ὀφείλῃ ὁ κατὰ τὸ παρὸν ἐπιψηφισθησόμενος Καγκελλάριος νὰ δέσῃ πάντα τὰ ἔγγραφα εἰς ἓν βιβλίον, νὰ ποιήσῃ μίαν καταγραφὴν πάντων, ἤγουν ν' ἀρχήσῃ ἀπὸ τοῦ Χρυσοβούλλου μέχρι τῆς σήμερον, καὶ οὕτως ἐπίσης νὰ σημειοῖ πᾶν ὅ,τι χρειασθῇ καὶ νὰ δίδῃ ἀπόδειξιν παραλαβῆς ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν, εἷς καγκελάριος εἰς τὸν ἕτερον· καὶ ὁ νῦν ἐκλεχθησόμενος, ἅμα παραλάβῃ τὰ εἰρημένα προνόμια καὶ ἔγγραφα καὶ ὅ,τι ἄλλο, νὰ συντάξῃ Ἀλφαβητικὸν Πίνακα παντὸς πράγματος, ἵνα δύναται νὰ γίνῃ εὔκολος χρῆσις, ἐπὶ ποινῇ δουκάτων πεντήκοντα καὶ στερήσεως τοῦ ἀξιώματος, ἅμα μὴ τηρήσῃ ὅσον ἀνωτέρω ἐψηφίσθη.

»Τῇ 26 εἰρημένου.

»Ἀναγνωσθὲν τὸ εἰρημένον ψήφισμα ἐπεψηφίσθη.[2]»

Πρὸς συμπλήρωσιν τῶν περὶ Καγκελλαρίων τῆς Κοινότητος εἰδήσεων κατὰ τὴν ΙϚ' ἑκατονταετηρίδα, παραθέτομεν ἐπίσης ἐν μεταφράσει καὶ τὸ ἑπόμενον ψήφισμα τοῦ Συμβουλίου, ἔνθα σαφῶς λέγεται ὅτι ἐν τῷ Πραιτωρικῷ Παλατίῳ, δηλαδὴ ἐν τῷ τοῦ Βαΐλου ὑπῆρχον τὰ ἔγγραφα τῆς Καγκελλαρίας τῆς Κοινότητος ὑπὸ κλεῖδα ἐν ἰδιαιτέρῳ ἑρμαρίῳ φυλαττόμενα.

«1593 τῇ 12 Αὐγούστου.

«Ἐν τῷ μεγάρῳ (loggia) ἔνθα συνῆλθε τὸ σεπτὸν Συμβούλιον ὅπως προβῇ εἰς τὴν ἐκλογὴν ἑνὸς Καγκελλαρίου τῆς Κοινότητος. Ἐνεφανίσθησαν πρὸ τῆς εἰρημένης ἐκλογῆς, ἐνώπιον τῆς Ἐκλαμπροτάτης Διοικήσεως, οἱ Σεβαστοὶ Σύνδικοι τῆς ῥηθείσης μεγαλοπρεποῦς Κοινότητος, οἵτινες θεωροῦντες ὅτι πολλαὶ ἀταξίαι καὶ ἄτοπα συμβαίνουσιν εἰς τὰ ἔγγραφα, βιβλία, ψηφίσματα καὶ πᾶν ἄλλο ἀφορῶν εἰς τὸν ῥηθέντα Καγκελλάριον διὰ λογαριασμὸν αὐτῆς τῆς Κοινότητος, ἐξαιτοῦνται νὰ φέρωσιν οἱ εἰρημένοι ἄρχοντες κατάλληλον θεραπείαν. Διὸ μετὰ ὥριμον περὶ τοῦ ὅλου σκέψιν καὶ σκοποῦσα ν' ἀποφύγῃ

1 Ὠνομάζετο οὕτω συνοικία ἢ ὁδὰς ἐν τῷ ἐξωπολίῳ τῶν Κορυφῶν, κειμένη κατὰ τὸ μέρος τοῦ προαστείου Σαρρόκου, ἔξω τῆς νῦν Βασιλικῆς Πύλης. Φαίνεται ὅτι εἰς τὸ γραφεῖον τῶν σάκκων ἐν Ἁγίῳ Λαζάρῳ ἐζυγίζοντο οἱ εἰς τοὺς μύλους διαβιβαζόμενοι σάκκοι σίτου.

2 Vol. 2. Arg. Div. Δέσμη Β'. φυλλ. 264. Τὸ φύλλον τοῦτο εἶναι πολλαχοῦ ἐφθαρμένον μάλιστα εἰς τὰς ἄκρας, ὥστε ὑπεχρεώθημεν τὸ κατὰ δύναμιν ν' ἀναπληρώσωμεν τὰς ἐλλειπούσας συλλαβὰς καὶ λέξεις. Εἰς τὸ ἀκόλουθον φυλλ. 265 ὑπάρχει ἡ τοῦ Καγκελλαρίου ἐκλογὴ γενομένη τῇ 26 Νοεμβρίου 1571, ὅστις ἦτο Ἀνδρέας Ἀλταβίλας ἀπαντώμενος ἐν τῷ αὐτῷ ἀξιώματι καὶ τῇ 7 Ὀκτωβρίου 1574 (φυλλ. 265 καὶ 352). Εἰς τοῦτον δὲ ἀμέσως ἀκολουθεῖ τῇ 28 Ὀκτωβρίου 1574 ἐκλεγόμενος Καγκελλάριος ὁ καὶ προηγουμένως τοιοῦτος Σπῦρος Τριαντάφυλλος (φύλλ. 340) ὅστις ὑποφαίνεται τὸ αὐτὸ ἔχων ἀξίωμα εἰς ἔγγραφον τοῦ Σεπτεμβρίου 1582 (φυλλ. 383). Τῇ δὲ 20 Ὀκτωβρίου 1587 ὑποφαίνεται Ματθαῖος Καρτάνος (Mattio Quartano φυλλ. 460). Τῇ 12 Αὐγούστου 1593 ἐκλέγεται Καγκελλάριος τῆς Κοινότητος ἐπὶ τρία ἔτη ὁ Δῆμος Κυπριανὸς (φυλλ. 549).

τὰ ἄτοπα ὅσα οἱ ῥηθέντες Σεβαστοὶ Σύνδικοι ὑποβάλλουσιν ἡ ἐκλαμπροτάτη Διοίκησις ὥρισε καὶ ὁρίζουσα διεκήρυξεν.

«Ὁ ἐκλεχθησόμενος Καγκελλάριος καὶ ὡσαύτως οἱ διαδεχθησόμενοι αὐτὸν ὀφείλουσι πάραυτα νὰ ἐπιχειρήσωσιν ἐπιμελῶς Ἀλφαβητικὸν κατάλογον ἁπάντων τῶν ἐγγράφων, ὅσα κατὰ τὸ παρὸν ὑπάρχουσι καὶ ὅσα εἰς τὸ ἑξῆς περιέλθωσιν εἰς αὐτόν, ὡς πράγματα ἀνήκοντα εἰς τὴν Κοινότητα καὶ νὰ θέσῃ αὐτὰ εἰς κοινὸν βιβλίον (libro ordinario) κατατάσσων ταῦτα εἰς τοὺς προσήκοντας χρόνους, μεθ' ὃ ἅπαντα τὰ αὐτὰ ἔγγραφα, βιβλία, πράξεις, πρεσβεῖαι καὶ πᾶν ἄλλο ἀνῆκον νῦν καὶ κατὰ τὸ μέλλον εἰς αὐτὴν τὴν Κοινότητα τεθήσεται ἐντὸς ἑρμαρίου ἐν τῇ Πραιτωρικῇ Καγκελλαρίᾳ ὑπὸ δύο κλεῖδας, ὧν τὴν μίαν νὰ ἔχῃ εἷς τῶν κατὰ καιροὺς σεβαστῶν Συνδίκων, ὅστις νὰ μὴ ἦναι συγγενὴς τοῦ ἐκλεχθέντος Καγκελλαρίου καὶ τὴν ἄλλην ὁ ῥηθεὶς Καγκελλάριος, ὅστις ὀφείλει, ὅταν θέλῃ νὰ παραδώσῃ εἰς τὸν διάδοχόν του, νὰ λάβῃ ἐκ μέρους τούτου παραλαβὴν παντὸς ὅ,τι τῷ παρέδωκεν, ἡ δὲ παραλαβὴ καταγραφθήσεται εἰς τὰ βιβλία τῆς Πραιτωρικῆς Καγκελλαρίας ὡς ἄνω, ἵνα ἐν παντὶ χρόνῳ φαίνηται τὸ δίκαιον (la ragion) τῆς Κοινότητος· καὶ ἂν λείπῃ τι νὰ ἦναι ὑπόχρεως ὁ προκάτοχος Καγκελλάριος νὰ τὸ εὕρῃ, ἐπὶ ποινῇ αὐτῷ τῷ ῥηθέντι Καγκελλαρίῳ καὶ τοῖς διαδόχοις, ἂν τυχὸν δὲν προσέσχον εἰς τὰ εἰρημένα καθέκαστα, καὶ εἰς ἕκαστον αὐτῶν, νὰ στερῆται παντὸς ὑπουργήματος καὶ εὐεργετήματος τῆς αὐτῆς μεγαλοπρεποῦς Κοινότητος ἐπὶ δέκα ἔτη συνεχῆ, καὶ νὰ καταναγκάζηται πάντοτε εἰς τὴν ἀπότισιν πάσης βλάβης καὶ ζημίας, ἣν ἕνεκα τοιαύτης ἐλλείψεώς του ἡ Κοινότης ὑποφέρει. Ὑποχρεοῦται δὲ ὁ κατὰ τὸ παρὸν ἐκλεχθησόμενος, ἐν προθεσμίᾳ τριῶν προσεχῶν μηνῶν νὰ ἐκτελέσῃ τὸ εἰρημένον ψήφισμα καθ' ἅπαντα τὰ μέρη αὐτοῦ».[1]

Εἰς τὸ ψήφισμα τοῦτο τοῦ Συμβουλίου αὐθημερὸν ἀκολουθεῖ πρακτικὸν ἐκλογῆς Καγκελλαρίου τῆς Κοινότητος ἐπὶ τριετίαν ψηφιζομένου τοιούτου τοῦ Δήμου Κυπριανοῦ.

Παρατηρητέον ὅτι ἐκ τῶν ἐν τῷ ἀνωτέρω ψηφίσματι διατασσομένων προκύπτει μεταβολή τις εἰς τὴν σχέσιν τῆς φυλακῆς τῶν ἐγγράφων τῆς Κοινότητος πρὸς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Βαΐλου, ὅστις δὲν κρατεῖ πλέον μίαν τῶν ἑπτὰ κλειδῶν τοῦ ἐγκλείοντος αὐτὰ κιβωτίου, ὡς ὥριζε τὸ κεφάλαιον τῆς ἐν ἔτει 1443 πρεσβείας· ἀλλὰ διὰ μόνων δύο κλειδῶν ἀσφαλίζεται νῦν τὸ ἐγκλεῖον ταῦτα ἑρμάριον τὸ ἐν τῇ Καγκελλαρίᾳ τοῦ Βαΐλου ὑπάρχον, ὧν τὴν μὲν κρατεῖ ὁ Καγκελλάριος, τὴν δὲ εἷς τῶν Συνδίκων. Ἀλλ' ἂν καὶ ἡ προγενεστέρα πρᾶξις τοῦ ἔτους 1558 περὶ ἱδρύσεως τοῦ ἀξιώματος Καγκελλαρίου τῆς Κοινότητος οὐδὲν λέγει περὶ κλειδῶν, φαίνεται ἀπίθανον νὰ μὴ ἐπετράπη εἰς τοῦτον ὡς ἔχοντα τὴν φύλαξιν τῶν ἐγγράφων νὰ ἔχῃ καὶ ἰδίαν κλεῖδα· ὥστε συγχωρεῖται νὰ εἰκάσῃ τις, ὅτι ἀπὸ τῆς πρώτης ἱδρύσεως

1 Αὐτόθ. φυλλ. 54 καὶ 549.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

τοῦ ἀξιώματος Καγκελλαρίου τῆς Κοινότητος ἔπαυσε νὰ ἔχῃ καὶ ὁ Βάϊλος ἰδίαν κλεῖδα τοῦ κιβωτίου αὐτῶν.

Γ'.

Καὶ κατὰ τὴν ΙΖ' ἑκατονταετηρίδα ἀνανεοῦνται καὶ ἐπαναλαμβάνονται διατάξεις περὶ τακτοποιήσεως καὶ ἀσφαλείας τῶν ἐγγράφων τῆς Κοινότητος. Ἀλλὰ δὲν συνᾴδει πρὸς τὸν τοιοῦτον σκοπὸν ἡ ἐκ τῆς καὶ τότε ἐπικρατούσης ἐπιθυμίας τοῦ νὰ μετέχωσιν ἐκ περιτροπῆς τῶν ὑπουργημάτων τῆς Κοινότητος ὅσοι πλεῖστοι τῶν πολιτῶν αὐτῆς ὑπαγορευθεῖσα ἀπόφασις, ἥτις τῇ προτάσει τῶν Συνδίκων ἐψηφίσθη ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῇ 29 Σεπτεμβρίου 1614, καὶ ἐνεκρίθη ὑπὸ τῶν τότε ἐλεγκτῶν καὶ γενικῶν προβλεπτῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ἀπαγορεύουσα ἐπὶ τριετίαν νὰ διορίζωνται εἰς ὑπούργημα τῆς Κοινότητος, οἱ ἅπαξ καθέξαντες ἀξιώματά τινα, ἐν οἷς καὶ τὸ τοῦ Καγκελλαρίου αὐτῆς [1]. Κατάλληλος ὅμως ὑπῆρχεν ὁ ἐν ἔτει 1620 Ὀκτωβρίου 16 Ὁρισμὸς τῆς Διοικήσεως ὁ διατάττων νὰ μὴ ἐκλέγηταί τις Καγκελλάριος ἂν δὲν ὑπερβαίνῃ τὴν ἡλικίαν εἴκοσι πέντε ἐτῶν, ἄλλως ἡ ἐκλογὴ ν' ἀκυροῦται καὶ αὐτὸς νὰ ὑποβάλληται εἰς ποινὴν δουκάτων ἑκατὸν καὶ ν' ἀποκλείηται τοῦ Συμβουλίου ἐπὶ πενταετίαν· ν' ἀντικαθίσταται δὲ εἰς αὐτὸν ὁ ἐν τῇ ψηφοφορίᾳ ἐπιλαχών, ἂν ὑπερέβη τὸ ἥμισυ τῶν ψήφων τοῦ Συμβουλίου, ἄνευ ἄλλης ἐκλογῆς ἢ διακηρύξεως. Τὸ δὲ σπουδαῖον ὑπούργημά του ὁ Καγκελλάριος μόνον ἐν περιπτώσει ἀσθενείας ἢ ἀπουσίας νὰ μετέρχηται δι' ἀντικαταστάτου καὶ τούτου ἐπίσης ὑπερβαίνοντος τὰ ἔτη εἴκοσι πέντε καὶ ἐπιδοκιμαζομένου ὑπὸ τῆς Διοικήσεως [2].

Ἀλλὰ τὰς διηνεκεῖς τοῦ τε δημοσίου καὶ τῶν ἀτόμων μερίμνας καὶ ὑποψίας περὶ τῆς ἀσφαλείας τῶν ἐγγράφων καὶ τὰς ἐπινοουμένας περὶ τούτου προφυλάξεις μαρτυρεῖ ἑτέρα πρᾶξις τῆς ἤδη μνησθείσης ὀλίγον μεταγενεστέρα, ἣν ἐνταῦθα καταχωρίζομεν.

«1627 τῇ 20 Μαΐου προσήχθη ἐν Συμβουλίῳ ὑπὸ τῶν Σεπτῶν Συνδίκων καὶ Κηνσόρων [3] τῆς Μεγαλοπρεποῦς Κοινότητος, τῇ συναινέσει ἐμοῦ Κωνσταντίνου Ῥοδίτου Καγκελλαρίου τῆς μεγαλοπρεποῦς ταύτης Κοινότητος.

1 Le leggi Municipali delle Isole Ionie. Βιβλ. Α'. σελ. 130.

2 Libro d' Ordini del Consiglio della Mca Città di Corfù. Φύλλ. 10 ἐν Δεματίῳ ἀριθ. 95. Σημειοῦντες ὅσους τυχὸν ἀπαντῶμεν εἰς ἔγγραφα Καγκελλαρίους τῆς Κοινότητος μνημονεύομεν ἐνταῦθα ὅτι τῇ 7 Νοεμβρίου 1624 ἀναφέρεται ὡς ἀναγνώσας Διατάξεις τινὰς τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ Belegno, Ματθαῖος Σοφιανὸς Καγκελλάριος τῆς Κοινότητος (Vol. 2 Arg. Div. Δέσμη Ε', φυλλ. 736).

3 Οἱ Κήνσορες ἦσαν ἐντεταλμένοι τὴν διεύθυνσιν καὶ τὴν τάξιν τῶν συνεδριάσεων τοῦ Συμβουλίου, ὅπερ αὐτοὶ συνεκάλουν κατὰ διαταγὴν τῶν Συνδίκων.

«Μεγαλοπρεπὲς Συμβούλιον

«Ἐν περιπτώσει τῆς κρισολογίας ἣν καθ' ἡμῶν ἐκίνησεν ὁ αἰδεσιμώτατος Πρωτοπαπᾶς, ὅπως περιληφθῶσιν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἐν τούτῳ τῷ μεγαλοπρεπεῖ Συμβουλίῳ, ἀνεκαλύψαμεν πλαστάς τινας σημειώσεις, γενομένας κατὰ τὸ παρελθὸν ἐν τοῖς ἀρχαίοις βιβλίοις τῆς μεγαλοπρεποῦς ταύτης Κοινότητος, πολὺ ζημιώδεις πρὸς τὰ ἡμέτερα πράγματα καὶ παραιτίους οὔσας τοῦ ἀγῶνος ὃν ὑφιστάμεθα διὰ τὴν ῥηθεῖσαν κρισολογίαν, κατάχρησις προερχομένη ἐκ τῆς περὶ τῶν ῥηθέντων βιβλίων ὀλίγης φυλάξεως, ἅτινα ἀφίνοντο νὰ διέρχωνται διὰ πολλῶν χειρῶν. Διὸ θεωροῦντες ἡμεῖς ἀναγκαῖον νὰ προβλεφθῇ, ὅπως εἰς τὸ ἑξῆς τὰ βιβλία, πρεσβεῖαι καὶ ἔγγραφα οἱαδήποτε τῆς μεγαλοπρεποῦς Κοινότητος τηρῶνται ἅπαντα ὑπὸ καλὴν φύλαξιν πρὸς ὑπηρεσίαν τῆς αὐτῆς Κοινότητος, προτείνομεν ψήφισμα, ἵνα ἅπαντα τὰ ἀνωειρημένα βιβλία, ὅσον τάχιον ἐνώπιον ἡμῶν τῶν Συνδίκων καταλογισθῶσι καὶ κλεισθῶσιν ἐν κιβωτίῳ κλειομένῳ διὰ δύο κλειδῶν, ὧν τὴν μὲν νὰ ἔχῃ ὁ ῥηθεὶς Καγκελλάριος, τὴν δὲ εἷς τῶν κατὰ καιρὸν Συνδίκων· καὶ ὁσάκις χρειάζεται νὰ ἐξαχθῇ ἀντίγραφόν τι ἐξ αὐτῶν, νὰ ἐξάγηται ἐνώπιον τοῦ ἔχοντος τὴν κλεῖδα Συνδίκου, καὶ ἅμα τελειωθῇ τὸ ἀντίγραφον, τὸ βιβλίον νὰ ἐναποτίθηται εἰς τὸ κιβώτιον, κλειόμενον ὡς τὸ πρίν. Ἐν τέλει δὲ τοῦ ὑπουργήματος τόσον τοῦ Συνδίκου, ὅσον τοῦ Καγκελλαρίου, νὰ γίνηται ἡ παράδοσις πρὸς τοὺς διαδόχους διὰ καταγραφῆς, καὶ ἂν τότε λείπωσι πράγματά τινα, νὰ στερῆται ἀμέσως τοῦ ὑπουργήματός του καὶ νὰ ἐξαιρῆται ἐκ τοῦ Συμβουλίου τούτου ἐπὶ πενταετίαν. Ἀλλ' ἂν λάβωσι χρείαν τῶν ῥηθέντων βιβλίων οἱ Σύνδικοι ἢ οἱ Κήνσορες διὰ νὰ μεταχειρισθῶσιν αὐτὰ πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς μεγαλοπρεποῦς Κοινότητος, τότε ἐπιτρέπεται νὰ ἐξάγωνται ἐκ τοῦ κιβωτίου· πρέπει ὅμως τελειωθείσης τῆς ἐργασίας νὰ ἐναποτίθηται ἐν τῷ προειρημένῳ κιβωτίῳ καὶ νὰ κλείηται μετὰ τῶν ἄλλων.

«Ἀφοῦ ἡ ἀνωτέρω Πρᾶξις ἀνεγνώσθη εἰς τὸ σεβαστὸν Συμβούλιον, ἐπροτάθη ἡ ἐπ' αὐτῆς τριήμερος διάσκεψις κατὰ τὰς περὶ τούτου διατάξεις, ἡ ὁποία διάσκεψις λαβοῦσα ὑπὲρ ψήφους 18 καὶ κατὰ ψήφους 64 δὲν ἐγένετο δεκτή. Ἐπροτάθη ἔπειτα ἡ Πρᾶξις ὡς ἀνεγνώσθη, ἥτις λαβοῦσα ὑπὲρ ψήφους 75 καὶ κατὰ ψήφους 7 ἐγένετο δεκτή. [1]

Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 1627 ἀπαντᾶται δουκικὸν γράμμα ὑπὸ χρονολογίαν 24 Σεπτεμβρίου, ληφθὲν δὲ εἰς Κέρκυραν τῇ 10 Δεκεμβρίου, δι' οὗ ὁ Δοὺξ Ἰωάννης Κορνήλιος, ἤτοι Κορνάρος, ἀποτεινόμενος πρὸς Ἀντώνιον Μαριπέτρον

1 Vol. 91 Arg. Div. Δέσμη ΙϚ' σελ. 4 ὅπου ὑπάρχει ἐν ἀντιγράφῳ γενομένῳ τὸ 1786 ὑπὸ τοῦ τότε ὑποκαγκελλαρίου Αὐγουστίνου Μάστρακα. Παρεθέσαμεν τὴν πρᾶξιν ταύτην κατ' ἔκτασιν, ἵνα λάβῃ ὁ ἀναγνώστης ἰδέαν τῶν τύπων καθ' οὓς ἐπροτείνοντο καὶ ἐψηφίζοντο αἱ ἀποφάσεις τοῦ Συμβουλίου τῆς Κοινότητος.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ἤτοι Μαλιπιέρον Βάϊλον, Λαυρέντιον Μοροζίνην Προβλεπτὴν καὶ Καπιτάνιον καὶ πρὸς τοὺς Συμβούλους Κερκύρας, ἐξ ὧν ἀπετελεῖτο ἡ ἐν τῇ νήσῳ Βενετικὴ Διοίκησις (Reggimento), κανονίζει τὰ κατὰ τὸν σχηματισμὸν καὶ τὰς συνεδριάσεις τοῦ συμβουλευτικοῦ Συμβουλίου Κερκύρας (Consulta del Conclave) ἐντολὴν ἔχοντος νὰ διασκέπτηται καὶ συμβουλεύῃ περὶ τῶν διαταγῶν καὶ ἀποφάσεων αἱ ὁποῖαι ἐθεωρεῖτο ἐπωφελὲς καὶ ἀναγκαῖον νὰ προταθῶσιν εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Κοινότητος. Τὸ δουκικὸν τοῦτο γράμμα προνοοῦν περὶ παύσεως τοῦ ἀτόπου τοῦ νὰ συνέρχηται τὸ ῥηθὲν συμβουλευτικὸν συνέδριον εἰς ἰδιωτικὰς οἰκίας καὶ εἰς ἐκκλησίας παρενοχλουμένων καὶ τῶν ἱερῶν τελετῶν, ἐπιτρέπει ἐκ τῶν χρημάτων τοῦ ἐν Κερκύρᾳ Βενετικοῦ ταμείου νὰ ἐξοδευθῇ μέχρι τοῦ ποσοῦ τετρακοσίων ἢ καὶ πεντακοσίων δουκάτων ἐκ λιτρῶν 6:4 ὅπως ἐπισκευασθῇ ἢ οἰκοδομηθῇ ἐντὸς τοῦ παλατίου τοῦ Βαΐλου, ἢ μὲ τοῦτο συνεχόμενος, τόπος ὡρισμένος πρὸς τοιαύτας συνεδριάσεις, καὶ ὅπως διατηρῶνται ἐν αὐτῷ *τὰ βιβλία καὶ ἔγγραφα τῆς αὐτῆς πόλεως καὶ κοινότητος* [1].

Μαρτυρεῖ καὶ τὸ δουκικὸν τοῦτο γράμμα ὅτι ἐν τῷ οἰκήματι τοῦ Βαΐλου ἦσαν καὶ ἔμελλον καὶ ἀκολούθως νὰ ὑπάρχωσι καὶ τὰ ἔγγραφα καὶ βιβλία τῆς Καγκελλαρίας τῆς Κοινότητος, ἤγουν τὸ Ἀρχειοφυλακεῖον ταύτης, τὸ ὁποῖον καὶ βραδύτερον βλέπομεν κατέχον ἐν τῷ αὐτῷ οἰκήματι τοῦ Βαΐλου ἤτοι πραιτωρικῷ Παλατίῳ δύο δωμάτια.

Ἑτέρα πρᾶξις τοῦ Συμβουλίου τῆς πόλεως τῇ 12 Ἀπριλίου 1681, ἣν ἐπεκύρωσεν ὁ Γενικὸς Προβλεπτὴς τῆς θαλάσσης Ἱερώνυμος Κορνάρος τῇ 22 Ἀπριλίου 1684, ὅπως τὸν ἅπαντα χρόνον ἀκριβῶς ἐκτελῆται, ποιεῖται λόγον περὶ τῆς προκυπτούσης ζημίας ἐκ τῆς περιστάσεως ὅτι ὁ Καγκελλάριος τοῦ Ὑγειονομείου ἐχρησίμευε τότε καὶ διὰ τὴν Κοινότητα, ἐνῷ αἱ πολυειδεῖς ὑποθέσεις τοῦ Ὑγειονομείου ὑποχρεοῦσιν αὐτὸν ν' ἀπέχῃ τῆς ὀφειλομένης συνεχοῦς βοηθείας πρὸς τοὺς Συνδίκους, τοὺς Κήνσορας καὶ πρὸς τὰς ἄλλας ἀρχάς, τόσον μᾶλλον ὅσον πωλουμένου τοῦ ῥηθέντος ὑπουργήματος διὰ πολλὰ ἔτη, ἐνίοτε μετέρχονται αὐτὸ πρόσωπα οὐδεμίαν ἔχοντα πεῖραν τῶν ὑποθέσεων τῆς Κοινότητος (ἐξ οὗ μεγίστη ἡ ζημία) ἐνῷ ἀσχολούμενα εἰς αὐτὸ ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος τὰ τέκνα τῶν πολιτῶν, δύνανται νὰ διδάσκωνται, βελτιουμένης καὶ τῆς τοῦ Ἀρχειοφυλακείου τάξεως. Διὰ ταῦτα δὲ τὸ Συμβούλιον διατάττει νὰ χωρισθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπούργημα κατὰ τὸν ἑπόμενον τρόπον.

«Ἅμα λήξῃ ἡ περίοδος τῆς παρούσης πωλήσεως τοῦ νῦν Καγκελλαρίου, νὰ ἐκλεχθῇ εἷς Καγκελλάριος τῆς Κοινότητος τοὐλάχιστον εἰκοσιπενταετὴς τὴν ἡλικίαν κατὰ τὰς διατάξεις, ὅστις ὀφείλει νὰ σημειοῖ ἰδιοχείρως πᾶν ὅ,τι ἀπαιτεῖται εἰς τὰς συναθροίσεις τοῦ Συμβουλίου, εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τῶν

1 Δεμάτιον ἀριθ. 95 Libro d' Ordini del Consiglio. φυλλ. 24 ἤτοι 38. Ὅρα καὶ Ἡ Ἑπτάνησος ἐπὶ Ἑνετοκρατίας Κεφ. ϛ'. Πραγματευόμενον περὶ τοῦ συμβουλευτικοῦ Συνεδρίου ἔνθα ὑπάρχει καὶ τὸ δουκικὸν γράμμα.

Προβλεπτῶν ἐπὶ τῶν Πινάκων [1] καὶ ἐπὶ τῶν ὁδῶν, τῶν ἐξεταστῶν τῶν Συμβολαιογράφων, τῶν Κυβερνητῶν τῶν Μοναστηρίων καὶ παντὸς ἄλλου ὑπουργήματος ἢ ἀξιώματος ἀποτελοῦντος σωματεῖον (officio dignità collegiale). Νὰ ὑποχρεοῦται οὗτος πρὸς ἔτι νὰ λαμβάνῃ παράδοσιν τοῦ Ἀρχειοφυλακείου καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον νὰ παραδίδῃ αὐτὸ εἰς τὸν διάδοχον, ὅπως ὁμοίῳ τρόπῳ μεταβιβάζηται ἀπὸ Καγκελλαρίου εἰς Καγκελλάριον ἐς ἀεὶ δι' ἰδίας παραλαβῆς καὶ καταγραφῆς. Ὀφείλει νὰ βοηθῇ τοὺς Συνδίκους καὶ Κήνσορας καὶ νὰ παρέχῃ εἰς ἅπαντα τὰ ὑπουργήματα καὶ ἀξιώματα τ' ἀποτελοῦντα σωματεῖον, ἄνευ τινὸς ἀμοιβῆς τ' ἀναγκαιοῦντα ἀντίγραφα· καὶ διαχειριζόμενος τὰ ἔγγραφα ταῦτα νὰ βοηθῆται ὑπὸ ἑνὸς τῶν Συνδίκων. Ἐπιτρέπεται εἰς αὐτὸν νὰ λαμβάνῃ ἀπολαυὰς ἐξ ὅσων σημειοῖ καὶ ἀντιγράφει χάριν τῶν ἰδιωτῶν. Ὀφείλει δὲ νὰ μετέρχηται αὐτοπροσώπως τὸ ἐπάγγελμά του δύο ἔτη κατὰ συνέχειαν, καὶ οὐχὶ δι' ἀντικαταστάτου· καὶ ληξάντων τῶν δύο ἐτῶν νὰ λαμβάνῃ ἔνορκον πιστοποιητικὸν τῶν Συνδίκων ὅτι ἐξεπλήρωσε τὸ καθῆκόν του, ὅπως δύναται νὰ ἔχῃ τὰ ὑπὸ τῶν Καπιτουλαρίων ἀπολαυόμενα προνόμια. Δὲν δύναται δὲ νὰ ἐπιτρέπῃ νὰ ἐξάγηται ἐκ τοῦ Ἀρχειοφυλακείου οὐδεὶς τόμος, οὐδὲ πρεσβεία, ἐφ' οἱαδήποτε προφάσει, ἀλλ' ἐν ἀνάγκῃ νὰ χορηγῇ τ' ἀντίγραφα ἐπισημοποιημένα διὰ τῆς ὑπογραφῆς του.[2]

Πρῶτον ἐν τῇ πράξει ταύτῃ ἀπαντῶμεν ῥητῶς τὴν λέξιν Ἀρχειοφυλακεῖον (Archivio) καὶ ἀναφερόμενον τὸ καθῆκον τοῦ Καγκελλαρίου νὰ ἐπισημοποιῇ διὰ τῆς ὑπογραφῆς του πᾶν ἐκ τοῦ Ἀρχειοφυλακείου ἐκδιδόμενον ἀντίγραφον, ὅπερ ὅμως καὶ προηγουμένως ἐγένετο, ὡς ἐξηκολούθησε γενόμενον καὶ ἐφεξῆς. Σημειώσεως δὲ ἄξιον εἶναι ὅτι ἀπὸ τοῦδε, οὐχὶ πλέον ἐπὶ τριετίαν διαρκεῖ ἡ ὑπηρεσία αὐτοῦ, ἀλλ' ἐπὶ δύο ἔτη [3].

Δ'.

Ἀρξαμένης τῆς ΙΗ' ἑκατονταετηρίδος φοβερὰ ἐπήρχετο, ὡς δι' ἅπασαν τὴν Κέρκυραν καὶ διὰ τὸ Ἀρχειοφυλακεῖον αὐτῆς, ἡ ἐν ἔτει 1716 τουρκικὴ πο-

1 Provveditori alle Tollete. Εἶχον οὗτοι καθῆκον νὰ ἐπιστατῶσιν ὅπως οἱ δικαστικοὶ ὑπάλληλοι μὴ εἰσπράττωσι πλέον τῶν νενομισμένων, κατὰ τὴν διατίμησιν ἥτις ἦτο καταγεγραμμένη ἐπὶ Πινάκων, ὧν τὴν ἐπιτήρησιν εἶχον οἱ τοιοῦτοι Προβλεπταί.

2 Vol. 91. Arg. Div. Δέσμη Ιϛ'. σελ. 5 καὶ εἰς τὸ ἤδη μνησθὲν Libro d' Ordini del Consiglio φυλ. 83.

3 Vol. 32. Arg. Div. Δέσμη Α'. φυλλ. 12. Πιστοποιητικὸν ἀπὸ α' Ἀπριλίου 1715 ὅτι ὁ Στυλιανὸς Καλογερᾶς ὡς Καγκελλάριος τῆς Κοινότητος ὑπηρέτησε δύο ἔτη ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς του γενομένης τῇ 6 Δεκεμβρίου 1712 καὶ παρέδωκε τὸ Ἀρχειοφυλακεῖον εἰς τὸν διάδοχον. Vol. 33. Δέσμη Α'. τῇ 19 Δεκεμβρίου 1718 ἐξελέχθη Καγκελλάριος τῆς πόλεως ἐπὶ δύο ἔτη ὁ Σπυρίδων Χαλικιόπουλος.— Αὐτόθι. Ὁ ἐπὶ δύο ἔτη προκάτοχός του ἦτο Βενέδικτος Τριβόλης μέχρι Δεκεμβρίου 1718.— Ἐν Δέσμῃ Η' (Ordini diversi et altro) ἔχομεν ἀπόδειξιν πῶς ὁ Τριβόλης οὗτος ἐπιμόνως ἀντέστη εἰς τὴν ἀθέτησιν τοῦ ἀείποτε ἀποδειχθέντος σωτηριωδεστάτου ὅρου νὰ μὴ ἐξάγωνται βιβλία ἢ ἔγγραφα ἐκ τοῦ Ἀρχειοφυλακείου, ἐν ἔτει 1717 ἐνώπιον τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ τότε Γενικοῦ Προβλεπτοῦ καὶ Ἐλεγκτοῦ Ἀντωνίου Λορεδάνου (φύλλ. 14).

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

λιορκία. Κατ' αὐτὴν πολλὰς καὶ πάλιν ὑπέστη ζημίας καὶ ἀπωλείας, ὅτε καθ' ἣν ἡμέραν ὥρμησαν οἱ βάρβαροι εἰς γενικὴν κατὰ τῆς πόλεως ἔφοδον καὶ πολλαὶ σφαῖραι καὶ βόμβαι ἔπεσαν ἐν αὐτῇ καὶ μάλιστα κατὰ τὸ Πραιτωρικὸν Παλάτιον, ἐγκατελείφθη τοῦτο ὑπὸ τῶν συνήθων σκοπῶν. Μνημονεύεται εἷς τῶν τότε Συνδίκων ὁ κόμης Θεόδωρος Προσαλέντης δόκτωρ καὶ ἱππότης, ὅστις διὰ μεγάλου τῆς ζωῆς του κινδύνου ἔσωσε τὰ ἐν τῷ 'Αρχειοφυλακείῳ τῆς Κοινότητος ἔγγραφα. Διὸ καὶ ἐξεδόθη περὶ ταύτης καὶ ἄλλων ἀξιεπαίνων τοῦ ἀνδρὸς πράξεων πιστοποιητικὸν ἐκ τῆς Καγκελλαρίας τῆς Κοινότητος ὑπὸ τῶν Δικαστῶν καὶ Συνδίκων αὐτῆς τῇ 1 Σεπτεμβρίου 1716.[1]

'Ελεηλατήθη ἐπὶ τῆς πολιορκίας ἐκείνης τὸ 'Αρχειοφυλακεῖον, ὑπὸ τῶν πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς πόλεως συναχθέντων παρὰ τῆς Βενετικῆς Πολιτείας μισθοφόρων, οἵτινες, ὡς φαίνεται, ἦσαν Γερμανοί. Περὶ τοῦ γεγονότος τούτου παρὰ τὰς ἄλλας σωζομένας ἀποδείξεις, πιστὴν μάλιστα διήγησιν περιέχουσιν αἱ ἐν τῷ Δικαστηρίῳ τοῦ Βαΐλου, τῷ καὶ Πραιτωρικῷ λεγομένῳ (Foro Pretoreo) γενόμεναι καταθέσεις μαρτύρων ἐπὶ αἰτήσει τοῦ ἐπὶ τῆς πολιορκίας ἐκείνης ὑπάρξαντος Καγκελλαρίου τῆς πόλεως 'Ιωάννου Βαπτιστοῦ Μοτσάνεγα [2].

'Ενίστατο οὗτος διὰ τοῦ ἰδίου συνηγόρου Πέτρου Καπάδοκα, ἵνα ἐπιτραπῇ αὐτῷ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, ὅτι τὸ ἐν τῷ 'Αρχειοφυλακείῳ φυλαττόμενον μικρὸν μόδιον χάλκινον (mozzeto di rame) τοῦ Σιτοβολῶνος ὑπεξηρέθη ἐπὶ τῆς πολιορκίας μὲ ἄλλα πράγματα τοῦ δημοσίου καὶ ἐπομένως ν' ἀπαλλαχθῇ τῆς περὶ τούτου ὀφειλῆς.

'Ο Βαΐλος Μαρῖνος Μίνιος ἀκροασθεὶς τὴν αἴτησιν ταύτην, τῇ 22 Νοεμβρίου 1730 Ε. Π. διατάττει τὴν παραδοχὴν τῆς προτεινομένης ἀποδείξεως. 'Αμέσως δὲ ὁ ῥηθεὶς συνήγορος δίδει σημείωσιν ὡς μαρτύρων τοῦ Σπυρίδωνος Μπούα, Σπυρίδωνος Χαλικιοπούλου καὶ Βενεδίκτου Τριβόλη, ὧν ὁ τελευταῖος ἀπὸ τῆς 17 'Απριλίου 1716 ἀναπληρώσας τὸν Μοτσάνεγαν, ἕνεκα ἀσθενείας, ὡς Καγκελλάριον, ἔπειτα καὶ αὐτὸς Καγκελλάριος διετέλεσε.

Τῇ 25 Νοεμβρίου 1730 οἱ μάρτυρες οὗτοι ἐκλητεύθησαν τῇ αἰτήσει τοῦ ῥηθέντος Μοτσάνεγα. Παραθέτομεν δύο ἐκ τῶν μαρτυρικῶν αὐτῶν καταθέσεων, ἐν μεταφράσει καὶ ταύτας ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ κειμένου, ὡς πρὸς τὸ ἡμέ-

1 Vol. 32. Arg. Div. 1715—1716. Δέσμη Δ'. φύλλ. 6 Δέσμη Θ'. φύλλ. 19.
Σημειοῦμεν ἐνταῦθα ὅτι κατὰ Πιστοποιητικὸν ἀπὸ 4 'Ιουνίου 1740 τοῦ τότε φύλακος τῶν ἰδιαίτερον 'Αρχειοφυλακεῖον ἀποτελούντων βιβλίων τῶν ἀποβιωσάντων Συμβολαιογράφων Δημητρίου Καριοφύλλου, κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ ἔτους 1716 πολλὰ τῶν βιβλίων τῶν συμβολαιογράφων ἐχρησίμευσαν εἰς κατασκευὴν πυριτοβολῶν καὶ εἰς ἄλλας στρατιωτικὰς ἀνάγκας· πολλὰ δὲ ἄλλα ἐζημιώθησαν ἐπαισθητῶς ἐκ τῶν βροχῶν καὶ ἐκ τῶν βομβῶν καὶ ἄλλων ἀποτελεσμάτων τοῦ πολέμου (Vol. 46. Arg. Div. 1743. Δέσμη Γ'. Stampa per la Città di Corfù. σελ. 14).

2 Vol. 32 Arg. Div. Δέσμη Α'. φύλλ. 12, 14 καὶ 42. Καγκελλάριος τῇ 5 'Απριλίου 1715 μέχρι τῆς 17 'Απριλίου 1716, ὅτε ἀσθενήσας ἀνεπληρώθη ὑπὸ τοῦ μετὰ ταῦτα Καγκελλαρίου Βενεδίκτου Τριβόλη.

τερον θέμα μάλιστα ἐνδιαφερούσας καὶ περιέργους διὰ τὰς ἐν αὐταῖς εἰδήσεις περὶ τοῦ 'Αρχειοφυλακείου, καὶ διὰ τὸν ἀφελῆ τρόπον τῆς διηγήσεως τῶν μαρτυρουμένων γεγονότων.

«Αὐθημερὸν (25 Νοεμβρίου 1730).

«'Ελθὼν κατὰ τὴν κλῆσιν ὁ ἀξιότιμος κ. Σπυρίδων Χαλικιόπουλος ποτὲ ἀξιοτίμου κ. Νικολάου εὐγενὴς τῆς πόλεως ταύτης, μάρτυς ὡς ἄνω παραδεδεγμένος, νουθετηθεὶς περὶ τῆς ἀληθείας καὶ σὺν τῇ διακηρύξει τοῦ ὅρκου, ἐξεταζόμενος ἠρωτήθη κτλ.

«'Απάντησις. Καθ' ὃν χρόνον οἱ Τοῦρκοι ἐπολιόρκουν τὴν πόλιν ταύτην, ἐπειδὴ ὁ λαὸς εἶχε προβῆ νὰ ζημιώσῃ καὶ τὰ δωμάτια τοῦ Πραιτωρικοῦ παλατίου, ἐγένετο ἀπόφασις ν' ἀσφαλισθῇ καλήτερον ὅ,τι εὑρίσκετο ἐν τούτῳ τῷ 'Αρχειοφυλακείῳ τῆς πόλεως, καὶ κατὰ σύμπτωσιν συνηντήθην ἐδῶ ἐπάνω, ἐν ᾧ ὁ κ. 'Ιππότης Προσαλέντης, τότε Σύνδικος, εὗρε παραβεβιασμένας ἀμφοτέρας τὰς θύρας τὰς κλειούσας τὰ δωμάτια τοῦ αὐτοῦ 'Αρχειοφυλακείου, καὶ ἐλλείποντας πολλοὺς τόμους καὶ ἄλλα ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα ἐτηροῦντο ἐκτὸς τῶν ἑρμαρίων, διάφορα καθίσματα, τὰ ὁποῖα ἐκόσμουν ἓν τῶν ῥηθέντων δωματίων, μίαν μεγάλην εἰκόνα τῆς Υ. Θεοτόκου μὲ τὴν ἐπίχρυσον αὐτῆς κορωνίδα, ἥτις ἦτο προσηρτημένη, καὶ ἓν μικρὸν μόδιον χάλκινον τοῦ Σιτοβολῶνος, ὅπερ ἐτηρεῖτο ἐνταῦθα. Καὶ ὅπως μὴ κινδυνεύσωσι τ' ἄλλα τεύχη καὶ ἔγγραφα τὰ ὁποῖα ἦσαν ἐντὸς τῶν ἑρμαρίων, διέταξεν ὁ ῥηθεὶς κ. Προσαλέντης καὶ ἤνοιξαν ταῦτα, καὶ δι' ἐμοῦ καὶ ἄλλων κυρίων, οἵτινες ἐνταῦθα τότε συνέδραμον, ἤρθησαν τὰ ῥηθέντα τεύχη καὶ βιβλία καὶ ἐτέθησαν εἰς τόπον ἀσφαλέστερον. Καὶ ταῦτα μαρτυρῶ ἐν γνώσει».

Τὴν κατάθεσιν ταύτην ὁ ῥηθεὶς Χαλικιόπουλος ὁρκισθεὶς ὑπέγραψεν.

'Ιδοὺ καὶ ἡ ἑτέρα ὡσαύτως λεπτομερὴς μαρτυρία.

«Τῇ 28 εἰρημένου.

«'Ελθὼν εἰς τὸ ἀρχεῖον κατὰ τὴν κλῆσιν ὁ ἀξιότιμος κ. Βενέδικτος Τριβόλης π. 'Ιωάννου ἐκ τῆς πόλεως ταύτης, μάρτυς ὡς ἄνω παραδεδεγμένος, νουθετηθεὶς περὶ τῆς ἀληθείας καὶ σὺν τῇ διακηρύξει τοῦ ὅρκου, ἐν τέλει ἠρωτήθη περὶ κτλ.

«'Απήντησε. Κατὰ τὸν χρόνον τῆς πολιορκίας τῆς πόλεως ταύτης, ἐπῆλθον πολλαὶ ζημίαι εἰς τὰς οἰκίας τῶν ἰδιωτῶν καὶ διαρπαγαὶ πραχθεῖσαι μάλιστα ὑπὸ τῶν Γερμανῶν, οἵτινες ἐτόλμησαν νὰ προβῶσιν εἰς ζημίας καὶ εἰς τὸ Πραιτωρικὸν παλάτιον, ὅπου εἰς δύο δωμάτια ὑπάρχει τὸ 'Αρχειοφυλακεῖον τῆς πόλεως ταύτης. Ὥστε ὅπως διασωθῶσι τὰ τεύχη καὶ ὅ,τι ἄλλο ἦτο ἐν αὐτοῖς, προσέδραμεν ἡ ἀγρυπνία τοῦ νῦν ἀποβιώσαντος κ. κόμητος Θεοδώρου Προσαλέντου 'Ιππότου, τότε Συνδίκου, ὅστις μοὶ ἐπέταξε νὰ τὸν ἀκολουθήσω καὶ νὰ εὕρω ἀνθρώπους, ὅπως ἄρωμεν τὰ αὐτὰ τεύχη, καὶ ὅ,τι ἄλλο, ἵνα τὰ διαδώσωμεν εἰς ἕτερον ἀσφαλῆ τόπον. Οὕτω φθάσαντες εἰς τὸ Πραιτωρικὸν παλάτιον εὕρομεν βεβιασμένας τὰς θύρας τοῦ αὐτοῦ 'Αρχειοφυ-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

λακείου, ἐξ οὗ εἴδαμεν ὅτι ἔλειπεν ἡ εἰκὼν τῆς Θεοτόκου μὲ τὴν ἐπίχρυσον αὐτῆς κορωνίδα, αἱ καθῆκλαι, διάφορα ἔγγραφα, καὶ πρὸς ἔτι ἓν μικρὸν μόδιον χάλκινον τοῦ Σιτοβολῶνος, ὅπερ εὑρίσκετο ἐντὸς τοῦ πρώτου δωματίου τοῦ αὐτοῦ Ἀρχειοφυλακείου. Ἀμέσως λοιπὸν τῇ βοηθείᾳ τοῦ ῥηθέντος κ. Προσαλέντου Συνδίκου ἠνοίχθησαν τὰ ἑρμάρια καὶ ἤρθησαν τὰ τεύχη καὶ ἐκομίσθησαν εἰς τὸ φρούριον, τῇ ἐμῇ συμπράξει, εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κ. κόμητος Ἰουστινιάνη, καὶ ἐξησφαλίσθησαν εἰς ἓν δωμάτιον τῆς ῥηθείσης οἰκίας. Καὶ τοῦτο εἶναι ὅσον γινώσκω ἐπὶ τοῦ ὑποβληθέντος μοι περιστατικοῦ».

Τὴν κατάθεσιν καὶ οὗτος ὁρκισθεὶς ὑπέγραψε [1].

Ἐκ τῶν μαρτυρικῶν τούτων καταθέσεων καὶ μάλιστα ἐκ τῶν ἐκφράσεων τῆς πρώτης ἔτι μᾶλλον σαφῶς προκύπτει ὅτι ἐν τῷ Πραιτωρικῷ παλατίῳ τουτέστι τοῦ Βαΐλου ὑπῆρχε καὶ τὸ Ἀρχειοφυλακεῖον τῆς πόλεως, ὅπου κατεῖχε δύο δωμάτια. Ὡς δὲ ἀναφέρει ὁ Κερκυραῖος ἱστοριογράφος Ἀνδρέας Μαρμορᾶς, οὗτινος ἡ ἱστορία ἐδημοσιεύθη ἐν ἔτει 1672, ὁ Βαΐλος εἶχεν ἤδη ἐγκατασταθῆ ἐν τῇ πόλει, ἐκ τῆς πρώτης αὐτοῦ διαμονῆς ἐν τῷ Παλαιῷ φρουρίῳ, ὀλίγον μετὰ τὴν ἐν ἔτει 1537 πολιορκίαν, ὅτε καὶ ἄλλα δημόσια ἀρχεῖα καὶ ἡ λατινικὴ μητρόπολις μετηνέχθησαν ἐκ τοῦ φρουρίου εἰς τὴν πόλιν, ἥτις τὸ πρὶν ἀτείχιστος οὖσα, περιετειχίσθη συνεπείᾳ τῶν ἐπανειλημμένων αἰτήσεων τῶν ἐν ἔτει 1542, 4546 καὶ 1552 κερκυραϊκῶν πρεσβειῶν.[2] Τοῦτο δὲ τὸ ἐν τῇ πόλει παλάτιον τῶν Βαΐλων εἰς πολλὰς χρήσεις μεταπραπέν, μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Βενετοκρατίας, εἶναι αὐτὸ τὸ νῦν οἴκημα τοῦ Τοπικοῦ Ἀρχειοφυλακείου [3].

Ἀλλ' ἂς ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ παλαιὸν Ἀρχειοφυλακεῖον τῆς πόλεως. Τούτου τὰ παραβιασθέντα ἔγγραφα ἐπὶ τῆς ἐν ἔτει 1716 πολιορκίας, ὡς μαρτυρεῖ ἐν τῇ ἀνωτέρω καταθέσει ὁ Βενέδικτος Τριβόλης, μετηνέχθησαν πρὸς πλειοτέραν ἀσφάλειαν εἰς τὴν ἐν τῷ Παλαιῷ φρουρίῳ οἰκίαν τοῦ εὐπατρίδου Ἰουστινιάνη. Κατ' ἀμφοτέρας ὅμως τὰς μνησθείσας καταθέσεις, οἱ ἐξεταζόμενοι μάρτυρες φαίνονται λαλοῦντες ἐν τῷ Πραιτωρικῷ παλατίῳ ὅπου ἦσαν καὶ τὰ ἔγγραφα τοῦ Ἀρχειοφυλακείου. Οὐδὲ ἡ μεταγενεστέρα Πρᾶξις τοῦ Συμβουλίου τῆς πόλεως ἀπὸ 16 Ὀκτωβρίου 1739 περὶ τακτοποιήσεως τοῦ Ἀρχειοφυλακείου, λέγει τι δυνάμενον νὰ διεγείρῃ τὴν ἰδέαν ὅτι τοῦτο δὲν ὑπῆρχε πλέον ἐν τῷ αὐτῷ Παλατίῳ τοῦ Βαΐλου, ὅπου καὶ ὑπὸ μεταγενεστέρων ἐγγράφων μνημονεύεται ὅτι καὶ κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς καταλύσεως τῆς Βενετοκρατίας ὑπῆρχον *τὰ δωμάτια τῆς Καγκελλαρίας τῆς πόλεως* μεθ'

1 Vol. 40. Arg. Div. 1731—1732. Δέσμη Ζ'. Diversorum. Copia tratta dal libro de Consigli dell' anno infrascritto φυλλ. 1.

2 Andrea Marmora. Historia di Corfù Venetia 1672. Βιβλ. ς'. σελ. 312. Ὑπάρχει ἐν τῷ αὐτῷ πονήματι καὶ τὸ τοπογραφικὸν σχέδιον τῆς περιτετειχισμένης πόλεως. Ὅρα καὶ Πρεσβείας τῶν ἐτῶν ἐκείνων.

3 Καὶ μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς ἡμερῶν παρὰ τῶν προβεβηκότων καλεῖται Bailaggio.

ἧς Καγκελλαρίας, ὡς εἴδομεν, συνετκυτίζετο αὐτὸ τὸ Ἀρχειοφυλακεῖον. Ὥστε ὅλως πρόσκαιρος καὶ βραχυτάτη πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἡ εἰς τὸ ἐν τῷ Παλαιῷ φρουρίῳ ἰδιωτικὸν οἴκημα τῆς οἰκογενείας Ἰουστινιάνη, ἐκ τοῦ προχείρου μετάθεσις πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν περισωθέντων ἐγγράφων, ἅτινα ἅμα παρελθόντος τοῦ ἐκ τῆς πολιορκίας κινδύνου, ἐπανεφέρθησαν εἰς τὸν οἰκεῖον τοῦ Ἀρχειοφυλακείου τόπον ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ Βαΐλου.

Ε'.

Ἐν τοῖς νομοθετήμασι τῶν τελευταίων χρόνων τῆς Βενεκρατίας ἀξιοσημείωτον ἀπαντῶμεν τοῦ Συμβουλίου διάταξιν, τῇ 22 Αὐγούστου 1747, νὰ μὴ δύναταί τις τῶν πολιτῶν νὰ ἐκλέγηται Καγκελλάριος τῆς πόλεως, ἂν δὲν ἐγυμνάσθη προηγουμένως τοὐλάχιστον ἐπὶ ἓν ἔτος ἐν τῷ Ἀρχειοφυλακείῳ, καὶ ἂν περὶ τούτου δὲν φέρῃ ἔγγραφον πιστοποίησιν τῶν κατὰ καιροὺς Συνδίκων.[1]

Ἐντεῦθεν λοιπὸν ὡς καὶ ἐκ τῆς ἤδη παρατεθείσης ἀπὸ 12 Ἀπριλίου 1681 Πράξεως τοῦ Συμβουλίου, ἐν ᾗ, ὡς εἴδαμεν, παρεμπιπτόντως ἀναφέρεται ὅτι *ἀσχολούμενα εἰς αὐτὸ ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος τὰ τέκνα τῶν πολιτῶν, δύνανται νὰ διδάσκωνται βελτιουμένης καὶ τῆς τοῦ Ἀρχειοφυλακείου τάξεως,* προκύπτει θετικῶς ὅτι ἠσχολοῦντο ἐν τούτῳ ἐπὶ ὡρισμένον χρόνον, ἔστω καὶ πρὸς ἁπλῆν γύμνασιν, νέοι τινὲς πολῖται, οὕτω τοῦ Καγκελλαρίου βοηθοὶ γενόμενοι. Ἦτο δὲ τὸ μέτρον τοῦτο τῆς γυμνάσεως τῶν νέων σκοπιμώτατον διὰ τὸ μέλλον τοῦ Ἀρχειοφυλακείου.

Ὀλίγον πρὸ τῶν παραμονῶν τῆς πτώσεως τῆς Βενετοκρατίας, ἱδρύθη ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῆς πόλεως, τῇ 14 Ὀκτωβρίου 1783, πρὸς βοήθειαν καὶ ἀνακούφισιν τοῦ Καγκελλαρίου, ὄντος πρωτίστου ὑπουργοῦ τῶν Ἀρχῶν αὐτῆς τὸ ὑπούργημα Ἀντικαγκελλαρίου, διοριζομένου ὑπὸ τοῦ Καγκελλαρίου τῇ ἐπιδοκιμασίᾳ τῶν Συνδίκων [2]. Κατὰ τὸ ψήφισμα τοῦτο ὁ διοριζόμενος ἀντικαγκελλάριος ὀφείλει ν' ἀναγνωρίζῃ ὡς προϊστάμενον τὸν Καγκελλάριον. Ἡ δὲ ὑπὸ τῶν Συνδίκων ἐπιδοκιμασία τοῦ διορισμοῦ, ἂν μὲν δὲν ὑπάρχωσιν Ἔκτακτοι Σύνδικοι πρέπει νὰ γίνηται ὑπὸ τριῶν τακτικῶν, ἂν δὲ ὑπάρχωσι καὶ Ἔκτακτοι ὑπὸ τεσσάρων· ὅπως δ' ἔχῃ τὸ κῦρος, νὰ καταγράφηται ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν Συμβουλίων. Τοῦτο δὲ τὸ ψήφισμα ἔχουσα ὑπ' ὄψιν ἡ ἐν Κερκύρᾳ Βενετικὴ Ἀρχή, ἐξέδωκε τῇ 6 Μαρτίου 1784 ἔ. ν. Ὁρισμὸν ῥυθμίζοντα μετὰ πολλῆς περισκέψεως τὰ καθήκοντα τοῦ τε ἀνωτέρου καὶ τοῦ

1 Libro d' Ordini del Consiglio κτλ. Φυλλ. 146 καὶ 147 ἤτοι 163 καὶ 164. Ὅρα καὶ Vol. 65 Arg. Div. 1777—1780. Δέσμη ΙΔ'. Πιστοποιητικὰ Συνδίκων περὶ τοῦ ἐν τῷ ἀνωτέρω ψηφίσματι ὅρου τῆς ἐκγυμνάσεως.

2 Vol. No 67 Arg. Div. 1783—1784. Δέσμη Α'. Libro Consigli 1783—1784 φυλλ. 15 Ἐπίσης ἐν Δέσμῃ Β' Parti e Suppliche 1783 ἀριθ. 12.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ὑπ' αὐτόν. Κατὰ τὸν Ὁρισμὸν τοῦτον, ἐν ᾧ ὁ Καγκελλάριος ἦτο αὐτὸς ὑπεύθυνος δι' ἅπασαν εἰς τὸ ἐπάγγελμά του ὑπαγομένην πρᾶξιν ἢ ὑπογραφὴν, ὁ Ἀντικαγκελλάριος μόνον ἐν ἀπουσίᾳ τούτου ἠδύνατο νὰ συντάττῃ ἢ νὰ ὑπογράφῃ τὰς τοιαύτας πράξεις, καὶ τότε θὰ ἦτο καὶ μόνος ὑπεύθυνος. Ἀλλ' ἂν ὁ Καγκελλάριος ἐτύγχανε παρὼν ἢ πλησίον εἰς τὴν πόλιν, τότε δὲν ἤθελον ἔχει ἰσχὺν αἱ ὑπὸ τοῦ Ἀντικαγκελλαρίου συντασσόμεναι ἢ ὑπογραφόμεναι πράξεις, ἂν δὲν προσεπέθετεν ἰδιοχείρως τὸ *τεθεώρηται* ὁ προϊστάμενος Καγκελλάριος. Ἄνευ δὲ ἐνόρκου τοῦ Καγκελλαρίου πιστοποιήσεως ὅτι ἐτηρήθησαν τὰ ἐν τῷ παρόντι Ὁρισμῷ διατεταγμένα, δὲν ἐδικαιοῦτο ὁ Ἀντικαγκελλάριος νὰ προβιβασθῇ εἰς ἄλλο ἀξίωμα ἢ ὑπούργημα [1].

Ἐσημειώσαμεν καὶ τὸ τελευταῖον τοῦτο νομοθέτημα ἀφορῶν τὸν διευθύνοντα τὸ Ἀρχειοφυλακεῖον τῆς Κοινότητος Καγκελλάριον αὐτῆς, ὡς ἐμφαῖνον καὶ τοῦτο τὴν τοῦ ἱδρύματος καὶ τοῦ ὑπουργήματος σπουδαιότητα.

Καὶ ἄλλα τινὰ κατὰ καιρὸν διετάχθησαν διαρκούσης τῆς δεκάτης ὀγδόης ἑκατονταετηρίδος, σκοποῦντα εἰς τὴν βελτίονα τάξιν τοῦ Ἀρχειοφυλακείου καὶ εἰς τὴν διευκόλυνσιν τῆς εὑρέσεως τῶν εἰς πλείστους τόμους διεσπαρμένων ἐγγράφων, διὰ τῆς συντάξεως Πίνακος αὐτῶν, καὶ περὶ τούτου ἐπανειλημμένως ἐδόθησαν ἐντολαὶ εἰς πολίτας οἵτινες καὶ εἰς τὸ τοῦ Καγκελλαρίου καὶ εἰς τὸ τῶν Συνδίκων καὶ εἰς ἄλλα διατελέσαντες ἀξιώματα, εἶχον τὴν πεῖραν τῶν κοινῶν πραγμάτων. Ἀλλὰ τὸ σκοπούμενον δὲν φαίνεται ἐπιτευχθέν. Διότι πλειστάκις μέχρις ἐσχάτων ἐπαναλαμβάνονται τ' αὐτὰ παράπονα καὶ ἀνανεοῦνται αἱ αὐταὶ παραγγελίαι, καὶ αἱ ταχθεῖσαι προθεσμίαι εἰς τὸν ἀναδεχθέντα τὴν σύνταξιν τοῦ Πίνακος παρατείνονται, καὶ ὅμως δὲν προκύπτει ἡ τοῦ ἔργου τελείωσις.

Τὸ συμβούλιον τῆς πόλεως διὰ ψηφίσματος ἀπὸ 16 Ὀκτωβρίου 1739 ἀποφασίζει νὰ ἐκλεχθῶσι δύο πολῖται ἐγνωσμένης ἱκανότητος καὶ πείρας, ἐκ τῶν διατελεσάντων Καγκελλαρίων τῆς Κοινότητος, ὅπως συντάξωσιν ἀκριβῆ πίνακα πάντων τῶν ἐν τῷ Ἀρχειοφυλακείῳ ἐγγράφων, πλὴν τῶν ἀφορώντων εἰς ἀντικείμενα ὑγειονομικὰ, ἐκπεραιοῦντες τὸ ἔργον ἐντὸς διετίας. Μετὰ ἐννέα ἔτη βλέπομεν εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ ψηφίσματος τούτου ἐκλεγομένους δύο πολίτας, ἀλλ' οὐδὲν πλέον μέχρι τοῦ ἔτους 1758, ὅτε ὁ Καγκελλάριος Σπυρίδων Καποδίστριας; δοκιμάσας ὡς λέγει τὰς ἀπαντωμένας δυσκολίας εἰς τὴν εὕρεσιν τῶν ἐγγραφων, ἀναλαμβάνει τὴν σύνταξιν ἀκριβοῦς ἀλφαβητικοῦ Πίνακος, εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ μνησθέντος ψηφίσματος ἀπὸ 16 Ὀκτωβρίου 1739. Τὴν πρότασίν του δὲ τὸ Συμβούλιον παραδέχεται τῇ 16 Ἰουνίου 1758· Ἀλλ' ἐν ἔτει 1764 βλέπομεν αἴτησιν τοῦ αὐτοῦ Καποδιστρίου, ὅπως τύχῃ ἑτέρας ἑξαετοῦς προθεσμίας· διότι διορισθεὶς Σύνδικος τῷ 1761 καὶ ἔπειτα κυβερνήτης τῆς Πάργας, ἀπετράπη τῆς ἐργασίας τοῦ Πίνακος, ἥτις, καθ' ἃ

1 Libro d' Ordini del Consiglio κτλ. Φυλλ. 197 ἕως 214. Copia tratta dal Libro Regigstro Proclami, Terminazioni, Mandati et altro κτλ.

μαρτυροῦσιν οἱ Σύνδικοι, τῇ 11 Δεκεμβρίου 1764, εἶχεν ἤδη ἀρκούντως προχωρήσῃ. Τῇ 16 δὲ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς, τὸ Συμβούλιον χορηγεῖ εἰς αὐτὸν τὴν αἰτηθεῖσαν δευτέραν ἑξαετῆ προθεσμίαν. Ἀλλὰ καὶ μέχρι Δεκεμβρίου τοῦ τους 1772, διορισθέντος τοῦ συντάκτου εἰς ὑπουργήματα ἄλλα, τὸ ἔργον τοῦ Πίνακος ἔμεινεν ἀτελές [1].

Οὐδὲ παρέχει τεκμήριον τῆς ἐκτελέσεως τούτου τὸ ἀπὸ 10 Ὀκτωβρίου 1780 ψήφισμα, δι' οὗ τὸ Συμβούλιον κρίνει δέον νὰ προνοήσῃ περὶ τῆς ἐλλόγου καὶ συστηματικῆς κατατάξεως εἰς ἓν, ἢ εἰς πλειότερα βιβλία, τῶν εἰς πολλοὺς τόμους διεσπαρμένων παντοίων ἐγχωρίων νομοθετημάτων καὶ διατάξεων, κατὰ χρονολογικὴν τάξιν μετὰ Πίνακος ἀκριβοῦς, καὶ ἀποφασίζει νὰ ἐκλεχθῶσι διὰ τὸ ἔργον τοῦτο δύο Πολῖται [2]. Ἴσως συνεπείᾳ τοῦ ψηφίσματος τούτου συνετάχθη βιβλίον τι καὶ νῦν ἐν τῷ Ἀρχειοφυλακείῳ εὑρισκόμενον, περιέχον ἐν χρονολογικῇ τάξει ψηφίσματα καὶ διαταγὰς τοῦ Συμβουλίου καὶ ὁρισμοὺς Βενετικῶν Ἀρχῶν ἀφορῶντας εἰς τὰ ἐγχώρια καὶ ἄλλας διοικητικὰς πράξεις μετὰ σχετικοῦ πίνακος, *Βιβλίον τῶν διαταγῶν τοῦ Συμβουλίου* λεγόμενον [3]. Οὐδεμίαν ὅμως ἔχομεν εἴδησιν περὶ τοῦ τί ἀπέβη ἡ σύνταξις Πίνακος, κατὰ τὸ ψήφισμα τοῦ ἔτους 1739 ἢ εἰς τὸν μνησθέντα Σπυρίδωνα Καποδίστριαν ἀνατεθεῖσα, οὐδὲ ἂν ὅση ἐγένετο ἐργασία ἀπέβη χρήσιμος εἴς τι.

Ἀλλ' οὐδὲ ἅπαντα ὅσα ἡμεῖς ἐμνημονεύσαμεν τὰ παλαιὰ νομοθετήματα, σκοποῦντα εἰς τὴν τάξιν καὶ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ Ἀρχειοφυλακείου ἔσχον διηνεκῶς καὶ μέχρι τέλους τὴν δέουσαν ἰσχὺν ἐν τῇ πράξει.

Ἐν ἔτει 1787 Σπυρίδων ὁ Προσαλέντης, ὅστις εἶχεν ἐπιτραπῇ νὰ συλλέξῃ τὰ θεμελιώδη ἔγγραφα τῶν διαφόρων κλάδων τῆς ἐγχωρίου κερκυραϊκῆς διοικήσεως, εἰς ὃ, ὡς αὐτὸς λέγει, ἔσχε συμπράκτορα καὶ ὁδηγὸν τὸν τότε Σύνδικον Σπυρίδωνα Γεώργιον Κόμητα Θεοτόκην, καὶ ὀλίγα τῶν ἀνω-

1 Vol. 56 Arg. Div. Δέσμη 2. Parti e Suppliche. φυλλ. 37. Ψήφισμα 16 Ὀκτωβρίου 1739. — Αὐτόθι φύλλ. 36. Ἀναφορὰ Σπυρ. Καποδιστρίου 14 Ἰουνίου 1758 καὶ φύλλ. 38 καὶ 39. Ψηφίσματα 16 Ἰουνίου καὶ 18 Αὐγούστου 1758. — Vol. 59. Δέσμη 3. Parti e Suppliche φυλλ. 33. Ἀναφορὰ τοῦ αὐτοῦ 10 Δεκεμβρίου 1764 καὶ Πιστοποιητικὸν τῶν Συνδίκων 11 ῥηθέντος, φυλλ. 34. Ψήφισμα 16 Δεκεμβρίου 1764. — Vol. 64. Δέσμη 8 φυλλ. 18. Ἐπιστολὴ τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ τῆς θαλάσσης 24 Ἰουνίου 1771, φύλλ. 27 καὶ 33. Ἀναφοραὶ 15 Δεκεμβρίου 1772 καὶ 23 τοῦ αὐτοῦ καὶ αἱ ἐπ' αὐτῶν ἀποφάσεις τοῦ Συμβουλίου. Σημειωτέον ὅτι ἡ Δέσμη αὕτη φέρει ἐν προμετωπίῳ ὅτι περιέχει ἔγγραφα ἀφορῶντα εἰς τὸ Δημόσιον Σχολεῖον ἔτι δὲ «διὰ τὸν Πίνακα τῶν ἐγγράφων τοῦ ἡμετέρου Ἀρχειοφυλακείου ὅστις δὲν ἐξεπεραιώθη ἀκόμη ὑπὸ τοῦ κ. Σπυρίδωνος Καποδιστρίου ὡς εἶχε καθῆκον καὶ ὡς παρατηρεῖται ἐκ τῶν περιεχομένων ἐγγράφων».

2 Vol. 65. Arg. Div. Libro dei Consigli dell' anno 1779—1780. Ψήφισμα 10 Ὀκτωβρίου 1780.

3 Libro d' Ordini del Consiglio della Magn. Città di Corfù. Ὑπὸ τὸ προμετώπιον τοῦτο προστίθεται Raccolta fatta del fù Canc. Stellio Calogerà. Προτάσσεται τῆς συλλογῆς Ἀλφαβητικὸς Πίναξ. Φέρει κεφαλίδα ἡ συλλογὴ Statuti del Consiglio della Città di Corfù. Ὑπάρχει ἐν δεματίῳ ὑπ' ἀριθ. 95.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

τέρω νομοθετημάτων περὶ Ἀρχειοφυλακείου ἀνευρών, ὁμοῦ κατέταξε, παρατηρεῖ ὅτι «ἡ ἁγιότης τῶν τοιούτων νόμων ὑπέκυψεν εἰς τὴν ἀχρηστίαν, ἕνεκα τοῦ ἀπονεμομένου σεβασμοῦ πρὸς τὴν ἀναμφίβολον πίστιν καὶ ἀκρίβειαν τῶν ἐν τοῖς χρόνοις αὐτοῦ Καγκελλαρίων, ἐν οἷς, λέγει, ἔπαινος ὀφείλεται τῷ τότε εὐγενεῖ κυρίῳ Αὐγουστίνῳ Μάστρακα τοῦ δόκτωρος Βικτωρίου. Εἴθε, ἐπιλέγει, νὰ ὑπάρξωσι τοιοῦτοι οἱ διαδεχθησόμενοι αὐτόν»[1]. Ἀρίστη τῷ ὄντι καὶ ἀπαραίτητος ὑπὲρ τοῦ Ἀρχειοφυλακείου ἐγγύησις πρέπει νὰ θεωρῆται ἡ τῶν ἐν αὐτῷ ὑπηρετούντων τιμιότης.

ϛ'.

Εἰς ταῦτα τὰ περὶ τοῦ ἐπὶ Βενετοκρατίας Ἀρχειοφυλακείου τῆς Κοινότητος συνερανισθέντα, ἐπισυνάπτομεν, ὡς συμπλήρωμα ὀλίγα τινὰ περὶ τῶν ἀποτελούντων αὐτὸ ἐγγράφων.

Συγκεφαλαιοῦντες δὲ τὰ προεκτεθέντα ἐπαναλαμβάνομεν ἐνταῦθα ὅτι τὸ Ἀρχειοφυλακεῖον τῆς Κοινότητος ἤτοι τῆς πόλεως Κερκύρας, ἀπὸ τῆς ἀνέκαθεν πραγματικῆς του ὑπάρξεως ἦτο ὁ τόπος ἔνθα κατετίθεντο τὰ ἔγγραφα καὶ τὰ βιβλία τῆς ἐγχωρίου διοικήσεως, ὧν ἡ φύλαξις καὶ διατήρησις ἀνετέθη εἰς τὸν γραμματέα αὐτῆς, τὸν Καγκελλάριον τῆς Κοινότητος εἴτε τῆς πόλεως ἐπικαλούμενον. Ἦσαν δὲ κυρίως τὰ ἔγγραφα ταῦτα, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἴδαμεν, τὰ τῶν προνομίων τῆς Κοινότητος, τὰ τῶν εἰς Βενετίαν κατὰ καιρὸν στελλομένων Πρεσβειῶν ὑπὸ τοῦ τὰ κοινὰ τῆς Κερκύρας διέποντος Συμβουλίου, τὰ πρακτικὰ τούτου καὶ τ' ἄλλα πρακτικὰ καὶ παντοειδῆ ἔγγραφα τῶν διαφόρων κλάδων τῆς ἐγχωρίου διοικήσεως, ὧν τὰ πλεῖστα περιλαμβάνονται εἰς τὰ ὀγκώδη τεύχη τὰ λεγόμενα Τόμοι τῶν διαφόρων ἀντικειμένων τῆς πόλεως Κερκύρας καὶ παντοῖα ἄλλα ἀφορῶντα εἰς δικαιώματα καὶ προνόμια ἰδιωτῶν, ἐν οἷς τὰ περὶ τιμαρίων. Ἔτι δὲ ἐν τῷ αὐτῷ Ἀρχειοφυλακείῳ ἦσαν ἐναποτεθειμένα καὶ τὰ βιβλία τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων τῶν ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου ἐκλεγομένων ἐγχωρίων ἐνιαυσίων δικαστῶν (Giudici Annali) καὶ τὰ τῶν Προβλεπτῶν τοῦ Ὑγειονομείου.[2]

1 Vol. 91 Arg. Div Δέσμη Ιϛ'. φυλλ. 1. Ταῦτα ἔγραφεν ὁ μνησθεὶς Σπυρίδων Προσαλένδης μηνὶ Δεκεμβρίῳ 1787. Τὰ δὲ ὑπ' αὐτοῦ συλλεγέντα ἔγγραφα ἐν τῇ μνησθείσῃ Δέσμῃ περιεχούσῃ Νομοθετήματα ἀφορῶντα εἰς τὰ μᾶλλον ἐπίζηλα ἔγγραφα τῆς πόλεως, εἰσὶ Α' 1443 Dii VII Martii Δέκατον Κεφάλαιον τῆς Πρεσβείας, ὅπερ ἀναφέρομεν ἐκ τοῦ Βιβλίου τοῦ Χρυσοβούλλου· Β' 1593. 12 Agosto Πρᾶξις τοῦ Συμβουλίου ἧς τὸ πρωτότυπον ὑπάρχει ἐν Vol 2 Arg. Div. Δέσμη 2 φύλλ. 548. Γ' Πρᾶξις 1627. 20 Μαΐου. Δ' 12 Ἀπριλίου 1681 Πρᾶξις ἐξαχθεῖσα ἐκ τοῦ Libro d' Ordini del Consiglio. Ε' Πρᾶξις 17 Δεκεμβρίου 1692 περὶ ὑποχρεώσεως τῶν Συνδίκων νὰ συντάττωσιν ἔκθεσιν τῆς διαχειρίσεώς των ἐξαχθεῖσα καὶ αὕτη ἐκ τοῦ Libro d'Ordini.

Ὁ δὲ ὑπὸ τοῦ Προσαλέντου εὐγνωμόνως μνημονευόμενος Σπυρίδων Γεώργιος Κόμης Θεοτόκης, τότε Σύνδικος, εἶναι ὁ καὶ ἄλλα σπουδαῖα ἀξιώματα τῆς Κερκύρας καταλαβὼν καὶ πρεσβευτὴς ταύτης εἰς Βενετίαν διατελέσας, μετὰ δὲ τὴν ἐπὶ αἰσίοις οἰωνοῖς ἵδρυσιν τῆς Ἑπτανήσου Πολιτείας πρόεδρος καὶ ἡγεμὼν ταύτης πολιὸς τελευτήσας.

2 Libro d' Ordini del Consiglio φυλλ. 131 εἴτε 145. Ψήφισμα τοῦ Συμβουλίου 20 Ἀπριλίου 1730, ἐντελλόμενον τὴν εἰς τὸ Ἀρχειοφυλακεῖον παράδοσιν τῶν εἰρημένων βιβλίων ἥτις ἀπὸ ὀλίγων ἐτῶν εἶχε παραμεληθῆ.

Τὰ θεμελιώδη τῶν εἰς τὴν Κέρκυραν χορηγηθέντων προνομίων ἐπὶ τῆς εἰς τὴν Βενετικὴν Πολιτείαν ἐν ἔτει 1386 παραδόσεως αὐτῆς, εἴτε προκεκτημένων ἤδη καὶ ὑπὸ τῆς Βενετικῆς Πολιτείας ἀνεγνωρισμένων καὶ τῶν μετὰ ταῦτα ἀπονεμηθέντων συνεπείᾳ τῶν εἰς Βενετίαν ἀπευθυνθεισῶν κατὰ καιροὺς αἰτήσεων καὶ τῶν ἐπὶ τούτῳ σταλεισῶν ἀρχαιοτέρων πρεσβειῶν περιλαμβάνονται εἰς τὸ ἐκ μεμβράνης βιβλίον τὸ τοῦ Χρυσοβούλλου λεγόμενον. Πρῶτον δὲ σώζεται ἐν αὐτῷ, ὡς ἐν ἀρχῇ αὐτοῦ λέγεται *Ἀντίγραφον τῶν Κεφαλαίων τῆς Κοινότητος τῶν Κορυφῶν ἐξαχθέντων ἐκ τῶν κοινῶν βιβλίων τῆς Δουκικῆς Καγκελλαρίας τῆς Ἐκλαμπροτάτης Αὐθεντίας τῆς Βενετίας ἀπὸ τοῦ ἔτους 1386 μέχρι τοῦ ἔτους 1524 γεγραμμένον παρὰ Ἀλοϋσίου Γαρζώνη Δουκικοῦ συμβολαιογράφου τῇ αἰτήσει τῶν σεπτῶν Πρεσβευτῶν τῆς εἰρημένης μεγαλοπρεποῦς Κοινότητος Κυρίων Ἀνδριόλου Καρτάνου, Μπένου Λάντσα καὶ Μανόλη Μόσχου ἐλθόντων εἰς Βενετίαν τὸ 1542.*

Τὸ ἀντίγραφον τοῦτο ἐγένετο τῇ αἰτήσει τῆς Κερκυραϊκῆς Κοινότητος, διότι κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1537 τουρκικὴν πολιορκίαν, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ εἴπομεν, τὰ πρωτότυπα ἐκεῖνα εἶχον ἀπολεσθῆ. Μετὰ τὸ σημαντικώτατον τοῦτο μέρος, ἐξ οὗ, ὡς πιστεύομεν πηγάζει τὸ εἰς τὸ βιβλίον ἀποδοθὲν ὄνομα *Βιβλίον τοῦ Χρυσοβούλλου*[1], ἐξακολουθοῦσι καταγεγραμμένα ἐν αὐτῷ διάφορα ἔγγραφα, ἐν οἷς καὶ Δουκικὰ γράμματα, καὶ ἕτεραι Κερκυραϊκαὶ Πρεσβεῖαι προγενέστεραι τῆς ἐν ἔτει 1542, τῆς ἐκ Βενετίας λαβούσης τὸ ἐν ἀρχῇ τοῦ βιβλίου ἀντίγραφον, ἔτι δὲ καὶ ἡ Πρεσβεία αὕτη γεγραμμένη δι' ἄλλου χαρακτῆρος, διαφόρου ἐκείνου τοῦ ἀπ' ἀρχῆς ἀντιγράφου, εἰς ὃ αὕτη ἕπεται. Προσετέθησαν δὲ κατὰ καιροὺς ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ καὶ ἄλλα ἔγγραφα θεωρούμενα σπουδαῖα ὑπὲρ τῶν δικαιωμάτων τῆς Κοινότητος, ἐν οἷς καὶ αἱ τὰ προνόμια τῆς ἡμετέρας Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καθιεροῦσαι Βοῦλλαι τῶν Παπῶν Λέοντος δεκάτου καὶ Παύλου τρίτου, ἥτις εἶναι εἰδικὴ διὰ τὴν Κέρκυραν ἐπικύρωσις τῆς πρώτης, γενομένη συνεπείᾳ τῆς ἐκ μέρους τοῦ τότε Κερκύρας Πρωτοπαπᾶ Ἀλοϋσίου Ῥαρτούρου καὶ τοῦ ὑπ' αὐτὸν ἐγχωρίου Κλήρου ἀποστολῆς εἰς Ῥώμην ἰδίου πρεσβευτοῦ, τοῦ ἱερέως Ἀλεξίου Ῥαρτούρου, εἰς ὃν ἐδόθη ἐπὶ τούτῳ ἐντολὴ διὰ συμβολαιογραφικῆς πράξεως ὑπό τε τοῦ Πρωτοπαπᾶ, τοῦ Ἀρχιμανδρίτου καὶ τοῦ Κλήρου, ἥτις ἐπίσης σώζεται νῦν ἐν τῷ ἡμετέρῳ Ἀρχειοφυλακείῳ, ὑπὸ χρονίαν 20 Σεπτεμβρίου 1539 παρὰ τῷ τότε συμβολαιογράφῳ Κερκύρας Ἀντωνίῳ Μεταξᾷ [2].

Ἡ σειρὰ τῶν εἰς Βενετίαν κατὰ καιροὺς στελλομένων Πρεσβειῶν ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῆς Πόλεως, αἵτινες ἄρχονται ἀπὸ τῆς ΙΕ' καὶ ἐξακολουθοῦσι μέ-

1 Πιθανὸν ὅτι ὡς ἐκ τῶν Βυζαντινῶν παρ' αὐτοῖς παραδόσεων περὶ Χρυσοβούλλων, οἱ Κερκυραῖοι ἐκάλεσαν οὕτω τὸ ἔγγραφον τῶν παρὰ τῆς Βενετικῆς Αὐθεντίας χορηγηθέντων εἰς αὐτοὺς προνομίων.

2 [illegible] Antonio Metaxà, Volume uno in due quinternetti.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

χρι τῶν τελευταίων χρόνων τῆς ΙΗ' ἑκατονταετηρίδος ἀπαρτίζεται ἐκ διαφόρων τομιδίων, ὧν πλεῖστα ἐκ περγαμηνοῦ χάρτου καὶ κομψῶς δεδεμένα, τινὰ δὲ κοσμούμενα καὶ ὑπὸ μικρογραφικῶν ποικιλμάτων (miniature) ἐν οἷς εἰκονίζονται ἐνίοτε καὶ τὰ οἰκόσημα τῶν σταλέντων πρεσβευτῶν, ὧν τὰ ὀνόματα εἰσὶ καὶ ἔξωθεν τοῦ τομιδίου ἐπιγεγραμμένα ὑπὸ τοῦ βιβλιοδέτου. Ἐν τῇ σειρᾷ ταύτῃ τῶν Πρεσβειῶν εὑρίσκονται καί τινες εἰς ἁπλοῦν φύλλον ἐκ Περγαμηνοῦ χάρτου γεγραμμέναι ἐν εἴδει δουκικοῦ γράμματος ἢ θεσπίσματος. Ἑκάστη πρεσβεία περιέχει ἐν διαφόροις κεφαλαίοις τὰς εἰς τὴν Βενετικὴν Κυβέρνησιν ὑποβαλλομένας αἰτήσεις οἵας ἐψήφισεν αὐτὰς τὸ Κερκυραϊκὸν Συμβούλιον, καὶ τὴν ἐπὶ ἑκάστου κεφαλαίου διδομένην ἀπάντησιν, ἐν τύπῳ Δουκικοῦ γράμματος, θεσπίσματος ἢ προστάγματος πρὸς τὴν ἐν Κερκύρᾳ Βενετικὴν Διοίκησιν (Reggimento).

Εἶναι δὲ ἡ σειρὰ τῶν πρεσβειῶν λίαν ἐνδιαφέρουσα· διότι πραγματεύονται αὗται τὰς σπουδαιοτέρας ὑποθέσεις καὶ περιστάσεις τῆς ἡμετέρας νήσου, περὶ ὧν δικαιωματικῶς καὶ ἀναγκαίως οἱ τὰ κοινὰ διέποντες προσέφευγον εἰς τὴν Βενετίαν, ὅπου καὶ ὑπὲρ αὐτῶν συχνάκις ἐλύοντο αἱ ἀναφυόμεναι διενέξεις τῶν ἐγχωρίων ἀρχῶν πρὸς τὰς ἐν τῇ νήσῳ προϊσταμένας Βενετικὰς ἀρχάς.

Τὸ μέγιστον ὅμως σῶμα τῶν πράξεων καὶ τῶν παντοειδῶν ὑποθέσεων τῆς Κοινότητος Κερκύρας, ἤτοι τῶν πράξεων καὶ τῆς διαχειρίσεως τῶν ἐγχωρίων ἀρχῶν συμπεριελήφθη εἰς τὰ ὀγκώδη καὶ πολυάριθμα τεύχη τὰ λεγόμενα *Τόμοι τῶν διαφόρων ἀντικειμένων τῆς πόλεως Κερκύρας*, ὄνομα δηλοῦν τὴν παντοίαν ὕλην αὐτῶν. Συνήχθησαν δηλαδὴ καὶ συνεῤῥάφησαν εἰς τὰ τεύχη ταῦτα σὺν τοῖς ἄλλοις τὰ σωζόμενα πρακτικὰ τοῦ Συμβουλίου τῆς πόλεως ἀπὸ τῆς ΙϚ' ἑκατονταετηρίδος καὶ ἐφεξῆς, ἐν οἷς καί τινα ἀποσπάσματα, εἴτε τεμάχια πρακτικῶν ἔτι ἀρχαιοτέρων.

Τὰ πρακτικὰ τοῦ Συμβουλίου, φθάνοντα μέχρι τῶν τελευταίων ἡμερῶν τῆς Βενετοκρατίας, ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Συμβουλίου τῶν 150 περιέχουσι τὰς ἐνιαυσίους συγκροτήσεις τοῦ Γενικοῦ σώματος τῶν ἐνηλίκων εὐγενῶν, ὅπερ ἦτο τὸ Γενικὸν συμβούλιον, ὑφ' οὗ διὰ ψηφοφορίας ἐξελέγετο τὸ ῥηθὲν βουλευόμενον καὶ διοικοῦν Συμβούλιον τῆς πόλεως, τὸ πρῶτον μὲν ἐξ ἑκατὸν πεντήκοντα μελῶν, τελευταῖον δὲ εἰς μόνον ἑξήκοντα μέλη περιορισθέν, διὰ τῶν ἐν ἔτει 1786 ὑπὸ τοῦ ἐκ Βενετίας ἀποσταλέντος Ἐκτάκτου Προβλεπτοῦ καὶ ἐλεγκτοῦ Νικολάου Ἐρίτσου γενομένων ἐν τῷ τῆς Κερκύρας πολιτεύματι μεταῤῥυθμίσεων. Ὑπάρχουσιν ἑπομένως εἰς τὰ τοῦ Συμβουλίου πρακτικά, μετὰ τὴν ὡς εἴρηται τοῦ διοικοῦντος Συμβουλίου συγκρότησιν, αἱ ὑπὸ τούτου γενόμεναι ἐκλογαὶ τῶν διαφόρων ἀξιωμάτων, αἱ πλεῖσται ἐνιαύσιοι, ἔτι δὲ αἱ κατὰ πενταετίαν γενόμεναι ὑπό τε τοῦ σωματείου τοῦ Κλήρου τοῦ Ἱεροῦ Τάγματος λεγομένου, καὶ ὑπὸ ὡρισμένου ἀριθμοῦ μελῶν τοῦ εἰρημένου Συμβουλίου ἐκλογαὶ τοῦ Μεγάλου Πρωτοπαπᾶ Κερκύρας, ὅστις παρ' ἡμῖν ἐπὶ

Βενετοκρατίας τὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας διεῖπεν ὑπὸ τὴν ἄμεσον καὶ κανονικὴν ἐξάρτησιν ἐκ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

Ἐν τοῖς αὐτοῖς τόμοις μνείας ἄξιαι πρὸς τούτοις εἰσὶν αἱ ἐκθέσεις ἤτ-Λογοδοσίαι τῶν Συνδίκων τῆς πόλεως, οἵτινες, ὡς ἀλλαχοῦ ἐῤῥέθη, ἦσαν τοῦ Συμβουλίου καὶ ὅλης τῆς ἐγχωρίου διοικήσεως προϊστάμενοι καὶ ἀντιπρόσωποι ταύτης, φροντίζοντες μάλιστα διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ψηφισμάτω: του καὶ ὑπερασπισταὶ τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν συμφερόντων τοῦ τόπουν Τὰς ἐκθέσεις ταύτας οἱ Σύνδικοι, δυνάμει ψηφίσματος τοῦ Συμβουλίου ἀπὸ 17 Δεκεμβρίου 1692, ὤφειλον κατὰ τὴν λῆξιν τῆς ἐνιαυσίου διαχειρίσεώς των, κατ' ἰδίαν ἢ συλλήβδην, νὰ δίδωσιν εἰς τὸ ἡμέτερον Ἀρχειοφυλακεῖον, ἐκθέτοντες ἀκριβῶς τὰ κατὰ τὴν διαχείρισίν των πεπραγμένα, καὶ προσθέτοντες τὰς δεούσας πληροφορίας καὶ ὁδηγίας, διὰ τὰ ὅσα ἐνόμιζον πρακτέα ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῇ πατρίδι, ὅπως περὶ τούτων φροντίσωσιν οἱ διάδοχοι [1]. Εἰς τὰς ἐκθέσεις δὲ ταύτας ἀκολουθοῦσι σχετικὰ δικαιολογητικὰ ἔγγραφα καὶ λογαριασμοὶ τῶν Συνδίκων. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἀλληλογραφίαι αὐτῶν, ἐν αἷς ἐπιστολαὶ καὶ ἀναφοραὶ πρὸς τὰς Βενετικὰς ἀρχὰς καὶ διακοινώσεις καὶ ἀπαντήσεις ἐκ μέρους τούτων καὶ μάλιστα πρὸς τοὺς ἐν Βενετίᾳ Κερκυραίους πρέσβεις, ἢ πρὸς τοὺς ἐκεῖ διατηρουμένους νομικοὺς ἐπιτρόπους τοῦ Κοινοῦ (procuratori). Ὥστε καὶ τῶν Πρέσβεων καὶ τῶν Ἐπιτρόπων τούτων ἐπιστολαὶ σπουδαῖαι περιλαμβάνονται εἰς τοὺς τόμους τῶν διαφόρων ἀντικειμένων. Ἅπασαι δὲ αἱ ἀλληλογραφίαι αὗται πραγματεύονται πολλὰ ἀντικείμενα, οὐχὶ μόνον διοικητικὰ καὶ δικαστικὰ ἀλλὰ καὶ ἐμπορικά, ἐν ᾧ καὶ πέραν τῶν ὁρίων τῆς Βενετικῆς ἐπικρατείας ἐπεξετείνετο ἡ ἀλληλογραφία τῶν Συνδίκων περὶ διαφόρων πραγμάτων ἐνδιαφερόντων τὴν κοινωνίαν, καὶ μάλιστα περὶ προμηθειῶν σίτου καὶ κρέατος καὶ ἄλλων τροφίμων, περὶ ἐμπορίου τοῦ ἐλαίουκαὶ τοῦ οἴνου, ἔτι δὲ περὶ τῆς δημοσίας ὑγείας, ἥτις ἐν τοῖς τότε χρόνοις συνεχῶς ἠπειλεῖτο ὑπὸ τῆς εἰς τὰς Τουρκοκρατουμένας χώρας συχνῆς ἐμφανίσεως τῆς πανώλους, περὶ ὧν ἁπάντων ἐμερίμνων οἱ Σύνδικοι. Μετὰ τῶν ἀντικειμένων τούτων συνδέονται ὡσαύτως πολλὰ ἄλλα ἔγγραφα καὶ ἀλληλογραφίαι ἄλλων ἐγχωρίων ἀρχῶν, οἷον τῶν Προβλεπτῶν τοῦ Σιτοβολῶνος καὶ τῶν τοῦ Ὑγειονομείου, ἐξ ὧν μάλιστα μαρτυροῦνται αἱ ἐμπορικαὶ καὶ ναυτιλιακαὶ σχέσεις τῆς Κερκύρας πρὸς ἄλλας χώρας. Εἰς ταύτας δὲ τὰς σχέσεις ἀνάγονται καὶ αἱ ἐν τοῖς τόμοις τῆς πόλεως ἀπαντώμεναι ἀλληλογραφίαι τῶν Κερκυραϊκῶν Ἀρχῶν πρὸς Ἀρχὰς καὶ πρόσωπα ἄλλων τόπων καὶ πόλεων, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν παρακειμένην Στερεὰν καὶ τὴν Πελοπόννησον. Ταῦτα δὲ πάντα, εἰς ἃ προσθετέον τὰ ἔγγραφα τῶν ἀγορανόμων, καὶ τὰς διατιμήσεις τῶν ἐδωδίμων καὶ τῶν διαφόρων εἰδῶν τῆς συνήθους καθημερινῆς καταναλώσεως, συναποτελοῦσι παντοίαν καὶ ἄφθονον

1 Libro d' Ordini del Consiglio φύλλ. 93 καὶ 107 καὶ Vol. 91 Arg. Div. Δέσμη ΙϚ'· φύλλ. 6.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ὕλην πολυτίμων στατιστικῶν εἰδήσεων, αἵτινες διαφωτίζουσι τὴν τότε κοινωνικὴν κατάστασιν καὶ τὸν καθημερινὸν βίον τῆς Κερκύρας. Ἐν ταῖς ἀλληλογραφίαις ἀπαντῶνται οὐχὶ σπανίως καὶ γράμματα ἀναγόμενα εἰς ὑποθέσεις ἐκκλησιαστικάς, περὶ ὧν καὶ Ἀρχιερεῖς τῶν παρακειμένων ὁμοδόξων καὶ ὁμοφύλων χωρῶν, καὶ ἐνίοτε αὐτὸς ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἤρχοντο εἰς σχέσεις πρὸς τὴν Ἐγχώριον Κερκυραϊκὴν Ἀρχήν. Καὶ διὰ τὰς πρὸς τὴν τότε ἐν Κερκύρᾳ Λατινικὴν Ἱεραρχίαν διαφορὰς καὶ διενέξεις τῆς ἐγχωρίου Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς διηνεκῆ ἄμυναν διατελούσης, καὶ ὑπὲρ ἧς συνηγοροῦσι καὶ ἐνεργοῦσιν οἱ Σύνδικοι καὶ τὸ Συμβούλιον, πολλὰ ἔγγραφα καὶ διατάξεις ἀπαντῶνται εἰς τοὺς Τόμους τῆς πόλεως. Ἀλλὰ περιλαμβάνονται πρὸς τούτοις, ἕνεκα τῆς ἀναλογίας καὶ ὁμοιότητος τῶν ὑποθέσεων, καὶ ἔγγραφα καὶ διατάγματα ἀφορῶντα εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν τῶν ὑπὸ τοὺς Βενετοὺς ἐπὶ μακρὸν ἢ βραχὺ διάστημα τῶν αἰώνων ἐκείνων, ὑπαχθεισῶν ἄλλων Ἑλληνίδων χωρῶν· ὥστε καὶ διὰ ταύτας εὑρίσκεταί που τὸ ἐνδιαφέρον. Σπουδαιότητα δὲ οὐ σμικρὰν ἔχουσι διὰ τὴν ἡμετέραν πατρίδα καὶ τὰ ἐν τοῖς αὐτοῖς τόμοις περιληφθέντα πολλὰ καὶ παντοῖα ἔγγραφα ἀφορῶντα εἰς ὑποθέσεις ἰδιωτικάς, ἐν οἷς δικογραφίαι περὶ διαφόρων ζητημάτων μεταξὺ κοινοῦ καὶ ἰδιωτῶν, καὶ μάλιστα περὶ αἰτήσεων καὶ ἀξιώσεων ἀτόμων καὶ οἰκογενειῶν ὅπως καταταχθῶσιν εἰς τὰς δικαιουμένας νὰ μεθέξωσι τοῦ τῶν Εὐπατριδῶν Συμβουλίου. Συνδέονται καί τινα τούτων καὶ μὲ τὴν ἱστορίαν τῶν ἄλλων Ἑλληνίδων χωρῶν, εἴτε διὰ τὴν καταγωγὴν τῶν περὶ ὧν πρόκειται προσώπων, εἴτε διὰ τὰς ἐξιστορουμένας προσωπικὰς ἢ πογονικὰς πράξεις καὶ ἀνδραγαθίας, ὧν πλεῖσται διεπράχθησαν οὐχὶ μόνον ἐν Κερκύρᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλαις ἑλληνικαῖς χώραις, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς κατὰ τῶν Τούρκων Βενετικοῖς πολέμοις, ἐν Ἠπείρῳ, ἐν Κρήτῃ καὶ ἐν Πελοποννήσῳ, ἐφ' αἷς ἀνδραγαθίαις ἠδύνατο νὰ σεμνύνηται, οὐχὶ μόνον ἡ Κερκυραϊκὴ Εὐγένεια, ἀλλὰ καὶ πάσης τάξεως Κερκυραῖοι, διότι ἐκ πάσης τάξεως καὶ εἰς τὸν στρατὸν καὶ εἰς τὸν στόλον τῆς Βενετίας ὡς μαχηταὶ κατὰ τῶν Τούρκων διέπρεψαν καὶ πλεῖστοι ἔπεσαν ἡρωϊκῶς.

Δυστυχῶς ἡ ὕλη τῶν Τόμων τούτων τῶν διαφόρων ἀντικειμένων τῆς πόλεως Κερκύρας, ὑπέστη τὰς συνεπείας τῶν κατὰ καιροὺς περιπετειῶν τοῦ Ἀρχειοφυλακείου, μάλιστα κατὰ τὰς μνησθείσας πολιορκίας. Ὅθεν παρατηροῦνται βεβλαμμένα πλεῖστα τεύχη τῶν μέχρι τῆς ΙΗ′ ἑκατονταετηρίδος, διό, καὶ διαταγῇ τοῦ Συμβουλίου τῆς πόλεως, οἱ πλεῖστοι τῶν τόμων τούτων ἐτακτοποιήθησαν ἐν ἔτει 1745, ὑπὸ τοῦ τότε Καγκελλαρίου τῆς πόλεως Ματθαίου Καρτάνου, ὡς δηλοῦται ἐγγράφως ἐν ἀρχῇ τόμων τινῶν ὅτι ἐτακτοποίησεν οὗτος τὰ τομίδια καὶ τὰς δεσμίδας καταντήσαντα εἰς ἀθλιωτάτην κατάστασιν ἕνεκα τῶν τῆς πολιορκίας περιπετειῶν.[1]

1 Ὅρα λ. χ. Τόμον Α′. Διαφ. Ἀντικειμένων. Δέσμην α′. Προτεταγμένον ἔγγραφον τοῦ μνησθέντος Καγκελλαρίου, ὡς ἐπίσης Τόμον 82ον ὑπὸ χρονίαν 3 Φεβρουαρίου 1745. Εἰς δὲ

Ἐκ τῶν ἐπιμελῶς τηρουμένων ἐν τῷ Ἀρχειοφυλακείῳ ἦτο καὶ τὸ βιβλίον, ἔνθα ἦσαν καταγεγραμμένα τὰ μέλη τῶν Εὐγενῶν οἰκογενειῶν, τὰ δικαιούμενα νὰ μετέχωσι τοῦ Συμβουλίου τῆς πόλεως, ἡ λεγομένη Χρυσῆ βίβλος, ἧς μετὰ ταῦτα διετάχθη ἡ δημοσία πυρπόλησις ὑπὸ τῶν Γάλλων δημοκρατικῶν

Καὶ ἐκ μόνου τοῦ ὀνόματος δηλοῦται τί εἰσὶ τὰ βιβλία τῶν ἐνιαυσίων δικαστῶν καὶ τὰ τῶν Προβλεπτῶν τοῦ Ὑγειονομείου. Οὐδὲ ἐνδιατρίβομεν εἰς τ' ἄλλα βιβλία καὶ ἔγγραφα ποικίλα εἰς πράγματα τοῦ Κοινοῦ καὶ τῶν ἰδιωτῶν ἀναγόμενα, ἐν οἷς καὶ Περιβολαί τινες τιμαρίων. Ἀλλ' ἀρκούμεθα εἰς τὰ περὶ τῆς κυριωτέρας ὕλης τοῦ Ἀρχειοφυλακείου ἤδη ἐκτεθέντα, ἀναλόγως πρὸς τὰ ὅρια τῆς παρούσης πραγματείας.

Τοῦτο λοιπὸν ἦτο ἐν γένει τὸ περιεχόμενον τοῦ παλαιοῦ Ἀρχειοφυλακείου τῆς πόλεως Κερκύρας, ὅτε μετὰ τῆς Καγκελλαρίας αὐτῆς συνεταυτίζετο, μέχρι τέλους τῆς Βενετικῆς ἐποχῆς, μεθ' ἣν καὶ εἰς αὐτό, ὥςπερ καὶ εἰς τὰ ἕτερα ἐν Κερκύρᾳ Ἀρχιοφυλακεῖα, ἐπεφυλάσσοντο νέαι περιπέτειαι, μέχρι τῆς ἐν ἔτει 1825 μονιμωτέρας ἀποκαταστάσεως τοῦ Τοπικοῦ Ἀρχειοφυλακείου Κερκύρας, οὗτινος τὸ παλαιὸν ἐκεῖνο Ἀρχειοφυλακεῖον τῆς Πόλεως ἢ τῆς Κοινότητος πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἡ πηγή.

τὸν Τόμον 58ον Δέσμη ΚΒ′ φύλλον 31 ἀπαντᾶται σημείωσις 1761 α′ Ἰουλίου περὶ τῶν ἐπιμελείᾳ τῶν Συνδίκων ἀναδεθέντωνων τόμων ὁ πρῶτος τοῦ ἔτους 1614 καὶ ὁ τελευταῖος τοῦ ἔτους 1736.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΤΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΒΕΝΕΤΙΚΗΝ ΕΠΟΧΗΝ ΜΕΧΡΙ ΤΩΝ ΚΑΘ ΗΜΑΣ ΧΡΟΝΩΝ.

Α΄

Καὶ τὸ Ἀρχειοφυλακεῖον τῆς πόλεως καὶ τ' ἄλλα ἐν Κερκύρᾳ ἀρχειοφυλακεῖα τῶν Βενετικῶν ἀρχῶν, οἷον τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ καὶ τοῦ Βαΐλου, νέας περιπετείας ὑπέστησαν, καταπεσούσης τῆς ἀριστοκρατικῆς τῶν Βενετῶν κυριαρχίας, ἣν ἐπὶ βραχὺν ἀλλὰ πολυκύμαντον χρόνον, ἀπὸ Ἰουνίου 1797 μέχρι Μαρτίου 1799, διεδέχθησαν οἱ Δημοκράται Γάλλοι, ἀδιάλλακτοι καὶ ὁρμητικοὶ πολέμιοι τῶν παλαιῶν καθεστώτων.

Ἡ ἐν ζωηρῷ πνεύματι πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀνακαινίσεως ἱδρυθεῖσα τότε ἐν Κερκύρᾳ Προσωρινὴ Δημαρχία [1], ἥτις συνῆλθε τὸ πρῶτον ἐν τῷ Παλατίῳ τοῦ πρώην Βαΐλου, συνέστησεν ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς ὀκτὼ ἐπιτροπὰς, καὶ εἰς τὴν σπουδαιοτέραν τούτων τὴν τῆς Δημοσίας σωτηρίας, ἐξασκοῦσαν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν καὶ ἔχουσαν τὴν πρωτοβουλίαν πάσης σημαντικῆς ὑποθέσεως, καὶ ἐντολὴν τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν καὶ ἡσυχίαν, ἀνέθεσε τὴν φύλαξιν καὶ διαχείρισιν τῶν ἀρχειοφυλακείων. Συνάμα δὲ διὰ τοῦ ψηφίσματος αὐτῆς φέροντος χρονίαν 6 Ἰουλίου 1797 Ἑλλ. ἔτους, πρώτου τῆς Κερκυραϊκῆς ἐλευθερίας, προσέταττε τὴν καταστροφὴν τῶν Βενετικῶν σημάτων, ἔτι δὲ τὴν ἐν τῇ Πλατείᾳ Κερκύρας ἐνώπιον τοῦ δένδρου τῆς ἐλευθερίας πυρπόλησιν ἁπάντων τῶν ἐγγράφων τῶν ἀφορώντων εἰς διακρίσεις καὶ προνόμια εὐγενείας [2]. Ἐννοεῖται ἐντεῦθεν ὑπὸ ποῖον πνεῦμα ἡ τῆς Δημοσίας σωτηρίας ἐπιτροπὴ ἀμέσως παρελάμβανε τ' Ἀρχειοφυλακεῖα διὰ τοῦ Γραμματέως αὐτῆς πολίτου Νικολάου Λοβέρδου [3]. Τότε ἐπὶ τοῦ Ἀρχειοφυλακείου τῆς Πόλεως βλέπομεν ἐξασκουμένην πράγματι ἐπιθεωρητικὴν καὶ ἐξελεγκτικὴν ἐξουσίαν ὑπὸ τοῦ παρὰ τῆς Δημαρχίας διωρισμένου εἰς τὴν

1 Municipalità provvisoria.

2 Ὅρα Lunzi. Storia delle Isole Jonie Sotto il reggimento dei Republicani Francesi σελ. 43—50 καὶ 51.

3 Δεμάτιον Ἀριθ. 112. Municipalità di Corfù, βιβλ. ἀριθ. 25. Reggistro lettere del Comitato di Salute Publica. Anno V Republicano Pmo. della libertà di Corfù. Ἐπιστολὴ 23 Thermidor. Al Citt. Ex. Secr. Generalizio καὶ 13 Brumaire. All' Ex Canceliere Preffetizio.

ἀναθεώρησιν τῶν ἀρχειοφυλακείων Νικολάου Κόντη Μπούκα, ὅστις καὶ εἰς ἀφαίρεσιν ἐγγράφων προέβη, κατὰ τὴν ἐξάσκησιν τῆς τοιαύτης ἐξουσίας, ὅπερ ἐμφαίνουσι καί τινες σημειώσεις αὐτοῦ ἀπαντώμεναι εἴς τινας τόμους τῶν διαφόρων ἀντικειμένων τῆς πόλεως Κερκύρας, οἷον ἡ ἀπὸ 20 Ἰουλίου 1797 ἐν τόμῳ πεντηκοστῷ ἕκτῳ ἐπὶ τῆς ἑνδεκάτης δεσμίδος, περὶ ἀφαιρέσεως τῆς δεκάτης δεσμίδος, καθ' ὃ περιεχούσης Ἀρχιεπισκοπικὸν τελετικὸν [1] περὶ τῆς συνεντεύξεως τῶν δύο θρησκευμάτων, δηλαδὴ τῶν δύο κλήρων Ὀρθοδόξου καὶ Λατινικοῦ, συμμετεχόντων ἐπὶ Βενετοκρατίας εἰς ἐπισήμους τινας ἐκκλησιαστικὰς καὶ πολιτικὰς τελετάς. [2]

Εἶχε δὲ προστάξῃ, τῇ 6 Ἰουλίου 1797, ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Δημοσίας σωτηρίας νὰ καῇ πανδήμως ἐν τῇ Πλατείᾳ τῆς πόλεως τὸ ἐν τῷ Ἀρχειοφυλακείῳ σωζόμενον αὐθεντικὸν πρωτότυπον τῆς λεγομένης χρυσῆς βίβλου, ἐν ᾗ ὑπῆρχον καταγεγραμμέναι αἱ τῶν Εὐπατριδῶν οἰκογένειαι, δηλαδὴ οἱ ἄρρενες αὐτῶν, ὧν οἱ ἐνήλικες ἐδικαιοῦντο νὰ συγκαταριθμῶνται ἐν τῷ Γενικῷ Συμβουλίῳ. [3] Εἰς ταύτην δὲ τὴν διαταγὴν ὑπήκων παρέδιδε τὸ αἰτηθὲν βιβλίον, ὁ εἰσέτι τὸ Ἀρχειοφυλακεῖον αὐτὸ κατέχων Καγκελλάριος τῆς πόλεως, ὁ τελευταῖος ὡς τοιοῦτος ἐπὶ Βενετοκρατίας διορισθείς, Γεώργιος Ἰωάννης Βαπτιστὴς Καλογερᾶς π. Βενεδίκτου. Ὁ αὐτὸς διετάχθη πρὸς τούτοις προφορικῶς τε καὶ ἐγγράφως ὑπὸ τῆς τότε λεγομένης Ἐπιτροπῆς τῆς Οἰκονομίας καὶ ὑπὸ τῆς Προσωρινῆς Δημαρχίας Κερκύρας τῇ πέμπτῃ Παχνώδους, ἔτους ἕκτου Δημοκρατικοῦ (Νοέμβριος 1797) νὰ δώσῃ τὰ εἰς χεῖράς του, ὡς Καγκελλαρίου τῆς πόλεως εὑρισκόμενα ἀργυροῦν μελανοδοχεῖον καὶ λύχνον καὶ τοὺς δύο κώδωνας, τὸν μὲν τοῦ Συμβουλίου τῆς πόλεως, ὅπερ τὸ πάλαι διὰ κωδωνοκρουσίας εἰς συνεδρίασιν συνεκαλεῖτο, τὸν δὲ τοῦ Βαϊλαρχείου· εἰς τοῦτο δὲ ἐπίσης ὑπήκουσε. [4]

1 Ceremoniale.

2 Vol. 56. Arg. Div. Δέσμη 11η ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου. Ὅρα καὶ Vol. 57 Δέσμη 4η καὶ Vol. 73 Δέσμη 18 ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου.

3 Ὑπάρχει νῦν ἐν τῷ Ἀρχειοφυλακείῳ βιβλίον τι ἐκ κοινοῦ χάρτου μὲ ἐξώφυλλον ἐφ' οὗ ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή, ἥτις ὡς φαίνεται ἐγράφη μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Βενετοκρατίας.

Libro di oro.

Libro dei Cittadini Corciresi con gli anni delle loro nascite e matrimonii, che al tempo dell' Aristocrazia Veneta avevano l'esclusivo ingresso nel Consiglio della Città di Corfù cosi detto de Nobili.

Ἔσωθεν δὲ ἐν μιᾷ γωνίᾳ τοῦ ἐξωφύλλου γεγραμμένα ἑλληνιστὶ δι' ὡραίου μικροῦ χαρακτῆρος ἀναγινώσκονται τὰ ἑξῆς·

«Ἀπόγραφον ἐξαχθὲν ἐκ τοῦ Βιβλίου ὑπάρχοντος ἐν τῷ Ἀρχειοφυλακείῳ τούτῳ καὶ ὅπερ φέρει τὴν ἀκόλουθον ἐπιγραφήν.»

Καὶ εἰς τὸ πρῶτον φύλλον ὡς προμετώπιον εἶναι τῷ ὄντι ὡς ἐπιγραφὴ τοῦ βιβλίου δι' ἀρχαιοτέρου χαρακτῆρος ἡ ἑξῆς· Aggiunta del Libro dei Cittadini Corciresi.

Ὡς δηλοῖ ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη, τὸ βιβλίον τοῦτο δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀντίγραφον τῆς πυρποληθείσης Χρυσῆς βίβλου, ἀλλ' ἁπλῶς Ἀλφαβητικὴ καταγραφὴ μελῶν τινων διαφόρων οἰκογενειῶν ἐξαχθεῖσα ἔκ τινος προσθήκης γενομένης διὰ τὴν ῥηθεῖσαν Χρυσῆν βίβλον.

4 Δεμάτιον Ἀριθ. 117. Ἀριθ. 2. Terzo. Deputazioni e Presidenze di Corfù. Termina-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Καθὼς λοιπὸν καὶ τὰ ἕτερα παλαιὰ ἀρχειοφυλακεῖα διετηρήθησαν ἕκαστον ὑπὸ ἰδιαιτέραν διεύθυνσιν, οὕτω φαίνεται συνέβη καὶ ὡς πρὸς τὰ βιβλία καὶ ἔγγραφα τῆς παλαιᾶς Καγκελλαρίας τῆς πόλεως, τὰ συνιστῶντα τὸ Ἀρχειοφυλακεῖον αὐτῆς ἅτινα ἔμενον εἰς χεῖρας τοῦ μνησθέντος πρώην Καγκελλαρίου αὐτῆς, ὅστις καὶ πιστοποιητικὰ ἐξέδιδεν ἐκ τῶν παρ' αὐτῷ τηρουμένων ἐγγράφων, ἐν οἷς ῥητῶς τῇ 20 Σεπτεμβρίου 1798 μνημονεύει καὶ τὰ βιβλία τοῦ συμβουλίου τῆς πόλεως, ἅτινα, ὡς εἶναι γνωστὸν ἦσαν ἤδη πρὸ ἐτῶν συνερραμμένα εἰς τὰς δεσμίδας τῶν Τόμων τῶν διαφόρων ἀντικειμένων. [1]

Οὐδὲν γινώσκομεν περὶ τοῦ πῶς καὶ ποῦ εὑρίσκετο τὸ ἡμέτερον ἀρχειοφυλακεῖον, ὅπερ καίτοι ὑπὸ τοῦ πρώην Καγκελαρίου τῆς πόλεως κατεχόμενον, διετέλει ὅμως ὡς εἴδαμεν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς προσωρινῆς Δημαρχίας, ἥτις ὀλίγας ἡμέρας ἑδρεύσασα ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ πρώην Βαΐλου, ὅπερ δὲν ἐθεωρήθη κατάλληλον διὰ τὰς συνεδριάσεις αὐτῆς, διὰ ψηφίσματος ἀπὸ 4 Ἰουλίου 1797, συμφώνως τῇ προτάσει τῆς ὑπ' αὐτῆς ἐντεταλμένης Ἐπιτροπῆς περὶ δεόντων οἰκημάτων διὰ τὰς διαφόρους Ἀρχάς, ἀπεφάσισε νὰ μετοικήσῃ μετὰ τῶν ἄλλων Ἀρχῶν τοῦ λαοῦ εἰς τὸ πρώην Παλάτιον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου εἰς οἴκημα τῆς Κοινότητος μετατρεπόμενον, ν' ἀφήσῃ δὲ τὸ ἤδη ὑπ' αὐτῆς κατεχόμενον παλάτιον τοῦ πρώην Βαΐλου διὰ κατάλυμα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ὑποχρεουμένου νὰ μετοικήσῃ εἰς τοῦτο ἐντὸς πέντε ἡμερῶν. Κατὰ δὲ τὴν μνησθεῖσαν πρότασιν, εἴτε ἔκθεσιν τῆς ἐπὶ τῶν οἰκημάτων Ἐπιτροπῆς ἡ Δημαρχία ἐν τῷ πρώην Ἀρχιεπισκοπείῳ ἐλάμβανε τὴν μεγάλην ἰσόγειον αἴθουσαν καὶ παρακείμενα δωμάτια διὰ τὰς Ἐπιτροπάς, δύο δὲ μικρὰ δωμάτια τῆς τρίτης ὀροφῆς εἰς ἓν συνενούμενα ἔμελλον νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς φύλαξιν τῶν ἐγγράφων τῆς Δημαρχίας. [2]

Οὐδεμίαν ἔχομεν βεβαιότητα ἂν εἰς τὰ ἐκεῖ ἐναποτιθέμενα ἔγγραφα τῆς Δημαρχίας ἐπρόκειτο νὰ περιληφθῶσι καὶ τὰ τοῦ πρώην Ἀρχειοφυλακείου τῆς πόλεως.

zioni del 29 Maggio 1799 al 24 Aprile 1801 — Βιβλ. 1. φύλλ. 17. Terminazione 15 Luglio 1799.

Δεμάτιον Ἀριθ. 127. Atteggio dell' Onoranda Generale Deputazione di Corfù No 11 Terzo Δέσμη 7 Memorie 1801—1802. Φυλλ 199. Ἀναφορὰ 1802 22 Ἰανουαρίου προσαχθεῖσα εἰς τὸν Τιμιώτατον Πρόεδρον τῆς Γενικῆς Δεπουτατζιῶνος τῶν Κορυφῶν ὑπὸ Γεωργίου Ἰωάννου Βαπτιστοῦ Καλογερᾶ. Καὶ εἰς φύλλ. 198 συνημμένη ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος διαταγὴ τῆς Προσωρινῆς Δημαρχίας.

Ὅτι ὑπὸ ἰδιαιτέραν διεύθυνσιν διετηρήθησαν τὰ παλαιὰ Ἀρχειοφυλακεῖα ἐξάγεται ὡς ἐκ τῆς ἀπαντωμένης ὑπογραφῆς, ἔν τινι Πιστοποιητικῷ ὑπὸ χρονίαν α'. Βλασταίου, ἔτους ς'. Citt. Dom. Alberghini Archivista sostituto degli Atti Generalizii (Δεμάτιον Ἀριθ. 102 Municipalità di Corfù. Lettere Diverse 1797—1798. Δέσμη. 1.)

1 Δεμάτιον. Ἀριθ. 102 Municipalità di Corfù. Lettere Diverse Δέσμη 2. Πιστοποιητικὸν 20 Σεπτεμβρίου 1798.

2 Δεμάτιον Ἀριθ. 107 Municipalità di Corfù Δέσμη ἀριθ. 10. Fondamenti dell' Amministrazione Centrale. 1797—1798· φυλλ. 143.

Ἀγνοοῦμεν δὲ τίνα ἦσαν τὰ ἔγγραφα τὰ ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ πρώην Βαΐλου εὑρισκόμενα, τῶν ὁποίων ὀλίγον μετὰ ταῦτα, τὴν ἀλλαχοῦ μετακόμισιν ἀπῄτει ὁ Γάλλος Ταξίαρχος καὶ φρούραρχος πολίτης Καρβὼν καὶ περὶ ὧν ἀπήντα αὐτῷ τῇ 23 Ὀμιχλώδους ἔτους ἕκτου (Νοεμβρίου 1797) ἡ ἐπὶ τῆς Ἀστυνομίας Ἐπιτροπή, ὅτι δὲν εἶναι τόσον εὔκολος ἡ ἐκκένωσις τῶν δωματίων ἐκείνων ἔνθα περιέχονται τοσαῦτα ἔγγραφα καὶ τηλικαύτης σημασίας. Ὑπέσχετο δὲ ἐν τοσούτῳ ἡ Ἐπιτροπὴ νὰ ἐρευνήσῃ τὸ κατὰ δύναμιν ὅπως εὕρῃ κατάλληλον μέρος διὰ τὰ ἔγγραφα ἐκεῖνα. [1] Οὐδὲν γινώσκομεν περὶ ἐκτελέσεως τοῦ αἰτουμένου μέτρου.

Β'.

Ἀφοῦ κατὰ Νοέμβριον 1797 ἀφιχθέντος εἰς Κέρκυραν τοῦ Εὐγενείου Βωαρναὶ ὑπασπιστοῦ τοῦ ἐν Ἰταλίᾳ Γάλλου Ἀρχιστρατήγου Βοναπάρτου, ἐκηρύττετο ἡ ἕνωσις τῶν νήσων μετὰ τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας, νέος ἐπήρχετο διοικητικὸς ὀργανισμός, καθ' ὃν ἡ Κέρκυρα ἀπετέλει μετὰ τῶν Παξῶν, τοῦ Βουθρωτοῦ καὶ τῆς Πάργας, ἕνα νομὸν παρέχουσα εἰς αὐτὸν τ' ὄνομά της. Ἑπομένως τὴν Προσωρινὴν Δημαρχίαν διεδέχετο ἡ Διαχείρισις τοῦ νομοῦ, εἴτε ἡ Κεντρικὴ Διαχείρισις, ἐντεταλμένη τὴν γενικὴν τοῦ νομοῦ διοίκησιν, ὑφ' ἣν συνιστῶνται αἱ Δημαρχίαι, διὰ τὴν πόλιν καὶ διὰ τὰς πρωτευούσας κώμας τῆς νήσου. [2]

Ἐν τούτοις καὶ ἐν τῷ πρώην Παλατίῳ τοῦ Βαΐλου νέαι συνέβαινον μεταβολαὶ καὶ ἄλλαι ἀρχῶν ἐγκαταστάσεις, ἀποπεμφθέντος ἐκεῖθεν τοῦ Λατίνου Ἀρχιεπισκόπου Φραγκίσκου Μαρία Φέντση, ὅστις μετὰ μικρὸν καὶ ἐκ τῶν νήσων ἐξωρίζετο ὑπὸ τοῦ Γάλλου Ἀρχιστρατήγου Chabot, ὡς ἐπικίνδυνος πολέμιος τῶν καθεστώτων περὶ ἀρχὰς Ἀπριλίου 1798. [3]

Κατὰ Μάρτιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους εἷς ἐκ τῶν τῆς Δημαρχίας ἐπιτετραμμένος τὰ περὶ καταλυμάτων δι' ἐγγράφου ὑπὸ χρονίαν 26 Ἀνεμώδους ἔτους ς'. Δημοκρατικοῦ, ἔνθα ποιεῖται σαφῶς διάκρισιν μεταξὺ οἰκίας τῆς Κοινότητος καὶ οἰκίας τοῦ πρώην Βαΐλου, λαλῶν περὶ τῆς ἐν ταῖς οἰκίαις ταύταις νέας τοποθετήσεως διαφόρων ἀρχῶν, ἐνῷ σὺν τοῖς ἄλλοις ἀναφέρει καὶ τὸ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Βαΐλου δωμάτιον τὸ χρησιμεῦον ἄλλοτε ὡς Καγκελ-

1 Δεμάτιον. Ἀριθ. 112. Municipal. di Corfù. Βιβλ. Ἀριθ. 23. Reggistro lettere scritte dal Comitato di Polizia. Ἐπιστολὴ ἀριθ. 79—23 Brumaire Anno 6. Al Cit. Carbon Capo di Brigata e Commandante di piazza.

2 Lunzi. Storia κ.τ.λ. Κεφ. η'. σελ. 79 καὶ Κεφ. ια'. σελ. 109.

3 Δεμάτιον Ἀριθ. 102. Municip. di Corfù Ἐπιστολὴ 23 Germinal an 6. Le general de Division Chabot aux Administrateurs du Departement de Corcyre.

Δεμάτιον Ἀριθ. 112. Mun. κ.τ.λ. Processi Verbali Libro 1mo φυλλ. 69. Ἀντίγραφον τῆς ἀνωτέρω ἐπιστολῆς ἐκοινοποιήθη ὑπὸ τῆς Διαχειρίσεως τοῦ Νομοῦ δι' ἐπιστολῆς αὐτῆς πρὸς τὴν Δημαρχίαν Κερκύρας κατὰ τὴν συνεδρίασιν 24 Βλασταίου ἔτους ς'.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

λαρίου τῆς πόλεως (Cancellaria dell' ex città) ἐκφράζει τὴν γνώμην, ὅτι ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ δύνανται νὰ συναχθῶσι τὰ ἔγγραφα τὰ διεσπαρμένα ἐν τοῖς διαφόροις ἀρχειοφυλακείοις τῆς πόλεως καὶ τοῦ φρουρίου ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπιτήρησιν τῶν ἁρμοδίων ἀρχῶν. [1]

Ἀλλὰ μετ' ὀλίγους μῆνας, περὶ Αὔγουστον 1798, ἄλλαι πρόκεινται περὶ συγκεντρώσεως τῶν ἀρχειοφυλακείων ἀποφάσεις τῆς Κεντρικῆς Διαχειρίσεως, λαμβανούσης ἀφορμὴν ἐξ ἀναφορᾶς Γεωργουλᾶ τινος γραμματέως (greffier) τοῦ τότε Προσωρινοῦ Κακουργειοδικείου τοῦ Νομοῦ Κερκύρας. Μὴ δυνάμενος, ὡς λέγει οὗτος, νὰ ἐξακολουθῇ περαιτέρω φυλάττων τὴν εἰς αὐτὸν παραδεδομένην πληθὺν ἐγγράφων ἐν οἷς καὶ δικογραφίαι παλαιαὶ τῆς πρώην Κυβερνήσεως, αἵτινες ἦσαν ἄλλοτε ἐν ταῖς καγκελλαρίαις τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ καὶ τοῦ Βαΐλου (cancellarie ex Generalizia, ex Prettorea ed ex Preffettizia) ἀπετείνετο πρὸς τὴν Κεντρικὴν Διαχείρισιν, ὅπως ἐπιτρέψῃ αὐτῷ τινὰ τῶν δημοσίων Ἀρχειοφυλάκων ἢ ἕτερον πρόσωπον, εἰς ὃν αὐτὸς ὁ Γεωργουλᾶς νὰ παραδώσῃ διὰ καταγραφῆς ἅπαντα ἐκεῖνα τὰ ἔγγραφα, ὅσα δὲν ἀνήκουσιν εἰς τὸ Κακουργειοδικεῖον τοῦ νομοῦ οὗτινος διετέλει γραμματεὺς (ministro). Ἡ περὶ τῆς ἀναφορᾶς ταύτης συνημμένη σχετικὴ ἔκθεσις, ἐφ' ἧς σημειοῦται χρονία 13 Καρποφόρου ἔτους ς'. σκοποῦσα εἰς τὸν τρόπον, καθ' ὃν δύνανται νὰ ἑνωθῶσιν εἰς ἕνα μόνον χῶρον τὰ ἐν τοῖς διαφόροις Ἀρχειοφυλακείοις διεσπαρμένα ἔγγραφα, περιλαμβάνει οὐσιωδῶς τὰ ἑπόμενα.

«Χρῄζει σοβαρωτάτης σκέψεως τὸ περὶ φυλάξεως τῶν διαφόρων Ἀρχειοφυλακείων, ἀστυκῶν, ποινικῶν, συμβολαιογραφικῶν, διοικητικῶν, ἅτινα ὑπάρχουσι νῦν διεσπαρμένα εἰς διαφόρους τόπους, εἰς θέσεις ὑγρὰς καὶ ἀκαταλλήλους πρὸς τὴν ἀκριβῆ διατήρησιν ὑπομνημάτων τοσαύτης σημασίας, ἄνευ τῶν μεθόδων, τῶν κανόνων καὶ τῶν διατάξεων, αἵτινες ἐγγυῶνται τὴν δέουσαν ἁγνότητα καὶ ἐπιμέλειαν κατὰ τὴν διαχείρισιν τῶν Δημοσίων Ἀρχειοφυλακείων. Ὅπως ἀρθῶσι τὰ τοιαῦτα ἄτοπα, συνενωθῶσιν εἰς ἕνα μόνον χῶρον τὰ ῥηθέντα Ἀρχειοφυλακεῖα, εὑρεθῶσι τόποι στεγνοὶ καὶ κατάλληλοι διὰ τὴν ἀλύμαντον τήρησιν τῶν ἐγγράφων καὶ ὅπως ἐκλεχθῇ ἁρμόδιον πρόσωπον ἵνα παραλάβῃ τὰ πάντα προτείνομεν τὸ σχέδιον τοῦ ἑπομένου θεσπίσματος (arreté.)

«Ἡ Διαχείρισις τοῦ Νομοῦ ἀκούσασα τὴν ἔκθεσιν τοῦ Γραφείου τῆς Γενικῆς Διαχειρίσεως θεσπίζει: Τὰ βιβλία καὶ πάντα τὰ ἔγγραφα τῶν δικαστηρίων τῆς πεσούσης Κυβερνήσεως καὶ τοῦ κατηργημένου πρώην Κακουργειοδικείου (Camera Criminale) μὲ πάντα τὰ ἑρμάριά των τὰ χρησιμεύοντα εἰς τὴν ἐναπόθεσιν καὶ φύλαξιν τῶν ἐγγράφων διαβιβασθήσονται, ὅσον ἔνεστι

1 Δεμάτιον. Ἀριθ. 107. Munic. κ.τ.λ. Filza col No 10. Fondamenti dell' Amministrazione Centrale φυλλ. 77 Corfù 26 Ventoso anno 6to Rep. Il Membro Municipale Nocca Deputato agli alloggi all' Amministrazione Municipale di Corfù.

τάχιον, εἰς τὴν κατηργημένην μονὴν τὴν ἐπιλεγομένην τῆς Τενέδου ἀναλώμασι τοῦ ταμείου τοῦ Νομοῦ. Παραδοθήσονται τὰ πάντα ὑπὸ τοῦ πολίτου Γεωργουλᾶ εἰς τὸν πολίτην Μαρμορᾶν, φύλακα τῆς ἐν τῇ αὐτῇ μονῇ ὑπαρχούσης Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης, καταγραφομένου παντὸς πράγματος ἐν διπλῷ καταλόγῳ πρὸς ἀσφάλειαν τῶν δύο εἰρημένων πολιτῶν. Ὁ πολίτης Μαρμορᾶς θέλει τοποθετήσῃ ἅπαντα τὰ ἔγγραφα καὶ τὰ βιβλία ἐν τοῖς ὑποδειχθησομένοις αὐτῷ δωματίοις ὑπὸ τῆς Διαχειρίσεως. Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν αὐτὸν Μαρμορᾶ νὰ ἐκδίδῃ πᾶν αἰτούμενον ἀντίγραφον καὶ νὰ ἐκτελῇ πᾶσαν ἐργασίαν προσήκουσαν εἰς τὸν Ἀρχειοφύλακα, λαμβάνων τὴν ὑπὸ τῆς νομίμου διατιμήσεως διατεταγμένην ἀμοιβήν. Θέλει δὲ σημειοῖ εἰς ἐπὶ τούτῳ βιβλίον πᾶν ἐκδοθὲν ἀντίγραφον καὶ πιστοποιητικὸν καὶ τὴν διὰ ταῦτα εἴσπραξιν καὶ τ' ὄνομα τοῦ ἐνδιαφερομένου καὶ πληρώσαντος, προσυπογράφοντος καὶ τούτου. Ὀφείλει δὲ κατὰ πᾶν δεκαήμερον νὰ εἰσφέρῃ εἰς τὸ Ταμεῖον τοῦ Νομοῦ πᾶν τὸ διὰ τ' ἀνωτέρω εἰσπραχθὲν ποσόν, λαμβάνων ἑκάστοτε ἀπόδειξιν τῶν μετρηθέντων.

«Εἰς τὴν Γενικὴν Διαχείρισιν παραγγέλλεται νὰ προτείνῃ ἀκολούθως τὰς ἰδέας περὶ τῶν παραδεκτέων καλητέρων συστημάτων, ὡς πρὸς τὰ Ἀρχειοφυλακεῖα.

«Περὶ δὲ τῶν λοιπῶν Ἀρχειοφυλακείων καὶ περὶ τῆς ἐγκαταστάσεως καὶ φυλάξεως αὐτῶν ἐν τοῖς δωματίοις τῆς μνησθείσης μονῆς προνοηθήτω προσεχῶς κατόπιν τῆς ἐκθέσεως τῆς Γενικῆς Διαχειρίσεως.» [1]

Ταῦτα περιέχει τὸ σχεδιασθὲν θέσπισμα. Κατὰ δὲ τὰς τελευταίας αὐτοῦ διατάξεις, δυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἔμελλεν ἀκολούθως νὰ γίνῃ πρόνοια καὶ περὶ τοῦ Ἀρχειοφυλακείου τῆς πόλεως, ὅπερ ὡς ἀνωτέρω εἴδαμεν ἦτο ἕως τότε εἰς χεῖρας τοῦ πρώην Καγκελλαρίου αὐτῆς, καθ' ἃ ἐκ τοῦ ἀπὸ 20 Σεπτεμβρίου 1798 πιστοποιητικοῦ αὐτοῦ θετικῶς προκύπτει. Οὐδὲν ὅμως φαίνεται πραγματοποιηθὲν τῶν προτεινομένων εἴτε μελετωμένων μέτρων περὶ συγκεντρώσεως τῶν Ἀρχειοφυλακείων ἐν τῇ πρώην Λατινικῇ μονῇ τῆς Τενέδου. Μετ' ὀλίγον τὸν Βιβλιοφύλακα Μαρμορᾶν διεδέχθη ὁ Ἰταλὸς Ῥουσκόνης, μηνὶ Ὀκτωβρίῳ 1798, εἰς ὃν οὐδεμία προκύπτει δοθεῖσα ἐντολή, εἰμὴ περὶ τῆς Βιβλιοθήκης, οὐδενὸς γενομένου λόγου περὶ ἐγγράφων. [2]

1 Δεμάτιον Ἀριθ. 106 Mun. κ.τ.λ. Atti diversi 1797—1798. Ἔγγραφον ὑπ' ἀριθ. 130. φέρον χρονίαν ἐγγραφῆς (enregistré) 13 Καρποφόρου ἔτους ς'. σχετικὸν πρὸς ἀναφορὰν τοῦ μνημονευομένου Γεωργουλᾶ ἀπὸ 7 Καρποφόρου ἔτους ς' πρὸς τὴν Κεντρικὴν Διαχείρισιν τοῦ Νομοῦ καὶ παρὰ ταύτης δι' ὀπισθογραφήσεως παραπεμπομένη εἰς τὴν Γενικὴν Διαχείρισιν, ὅπως ποιήσῃ τὴν ἔκθεσίν της περὶ τοῦ τρόπου τῆς εἰς ἕνα χῶρον συνενώσεως τῶν ἐν διαφόροις Ἀρχειοφυλακείοις διεσπαρμένων ἐγγράφων. Ἡ Γενικὴ Διαχείρισις ὑπάγεται ὡς φαίνεται εἰς τὴν Κεντρικὴν Διαχείρισιν τοῦ Νομοῦ.

2 Δεμάτιον Ἀριθ. 112. Mun. κ.τ.λ. Βιβλ. 26 φυλλ. 83. Ὁ Ἰωάννης Μαρμορᾶς εἶχε [illegible] φύλαξ τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῇ 11 Λειμωνίου (Prairial) ἔτους ς'. δηλαδὴ πρὸς τὰ τέλη Μαΐου 1798.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Ἤγγιζεν ἐν τούτοις ἡ πολεμικὴ καταιγὶς ἥτις καὶ τὰ βραχυχρόνια ἐκεῖνα Δημοκρατικὰ καθεστῶτα ἔμελλε βιαίως ν' ἀνατρέψῃ καὶ ἐν τῇ ἀνατροπῇ ἐκείνῃ ἔμελλον ν' ἀναφανῶσι τὰ ἴχνη τοῦ παλαιοῦ Ἀρχειοφυλακείου τῆς πόλεως.

Γ'.

Μηνὶ Νοεμβρίῳ τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1798, πολιορκηθέντων τῶν Γάλλων ὑπὸ τῶν συμμαχικῶν στρατιῶν Ῥωσσίας καὶ Τουρκίας, εἰς μέγιστον περιῆλθον κίνδυνον τὰ Ἀρχειοφυλακεῖα. Αἱ τότε τὴν πόλιν διέπουσαι Γαλλικαὶ ἀρχαί, πρὶν ἢ παραδώσωσι ταύτην τῇ 22 Φεβρουαρίου 1799, εἶχον διασκορπίσῃ, οὐχὶ μόνον τὰ βιβλία καὶ τὰ ἔγγραφα αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τὰ μᾶλλον ἐπίζηλα τῆς πρώην Βενετικῆς Κυβερνήσεως. Ταῦτα δὲ πάντα ἔσπευσαν νὰ διασώσωσιν ἡ ἅμα τῇ ἐξώσει τῶν Γάλλων, προσωρινῶς ἐπὶ τῶν πραγμάτων τῆς πόλεως συστηθεῖσα ἑξαμελὴς Ἐπιτροπὴ καὶ ἡ κατὰ τὴν ἵδρυσιν τῆς νέας μονίμου τάξεως τῆς νεοδμήτου Ἑπτανήσου Πολιτείας ἀντικαταστήσασα ἐκείνην Ἐπιτροπεία καὶ Προεδρία τοῦ Ἐλάσσονος Συμβουλίου τῆς Κερκύρας. (Deputazione e Presidenza del Minor Consiglio). Κατὰ τὴν διάσωσιν ταύτην ἀναφαίνονται τέλος τὰ βιβλία καὶ τὰ ἔγγραφα τῆς πόλεως καὶ ὁ ἐπὶ Βενετοκρατίας Καγκελλάριος αὐτῆς, μετέχων τῆς διασώσεως πρῶτον μὲν ὡς Καγκελλάριος τῆς ἅμα τῇ ἐξώσει τῶν Γάλλων συστηθείσης Προσωρινῆς Ἐπιτροπῆς, ἔπειτα δὲ ὡς Καγκελλάριος τῆς ῥηθείσης Ἐπιτροπείας καὶ Προεδρίας.

Καθ' ἃ ἐκτίθενται ἐν τῷ ἀπὸ 11 Ἰουνίου 1799 ὁρισμῷ ἤτοι θεσπίσματι τῶν Ἐπιτρόπων καὶ Προέδρων τοῦ Ἐλάσσονος Συμβουλίου Κερκύρας, τῇ συνεργείᾳ τῶν γραμματέων ἐκείνων οἵτινες καὶ ἐπὶ τῆς πρώην Γαλλικῆς ἀρχῆς εἶχον τὴν φύλαξιν τῶν ὡς εἴρηται διασκορπισθέντων παντοίων ἐκείνων ἐγγράφων, ἐναπετέθησαν συγκεχυμένως εἰς ἓν τῶν ἰσογείων δωματίων τοῦ Δημοσίου παλατίου (πρώην ἀρχιεπισκοπείου) ὅσα βιβλία καὶ ἔγγραφα ἐλευθερωθείσης τῆς πόλεως, εὑρέθησαν ἐν διαφόροις δωματίοις τοῦ αὐτοῦ παλατίου, ἀποτελοῦντα τὰ πρακτικὰ τῆς παυσάσης Γαλλικῆς Κυβερνήσεως, ἐν οἷς καὶ τ' ἀνήκοντα εἰς τὴν τότε Κεντρικὴν Διαχείρισιν, τὴν Δημαρχίαν καὶ τὴν Ἐπιτροπὴν τῆς δημοσίας σωτηρίας. Ἐκεῖ δὲ ὑπῆρχον ἐπίσης οἱ τόμοι καὶ ὅ,τι ἄλλο ἦτο ἐν τῷ πρώην Ἀρχειοφυλακείῳ τῆς πόλεως. Τὸ δὲ δωμάτιον ἔνθα ταῦτα πάντα ἐναπετέθησαν ἐκλείσθη διὰ κλειδὸς καὶ ἐσφραγίσθη ἐνώπιον τῶν οἰκείων γραμματέων.

Δεμάτιον. Ἀριθ. 109 Mun. κ.τ.λ. Carte Diverse 1797—1798. Θέσπισμα τῆς Κεντρικῆς Διαχειρίσεως τοῦ Νομοῦ Κερκύρας ἀπὸ 3 Ὁμιχλώδους ἔτους Ζ'. (Ὀκτωβ. 1798) διορίζον ἀντὶ τοῦ Βιβλιοφύλακος Μαρμορᾶ τὸν πολίτην Ῥουσκόνην ἁπλοῦν φύλακα (gardien) τῆς Βιβλιοθήκης.—Αὐτόθι. Ἔγγραφον ἀπὸ 6 Ὁμιχλώδους ἔτους Ζ' δι' οὗ ὁ Ῥουσκόνης ἀναγγέλλει πρὸς τὸ Γραφεῖον τῆς Γενικῆς Διαχειρίσεως Κερκύρας ὅτι παρέλαβε παρὰ τοῦ Μαρμορᾶ τὴν Βιβλιοθήκην.

Ἀλλ' αἱ καθ' ἡμέραν παρουσιαζόμεναι αἰτήσεις περὶ ἀντιγράφων ἐκ μέρους τῶν πολιτῶν δὲν ἐπέτρεπον νὰ μείνωσιν οὕτως ἔγκλειστα τ' ἀρχεῖα ἐκεῖνα. Ὅθεν διὰ τοῦ ἀπὸ 11 Ἰουνίου 1799 ὁρισμοῦ, διωρίσθη ὁ Σπυρίδων Γαλλιέλος Ἀρχειοφύλαξ οὐχὶ μόνον τῶν ἐν τῷ ῥηθέντι ἐγκλείστῳ δωματίῳ βιβλίων, δεσμίδων καὶ ἐγγράφων, ἀλλὰ καὶ ἐκείνων ἅτινα ἐν αὐτῷ δὲν ἐναπετέθησαν, σὺν τοῖς ἄλλοις δὲ *τῶν τόμων καὶ λοιπῶν ἐγγράφων ἅτινα εὑρίσκονται ἐν τοῖς ἑρμαρίοις τοῦ πρώην ἀρχειοφυλακείου τῆς πόλεως τουτέστι τῶν ἀνηκόντων εἰς τοὺς ἐνιαυσίους δικαστὰς* (Giudici annali) *ἐπὶ τῆς πρώην Βενετικῆς Κυβερνήσεως· ὡς ἐπίσης πάντων τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων συναλλαγματικῶν καὶ ἄλλων, τόσον ἐλευθέρων ὅσον ὑπὸ κατάσχεσιν, ἅτινα ὑπάρχουσιν ἐν τῇ πρώην Καγκελλαρίᾳ τῆς πόλεως*, ὀφείλοντος τοῦ ὡς εἴρηται διοριζομένου νὰ παραλάβῃ πάντα ταῦτα παρὰ τῶν οἰκείων γραμματέων δι' ἀκριβοῦς ἀπογραφῆς κατατεθησομένης ἐκ τῇ Καγκελλαρίᾳ τῆς ταῦτα ὁριζούσης Ἐπιτροπείας καὶ Προεδρίας, χορηγουμένου δέ, διὰ τὴν ἐναπόθεσιν καὶ φύλαξιν τῶν ἐγγράφων τούτων, τοῦ μικροῦ δωματίου τοῦ χρησιμεύοντος ποτὲ ὡς Πραιτωρικῆς ἀντικαγκελλαρίας, ὑπὸ τὸ παλάτιον τῶν πρώην Βαΐλων. Ὀφείλει δὲ ὁ ῥηθεὶς Γαλλιέλος, ὡς ἀρχειοφύλαξ, νὰ ἐξάγῃ πάντα τὰ αἰτούμενα ἀντίγραφα καὶ νὰ συντάττῃ τὰς εἰς τὰ μέρη δεούσας πράξεις, ἀπολαμβάνων διὰ ταῦτα τὰς ἐπὶ Βενετοκρατίας ὑπὸ τῶν Ἀρχειοφυλάκων εἰσπραττομένας ἀμοιβάς. Ἐπὶ τούτῳ δὲ εἰδοποιηθήσονται οἱ οἰκεῖοι πρώην γραμματεῖς περὶ τῆς ὁρισθησομένης ἡμέρας, ὅπως ἀνοιχθῇ τὸ ῥηθὲν δωμάτιον καὶ γίνῃ ἡ παράδοσις. Ἐν τέλει δὲ λέγεται, ὅτι τὰ ἐπίλοιπα βιβλία καὶ ἔγγραφα, ἅτινα *ἀνῆκον εἰς τὴν πόλιν θέλουσι μείνει εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ παρόντος Καγκελλαρίου τῆς Ἐπιτροπείας καὶ Προεδρίας ἐπειδὴ ὁ αὐτὸς ὑπῆρξεν ὁ φύλαξ τούτων καὶ ὑπὸ τὴν παρελθοῦσαν Γαλλικὴν Κυβέρνησιν*, ὅστις θέλει φροντίσῃ νὰ συνάξῃ ἅπαντα τὰ βιβλία καὶ τὰ ἔγγραφα τ' ἀνήκοντα εἰς τὰς ἐπὶ Γάλλων Ἀρχὰς Κεντρικὴν καὶ Δημοσίας Σωτηρίας καὶ Δημαρχίαν, δηλαδὴ ὅσα ἠδυνήθη νὰ εὕρῃ μετὰ τὴν παράδοσιν τῆς πόλεως. [1]

Ταῦτα ἀπαντῶμεν ἀφορῶντα εἰς τὸ παλαιὸν Ἀρχειοφυλακεῖον τῆς πόλεως Κερκύρας, εἰς τὸν μνησθέντα Ὁρισμὸν τῆς 11 Ἰουνίου 1799. Ἀποδεικνύεται λοιπὸν θετικῶς ὅτι τὰ εἰς τὸ πρώην Ἀρχειοφυλακεῖον τῆς πόλεως ἀνήκοντα βιβλία καὶ ἔγγραφα τῶν ἐπὶ Βενετοκρατίας ἐνιαυσίων δικαστῶν εὑρίσκοντο εἰσέτι ἐν τοῖς ἑρμαρίοις τοῦ αὐτοῦ πρώην Ἀρχειοφυλακείου· ταῦτα δὲ μὲ ἄλλα ἔγγραφα ὕλης, φρονοῦμεν, δικανικῆς, εὑρισκόμενα ἐν τῇ πρώην Καγκελλαρίᾳ τῆς πόλεως, παρεδίδοντο εἰς τὸν Σπυρίδωνα Γαλλιέλον τὸν συγχρόνως διορισθέντα Ἀρχειοφύλακα τῶν παντοίων βιβλίων καὶ ἐγγράφων τῶν συνα-

1 Δεμάτιον. Ἀριθ. 117. Ἀριθ 2. Terzo. Deputazione e Presidenza di Corfù. I Libro Terminazioni (φυλλ. 7, 8 καὶ 9.)

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

χθέντων, ὡς εἴδαμεν εἰς ἓν τῶν ἰσογείων δωματίων τοῦ δημοσίου παλατίου, καὶ ἐχορηγεῖτο διὰ τὴν φύλαξιν καὶ ἐναπόθεσιν τῶν αὐτῶν βιβλίων καὶ ἐγγράφων, τὸ μικρὸν δωμάτιον τὸ χρησιμεῦον ποτὲ ὡς Πραιτωρικὴ ἀντικαγκελλαρία ὑπὸ τὸ παλάτιον τοῦ πρώην Βαΐλου. [1] Τὰ δὲ λοιπὰ βιβλία καὶ ἔγγραφα τὰ ὁποῖα ἀνῆκον εἰς τὴν πόλιν ἀφίνοντο εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Καγκελλαρίου τῆς Ἐπιτροπείας καὶ Προεδρίας, ὅστις ὑπῆρξε φύλαξ τούτων καὶ ὑπὸ τὴν παρελθοῦσαν Γαλλικὴν Κυβέρνησιν. Οὗτος δὲ ἦτο αὐτὸς ὁ ἐπανειλημμένως μνησθεὶς Γεώργιος Ἰωάννης Βαπτιστὴς Καλογερᾶς, ὁ πρώην Καγκελλάριος τῆς Πόλεως ἐπὶ Βενετοκρατίας ὁ καὶ ἅμα τῇ ἐξώσει τῶν Γάλλων Καγκελλάριος χρηματίσας τῆς τότε Προσωρινῆς ἑξαμελοῦς Ἐπιτροπῆς. [2] Ἐννοεῖται δὲ ὅτι τὰ εἰς τοῦτον ἐμπιστευόμενα βιβλία καὶ ἔγγραφα ἦσαν κυρίως οἱ Τόμοι τῶν διαφόρων ἀντικειμένων καὶ τ' ἄλλα τὰ εἰς τὴν πρώην Καγκελλαρίαν τῆς πόλεως ἀνήκοντα, τὰ πρὸς τὴν διοίκησιν αὐτῆς ἀμέσως σχετιζόμενα, τὰ κυρίως ἀποτελοῦντα τὸ παλαιὸν Ἀρχειοφυλακεῖον αὐτῆς.

Ἁρμόζει δὲ νὰ μνημονεύσωμεν ἐνταῦθα ὅτι ὁ αὐτὸς Καλογερᾶς δι' ἑτέρου ἀπὸ 15 Ἰουλίου 1799 Ὁρισμοῦ τῶν μνηθέντων Ἐπιτρόπων καὶ Προέδρων, ἐπεφορτίζετο ἐπίσης τὴν κατάρτισιν τῆς ἐπὶ Ἑπτανήσου Πολιτείας συστηθείσης τότε νέας Χρυσῆς βίβλου, ἥτις ὡς ἀνανέωσις τῆς ὑπὸ τῶν Γάλλων πυρποληθείσης παλαιᾶς εὐλόγως ἔπρεπε νὰ ἦναι ἔργον ἀνδρὸς ἔχοντος ἀνὰ χεῖρας τὰ κυριώτερα ἔγγραφα τοῦ παλαιοῦ Ἀρχειοφυλακείου τῆς πόλεως. [3]

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω εἴδομεν θετικῶς ὅτι τὰ βιβλία τῶν ἐνιαυσίων δικαστῶν ὑπάρχοντα εἰσέτι καὶ μετὰ τὴν ἔξωσιν τῶν Γάλλων εἰς τὸ ἐν τῷ Παλατίῳ τοῦ πρώην Βαΐλου παλαιὸν Ἀρχειοφυλακεῖον τῆς πόλεως καὶ ἄλλα εἰς τὴν αὐτόθι Καγκελλαρίαν ταύτης, ἐναπετέθησαν εἰς ἓν δωμάτιον τοῦ αὐτοῦ Παλατίου. Ἀλλ' ἂν καὶ οὐδὲν λέγεται ποῦ ἐτέθησαν τ' ἄλλα βιβλία τῆς πόλεως τὰ ἐμπιστευθέντα εἰς τὸν Γεώργιον Ἰωάννην Βαπτιστὴν Καλογερᾶν, ὡς τότε Καγκελλάριον τῆς προϊσταμένης τῶν ἐγχωρίων πραγμάτων Ἐπιτροπείας καὶ Προεδρίας τοῦ Ἐλάσσονος Συμβουλίου Κερκύρας, ἥτις εἶχε

1 Σημειοῦμεν ἐνταῦθα ὡς πρὸς τὸν Σπυρίδωνα Γαλλιέλον ὅτι τῇ 22 Ἰουλίου 1799 διωρίσθη Ἀρχειοφύλαξ τῶν Ποινικῶν καὶ Ἀστυκῶν Πράξεων τοῦ πρώην Δικαστηρίου τοῦ Γεν. Προβλεπτοῦ (Foro ex Preffetizio). Τῇ 7 Σεπτ. διετάττετο νὰ ἐκτελέσῃ τὴν διάσωσιν καὶ παραλαβὴν τούτων ἐκ τῶν μερῶν ὅπου ἦσαν. (Δεμάτιον. Ἀριθ. 119. No. 4 Deputaz· e Presid. di Corfù Βιβλ. ἀριθ. 20 Mandati del 1799 al 1801 φυλλ. 1.) Τῇ δὲ 14 Αὐγούστου 1800 ἡ αὐτὴ Ἀρχή, ὡς Ἀρχειοφύλακα ὑπ' αὐτῆς ἐκλελεγμένον παρήγγειλεν αὐτὸν νὰ ἐκκενώσῃ τὰ εἰς ἄλλας δημοσίας ἀνάγκας προωρισμένα δωμάτια, ὅπου ὑπῆρχον τὰ εἰς αὐτὸν ἐμπεπιστευμένα βιβλία καὶ μεταφέρῃ αὐτὰ εἰς ἓν δωμάτιον ἐν τῇ ὀροφῇ τοῦ πρώην Παλατίου τοῦ Βαΐλου τὸ ἤδη ἐπὶ τούτῳ παρασκευασθέν. (Αὐτόθι φυλλ. 29) Ἄδηλον ἂν προέκειτο περὶ τῶν εἰς αὐτὸν ἐμπιστευθέντων ἐγγράφων τοῦ πρώην Ἀρχειοφυλακείου τῆς πόλεως ἢ μόνον περὶ τῶν ἄλλων.

2 Δεμάτιον ἀριθ. 117. ἀριθ. 2 Terzo ὡς ἄνω. Ἀναφορὰ τοῦ Γ. Ι. Β. Καλογερᾶ.

3 Αὐτόθι φυλλ. 17.

τὴν ἕδραν της ἐν τῷ πρώην Λατινικῷ Ἀρχιεπισκοπείῳ τῷ ἐπὶ Δημοκρατικῶν Γάλλων μετατραπέντι εἰς οἴκημα τῆς Κοινότητος τῷ τότε ἐπὶ Ἑπτανήσου Πολιτείας δημοσίῳ παλατίῳ λεγομένῳ, ἦτο ἑπόμενον νὰ τηρῶνται καὶ ταῦτα παρὰ τῇ αὐτῇ Ἐπιτροπείᾳ καὶ Προεδρείᾳ ἐν τῷ οἰκήματι ἐκείνῳ, ὡς ὑπαγόμενα εἰς τὴν ἐγχώριον Διοίκησιν, οἱαδήποτε ἂν ὑπῆρχεν ἡ ἐπωνυμία καὶ ἡ διοργάνωσις αὐτῆς, εἴτε ἐπὶ Ἑπτανήσου Πολιτείας, εἴτε ἐπὶ τῆς ταύτην μετ' ὀλίγα ἔτη διαδεξαμένης δεσποτίας τῶν Αὐτοκρατορικῶν Γάλλων. Σημειωτέον δὲ ὡς πρὸς τοὺς χρόνους ἐκείνους τῆς Ἑπτανήσου Πολιτείας, ὅτι ἕτερος ὁρισμὸς τῶν Ἐπιτρόπων καὶ Προέδρων τοῦ Ἐλάσσονος Συμβουλίου ὑπὸ χρονίαν 15 Ἰουλίου 1799 ἀφορῶν καὶ οὗτος εἰς τὴν διάσωσιν τῶν ἐν τῷ Παλατίῳ τῆς Κυβερνήσεως εὑρεθέντων, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, ἐγγράφων, δέχεται τὴν πρότασιν ἑτέρου Ἰωάννου Καλογερᾶ Καγκελλαρίου τοῦ Κακουργιοδικείου προσενεχθέντος ἄνευ ἀξιώσεως ἀμοιβῆς νὰ ἐξετάσῃ ἐπιμελῶς τὰ ἔγγραφα ἐκεῖνα, διαλογήσῃ καὶ κατατάξῃ αὐτὰ πρὸς διευκόλυνσιν τῆς εὑρέσεως πάσης πράξεως ἀναγκαίας εἰς τὰς ἰδιωτικὰς ὑποθέσεις, ὅπως ἐν τάξει αὐτὰ κατατεθῶσιν ἐν τῇ Καγκελλαρίᾳ τῆς Ἐπιτροπείας καὶ Προεδρίας χάριν τῶν ἐνδιαφερομένων. [1] Καὶ ἐντεῦθεν αὐξάνει ἡ πιθανότης ὅτι καὶ τὰ εἰς τὸν Γεώργιον Ἰωάννην Βαπτιστὴν Καλογερᾶν ἐμπιστευθέντα βιβλία καὶ ἔγγραφα τῆς πόλεως ἐναπετέθησαν ἐν τῷ αὐτῷ οἰκήματι τῆς τότε προϊσταμένης Ἐγχωρίου Ἀρχῆς τῆς Κερκύρας. Ἐκεῖ δὲ ἔπρεπε νὰ μένωσιν, ἐκτὸς ἂν οὗτος, ὅστις ἐγένετο βραδύτερον καὶ φύλαξ τῶν βιβλίων τῶν τεθνεώτων συμβολαιογράφων, μὴ ἐτήρησε μετὰ τούτων καὶ τὰ εἰς αὐτὸν ἐμπιστευθέντα παλαιὰ βιβλία καὶ ἔγγραφα τῆς πόλεως ἴσως καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ οἰκίᾳ αὐτὰ περισώσας.

Θέλομεν προσθέσῃ ἐνταῦθα ὅτι κατὰ τὰς συμβάσας ἐμφυλίους ταραχὰς ἐπὶ Ἑπτανήσου Πολιτείας, ἕνεκα τοῦ Ἀριστοκρατικοῦ αὐτῆς Συντάγματος, καθ' ἃς ἐπὶ τὸ δημοτικώτερον συνεκροτήθη ἡ Γενικὴ Ἐπιτροπεία τῆς Πόλεως τῶν προαστίων καὶ τῶν κωμῶν τῆς Κερκύρας, ἥτις ἀπὸ τῆς 16 Νοεμβρίου 1801 κατέλαβεν ἐπὶ ὀλίγους μῆνας τὴν θέσιν τῶν προηγουμένων Ἐγχωρίων Ἀρχῶν, μέχρι μηνὸς Μαρτίου 1802, αὐτὸς ὁ Γεώργιος Ἰωάννης Βαπτιστὴς Καλογερᾶς, δι' ἀναφορᾶς προσαχθείσης τῇ 24 Ἰανουαρίου 1802 πρὸς τὴν Προεδρίαν τῆς αὐτῆς Γενικῆς Ἐπιτροπείας, ὡς διαταχθεὶς νὰ ἐγχειρίσῃ εἰς αὐτὴν τὴν ἀργυρᾶν λαμπάδα καὶ τὸ μελανοδοχεῖον, ἅτινα ὑπετίθετο ὅτι εἶχεν εἰσέτι εἰς χεῖράς του, ὡς ὑπάρξας ἐπὶ Βενετοκρατίας Καγκελλάριος τῆς πόλεως, ἀπολογούμενος ὅτι εἶχεν ἤδη παραδώσῃ ταῦτα εἰς τὴν ἐν ἔτει 1797 καθεστηκυῖαν ἐπὶ Γάλλων Ἀρχὴν ἐπέλεγεν: «Ἡ τιμιότης σας ἠξεύρετε μὲ ποίαν θερμότητα ἐνήργησα τὰς προσταγάς σας ἵνα ἐγχειρίσω εὐθὺς ὅ,τι εἶχα εἰς χεῖράς μου ταύτην τὴν ὑστέραν φοράν.» [2] Διὰ τῶν ἐκ-

1 Αὐτόθι φυλλ. 18.

2 Δεμάτιον ἀριθ. 127. Atteggio dell' Onoranda Generale Deputazione di Corfù—No 11.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

φράσεων αὐτῶν, αἰνίττεται οὗτος γενομένην τινὰ παράδοσιν ἐγγράφων ἢ μᾶλλον πραγμάτων εἰς χεῖράς του εὑρεθέντων ὡς πρώην Καγκελλαρίου τῆς πόλεως; Ὅπως δήποτε, ἡ γενομένη αὕτη πρόσκλησις εἰς τὸν Καλογερᾶν, ἔχει μίαν σχέσιν πρὸς τὸ Παλαιὸν Ἀρχειοφυλακεῖον τῆς πόλεως, καθ' ὃ μαρτυροῦσα ὅτι οὗτος εἰσέτι καὶ τότε ἐθεωρεῖτο ὡς ἔχων εἰς χεῖράς του πράγματα ἀνήκοντα εἰς τὴν ἐπὶ Βενετῶν Καγκελλαρίαν τῆς πόλεως, ὅπερ ἐνισχύει ἔτι μᾶλλον τὴν ἡμετέραν γνώμην ὅτι αὐτὸς ἦτο πράγματι ὁ κάτοχος τοῦ παλαιοῦ Ἀρχειοφυλακείου.

Δ'.

Διάδοχοι τῆς ἐν Ἑπτανήσῳ Ῥωσικῆς κατοχῆς ἐπῆλθον ἐν τούτοις μετὰ τὴν ἐν Τιλσὶτ εἰρήνην, οἱ αὐτοκρατορικοὶ Γάλλοι ὧν τὰ πρῶτα τάγματα ἀφικνοῦντο εἰς Κέρκυραν τῇ 7 Αὐγούστου 1807 καὶ τῇ 13 ὁ Ἀρχιστράτηγος αὐτῶν. Εὐθὺς δὲ τῇ 14)26 Αὐγούστου ἡ Ἑπτανησιακὴ Γερουσία ἐφανέρονε πρὸς τοὺς κατοίκους τὴν ἐπελθοῦσαν μεταβολὴν καὶ δι' ἑτέρας αὐτῆς προκηρύξεως τῇ 23 Αὐγούστου) 4 Σεπτεμβρίου ἀνήγγελλε τὴν ὑπὸ τοῦ Γάλλου Ἀρχιστρατήγου καὶ Γενικοῦ Κυβερνήτου Κερκύρας καὶ ἐξαρτωμένων χωρῶν Καίσαρος Βερθιὲ, ἐπιδοθεῖσαν αὐτῇ ἐν ὀνόματι τοῦ Αὐτοκράτορος τῶν Γάλλων καὶ Βασιλέως τῆς Ἰταλίας Ναπολέοντος Α'. ὑπὸ χρονίαν ά. Σεπτεμβρίου 1807 Ε. Ν. Προσωρινὴν Διοργάνωσιν καθ' ἣν ἡ Ἑπτάνησος Πολιτεία περιελαμβάνετο εἰς τὰς ὑπὸ τὴν Γαλλικὴν Αὐτοκρατορίαν ὑπαγομένας Κυβερνήσεις. [1]

Περὶ τὰς ἡμέρας ἐκείνας σημαντικὸν μέρος τῶν ἐγγράφων τοῦ Παλαιοῦ Ἀρχειοφυλακείου τῆς πόλεως, ἤτοι οἱ Τόμοι τῶν διαφόρων ἀντικειμένων, τὸ λεγόμενον Βιβλίον τοῦ Χρυσοβούλλου καὶ αἱ πρεσβεῖαι εὑρέθησαν ἐν τῷ Δημοσίῳ Παλατίῳ ὁπωσοῦν συγκεχυμένα καὶ ἐπεφορτίσθη τῇ 12 Σεπτεμβρίου 1807, ὑπὸ τοῦ τότε ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης καὶ Γενικῆς Ἀστυνομίας Γραμματέως τῆς Ἐπικρατείας νὰ συνάξῃ καὶ διασώσῃ αὐτὰ, αὐτὸς ὁ πρώην Καγκελλάριος Γεώργιος Ἰωάννης Βαπτιστὴς Καλογερᾶς ὅπερ αὐτὸς οὗτος μαρτυρεῖ. Καὶ ἐντεῦθεν δὲν φαίνεται οὗτος κατὰ τὴν τεταραγμένην ἐκείνην περίοδον τῶν Κυβερνητικῶν τῆς Ἑπτανήσου μεταβολῶν ὅλως παύσας τοῦ νὰ ἐπιμε-

Terzo. Filze No 7. Memorie da 4 Nov. 1801 12 Feb. 1802· φυλλ. 199. Ἡ ἐν τῇ Δέσμῃ ταύτῃ εὑρισκομένη ἀναφορὰ τοῦ Γ. Ι. Β. Καλογερᾶ, περὶ ἧς ὁ λόγος, φέρει χρονίαν 1801. 22 Ἰανουαρίου. Ἀλλ' ἡ σημείωσις τοῦ ἔτους εἶναι προδήλως γραφικὸν λάθος, διότι ἡ Ἀρχὴ πρὸς ἣν ἀποτείνεται δὲν ὑπῆρχεν ἱδρυμένη εἰμὴ ἀπὸ Νοεμβρίου 1801. Διὸ πραγματικὴν χρονίαν παραδεχόμεθα τὴν 22 Ἰανουαρίου 1802.

1 Le Tre Costituzioni (1800, 1803, 1817) delle Sette Isole Ionie ed i relativi documenti. Corfù Tipografia Mercurio 1849· σελ. 121, μέχρις 125.

Χρονικὸν Ν. Ἀρλιώτου ἐκδοθὲν ὑπὸ Ν. Β. Μάνεση. Σελ. 105. Ἡ ὑπὸ τῶν ἀναχωρούντων Ῥώσων εἰς τοὺς Γάλλους παράδοσις τῆς Κερκύρας ἐτελειοῦτο τὴν 16 Σεπτ. 1807.

λῆται καὶ ἐπιτηρῇ τὰ ἔκπαλαι εἰς τὴν δικαιοδοσίαν του ὑπαγόμενα ἔγγραφα τῆς πρώην Καγκελλαρίας τῆς πόλεως, τουτέστι τοῦ Ἀρχειοφυλακείου αὐτῆς. Καὶ ἡ περίστασις τῆς ἐν τῷ Δημοσίῳ Παλατίῳ ἐν ἔτει 1807 εὑρέσεως τῶν βιβλίων τῆς πόλεως συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς γνώμης ὅτι ἐκεῖ ἐτηροῦντο ταῦτα καὶ προηγουμένως παρὰ τῇ ἐπὶ Ἑπτανήσου Πολιτείας προϊσταμένῃ Ἀρχῇ τῆς ἐγχωρίου διοικήσεως Κερκύρας.

Ἀλλ' ὀλίγον διετέλεσεν ἐν τῷ οἰκήματι ἐκείνῳ ὁ ἅμα τῇ ἐλεύσει τῶν Αὐτοκρατορικῶν Γάλλων διορισθεὶς Διαχειριστὴς Κερκύρας (Amministratore di Corfù) τουτέστι προϊστάμενος τῆς ἐγχωρίου Διοικήσεως Στυλιανὸς Βλασόπουλος, ὁ καὶ βραδύτερον μετὰ τὴν ἔλευσιν τῶν Ἄγγλων ἐξακολουθήσας τοιοῦτος. Ἀναφέρει οὗτος πρὸς τὸν Γραμματέα τῆς Ἐπικρατείας τῇ 26 Ἰανουαρίου 1808, ὅτι τὸ γραφεῖόν του μετετέθη ἐκ τοῦ Δημοσίου Παλατίου, εἰς τὴν οἰκίαν τῶν ἀδελφῶν Πολίτη. [1] Ἰδίως δὲ περὶ τοῦ παρὰ τῇ Διαχειρίσει αὐτοῦ Ἀρχειοφυλακείου ποιούμενος λόγον τῇ 7 Μαρτίου αὐτοῦ ἔτους, γράφει πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Γερουσίας τῆς Ἑπτανήσου ὅτι «τοιαύτη εἶναι ἡ ἀταξία τοῦ Ἀρχειοφυλακείου, ὥστε πρὸς εὕρεσιν οἱουδήποτε ἐγγράφου δέον νὰ ἐξετασθῶσι πᾶσαι αἱ πράξεις τῶν παρελθουσῶν Κυβερνήσεων. [2]

Ταῦτα ἐξηγοῦσι πιθανῶς διὰ τί ἐν ἔτει 1807 τὰ ἔγγραφα τοῦ Παλαιοῦ Ἀρχειοφυλακείου τὰ εὑρεθέντα ἐν τῷ Δημοσίῳ Παλατίῳ ὁπωσοῦν συγκεχυμένα, ἐνεπιστεύθησαν εἰς τὸν μνησθέντα ἀρχαῖον Καγκελλάριον τῆς πόλεως, ὅστις, ὡς θέλομεν ἰδεῖ κατωτέρω ἀποδεδειγμένως εὑρίσκεται κάτοχος αὐτῶν ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους 1807, μέχρι τῆς μεθ' ἱκανὰ ἔτη ἐναποθέσεως αὐτῶν εἰς τὸ ἐπὶ τοῦ ὑπὸ τὴν Βρεταννικὴν Προστασίαν Ἰονίου Κράτους ἀνακαινισθὲν Τοπικὸν Ἀρχειοφυλακεῖον Κερκύρας.

Ε'.

Πρὸς διευκρίνισιν τοῦ ἡμετέρου θέματος διὰ βραχείας παρεκβάσεως θέλομεν σημειώσῃ ἐνταῦθα ἐν παρόδῳ ὅτι ἐπὶ Ἑπτανήσου Πολιτείας ὑπῆρχεν ἤδη ἐν Κερκύρᾳ καὶ ἓν Ἀρχειοφυλακεῖον τῆς Γενικῆς Κυβερνήσεως, ὡς καὶ προηγουμένως ἐπὶ Βενετοκρατίας τὸ τῆς ὑπερτάτης ἐν ταῖς νήσοις Βενετικῆς Ἀρχῆς τὸ ἐν τῷ Παλαιῷ φρουρίῳ Ἀρχειοφυλακεῖον τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ τῆς θαλάσσης εἴτε τῶν τῆς Ἀνατολῆς νήσων λεγομένου. Ἄδηλά εἰσι τὰ κατὰ τὴν εἰκοσάμηνον κυριαρχίαν τῶν Δημοκρατικῶν Γάλλων, ὧν ἡ ἐπὶ τῶν ἑπτὰ Νήσων ὑπερτάτη Ἀρχὴ ἦτο κυρίως στρατιωτική. Ἐπὶ Ἑπτανήσου Πολι-

1 Δεμάτιον ἀριθ. 30 Amministratore Sr. D. Vlassopulo. Reggistro 1mo Dispacci ai tre Sig. Secretarii Σελ. 97.

2 Αὐτόθι. Reggistro II Dispacci a S. E. il Presidente del Senato delle Sette Isole Σελ. 20.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

τείας βλέπομεν τὸ Ἀρχειοφυλακεῖον τῆς Γερουσίας μνημονευόμενον ἐν ἐπισήμῳ τινὶ ἐγγράφῳ ὑπὸ χρονίαν 11 Ὀκτωβρίου 1804 τοῦ τότε Γραμματέως τῆς Ἐπικρατείας Ἰω. Καποδιστρίου, τοῦ μετὰ ταῦτα ἀοιδίμου καὶ πολυκλαύστου Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος. Εἰς ἐκεῖνο δὲ τὸ Ἀρχειοφυλακεῖον τῆς Γερουσίας εἴτε τῆς Γενικῆς Κυβερνήσεως, δίδει ἐπισημοτέραν καθιέρωσιν καὶ διοργάνωσιν, ὁ κατὰ τὴν 3 Ἰανουαρίου 1807 ψηφισθεὶς ὑπὸ τοῦ τότε Νομοθετικοῦ Σώματος Ὀργανικὸς νόμος περὶ τῆς Ἡγεμονικῆς Ἀρχῆς τῆς Ἑπτανήσου Πολιτείας.

Διαλαμβάνει ὁ Νόμος ἐκεῖνος ἐν ἄρθρῳ ιβ'. ὅτι ὑπάρχει Γενικὸς Ἀρχειοφύλαξ, ἐκλεγόμενος παρὰ τῆς Ἡγεμονικῆς Ἀρχῆς, ὅστις φυλάττει ἅπαντα τὰ δημόσια ἔγγραφα τὰ ὑπὸ τῶν Ὑπουργῶν εἰς αὐτὸν παραδιδόμενα καὶ παραλαμβάνει ἐπίσης καὶ φυλάττει τὸ Ἀρχειοφυλακεῖον τῶν προηγουμέων Διοικήσεων τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἀρχῆς. Ὁρίζει δὲ ὁ νόμος αὐτὸς (ἐν ἄρθρῳ ιγ'.) ὅτι ἰδιαίτερον Ἀρχειοχυλακεῖον φυλάττει τὰ ἔγγραφα τ' ἀφορῶντα εἰς τὴν ἵδρυσιν τῆς Πολιτείας, τὴν ἀναγνώρισιν αὐτῆς ὑπὸ τῶν ξένων Δυνάμεων, τὰς διαπραγματεύσεις, τὰς συνθήκας, τὴν ἐξωτερικὴν ἀλληλογραφίαν, ἣν ἡ Ἡγεμονικὴ Ἀρχὴ κρίνει ἀξίαν ἐπιζηλοτέρας περιφρουρήσεως, ὡσαύτως τὰ πρωτότυπα τῶν νόμων καὶ ἅπαντα τὰ ἔγγραφα ἐφ' ὧν οὗτοι στηρίζονται. Κλείεται δὲ διὰ τριῶν κλειδῶν, ὧν μίαν ἔχει ὁ Ἡγεμών, μίαν ὁ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργὸς καὶ μίαν ὁ Γενικὸς Ἀρχειοφύλαξ. [1]

Τούτου δὲ τοῦ Ἀρχειοφυλακείου τῆς Γενικῆς Κυβερνήσεως τὴν ὕπαρξιν ἀνεγνώρισε καὶ τὸ Σύνταγμα τοῦ Ἡνωμένου Ἰονίου Κράτους ἐν ἔτει 1817, ποιούμενον ῥητῶς λόγον τοῦ Ἀρχειοφύλακος τῆς Γενικῆς Κυβερνήσεως τοῦ Ἡνωμένου Ἰονίου Κράτους. [2] Ἀλλὰ τὸ ἵδρυμα τοῦτο, τὸ γνωστὸν καὶ σήμερον ὡς Ἀρχειοφυλακεῖον τῆς Ἰονίου Γερουσίας, ἀνῆκον εἰς τὴν Γενικὴν Κυβέρνησιν τοῦ Ἡνωμένου Ἰονίου Κράτους, οὐδὲν ἔχει κοινὸν οὔτε μετὰ τοῦ παλαιοῦ Ἀρχειοφυλακείου τῆς Πόλεως Κερκύρας, οὔτε μετὰ τοῦ νῦν Τοπικοῦ Ἀρχειοφυλακείου.

ΣΤ'.

Μετὰ τὴν ἵδρυσιν τοῦ Ἡνωμένου Κράτους τῶν Ἰονίων νήσων ὑπὸ τὴν Βρεταννικὴν Προστασίαν, τὸ Σύνταγμα τοῦ ἔτους 1817 ἀναγνωρίζει τὴν προγενεστέραν ὕπαρξιν τοῦ ἐγχωρίου Ἀρχειοφυλακείου Κερκύρας, ὁρίζον εἰς τὰς περὶ τῶν Τοπικῶν Διοικήσεων διατάξεις, ὅτι ὁ τῆς Τοπικῆς διοικήσεως προϊστάμενος Ἔπαρχος ἑκάστης νήσου θέλει ἔχει ὑπ' αὐτὸν τὸν Ἀρχειοφύλακα ὑπ' αὐτοῦ διοριζόμενον, τῇ ἐγκρίσει τῆς Γερουσίας καὶ ὄντα τῆς νήσου ἰθαγενῆ. [3] Συμφώνως δὲ πρὸς τὰς διατάξεις ταύτας διορίζεται ὁ πρῶτος

1 Le Tre Costiluzioni delle Isole Jonie. Σελ. 114, 116 καὶ 117.
2 Κεφ. Γ'. Τμῆμ. γ'. ἄρθ. 23.
3 Σύνταγμα τοῦ ἔτους 1817. Κεφ. Α'. Τμῆμ. Β'. ἄρθ. 4. Τμῆμ. Γ'. ἄρθ. 15.

Ἀρχειοφύλαξ καὶ ἀναφαίνεται τὸ νῦν Τοπικὸν Ἀρχειοφυλακεῖον ἐν ἔτει 1818, τὸ ὁποῖον ἐγκατεστάθη τότε παρὰ τῷ Ἐπαρχείῳ Κερκύρας, ἐν τῇ κατὰ τὴν ἀγορὰν τῆς πόλεως οἰκίᾳ τῶν Κομήτων Φλαμπουριάρη, πρώην οἰκίᾳ Κομπίτση, ἐν ᾗ συνάγονται τὰ ἔγγραφα τῶν πρώην διαφόρων ἐπὶ Γάλλων καὶ Ῥώσων διοικήσεων ἀπὸ τοῦ ἔτους 1799, ἅτινα ὑπῆρχον παρὰ τῇ Γραμματείᾳ τοῦ πρώην Διαχειριστοῦ Κερκύρας Στυλιανοῦ Βλασοπούλου. [1] Τότε δὲ ὁ μνησθεὶς Γεώργιος Ἰωάννης Βαπτιστὴς Καλογερᾶς ἐν ἔτει 1819 χρηματίσας τέως ὑποφύλαξ (vice custode) τῶν βιβλίων τῶν τεθνεώτων Συμβολαιογράφων, ὧν προηγουμένως εἶχεν ὑπάρξῃ καὶ φύλαξ, παρίσταται ἀρχόμενος τῆς παραδόσεως τῶν παρ' αὐτῷ Συμβολαιογραφικῶν Πράξεων πρὸς τὸν τότε τοπικὸν Ἀρχειοφύλακα Σπυρίδωνα Βαρλάμ. [2] Ἐν ἔτει δὲ 1822 τῇ 5 Αὐγούστου ὡς πρώην Καγκελλάριος τῆς πόλεως ἐκτελεῖ τὴν πρὸς τὸν αὐτὸν Ἀρχειοφύλακα παράδοσιν τῶν Τόμων οἵτινες ὑπῆρχον ἐν τῷ Ἀρχειοφυλακείῳ τῆς πόλεως διὰ τακτικοῦ καταλόγου, μεθ' ὧν παραδίδει καὶ τὸ ἐκ μεμβράνης βιβλίον τὸ ἐπικαλούμενον χρυσόβουλλον, ἅτινα πάντα ἐσώζοντο παρ' αὐτῷ. [3] Ἐν ἔτει δὲ 1825 κατόπιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 3 καὶ ὑπὸ χρονίαν 25 Ἰουλίου Κυβερνητικῆς πράξεως, δημοσιευσείσης τῇ 5 Αὐγούστου, ἥτις διέταττε τὴν εἰς τὸ Ἐπαρχεῖον προσαγωγὴν τῶν παρὰ ἰδιώταις ὑπαρχόντων δημοσίων ἐμγράφων ἵνα κατατεθῶσιν ἐν τῷ Τοπικῷ Ἀρχειοφυλακείῳ, ὁ αὐτὸς Γεώργιος Ἰωάννης Βαπτιστὴς Καλογερᾶς δι' ἀναφορᾶς προσαχθείσης τῇ 20 Σεπτεμβρίου πρὸς τὸν Ἔπαρχον Κερκύρας παρουσίαζεν ἕτερα ἔγγραφα, ἅτινα ἤθελε νὰ παραδώσῃ. Καθ' ἃ δὲ ἐξέθετεν ἐν τῇ ἀναφορᾷ καὶ ἀκριβῶς διελαμβάνοντο ἐν τῇ κεφαλίδι τοῦ προσαγομένου καταλόγου ὅστις ἐχρονολογεῖτο ἀπὸ 20 Αὐγούστου 1825, τὰ ἔγγραφα ἐκεῖνα «ἀνῆκον εἰς τὸ πρώην Ἀρχειοφυλακεῖον τῆς πόλεως καὶ συνεπείᾳ τῆς ἀπὸ 12 Σεπτεμβρίου 1807 διαταγῆς τοῦ τότε ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης καὶ ἐπὶ τῆς Γενικῆς Ἀστυνομίας Γραμματέως τῆς Ἐπικρατείας [4], εἶχε διασώσει αὐτὰ ἐκ τῆς αἰθούσης τοῦ Δημοσίου Παλατίου ὅπου ἦσαν διεσκορπισμένα μετὰ πολλῶν ἄλλων ἅτινα ἤδη παρέδωκεν, εἰς τὸν τότε Ἀρχειοφύλακα νῦν δὲ Γραμματέα τοῦ Ἐπαρχείου Σπυρίδωνα Βαρλάμ» Ἦσαν δὲ ταῦτα τὰ βιβλία τῶν Πρεσβειῶν καὶ ἄλλα τινα. Καὶ τὸ σπουδαῖον τοῦτο μέρος τοῦ πρώην

1 Δεμάτιον Ἀριθ. 2289. Atteggio Sig. Spiridione Varlamo era Archivista Locale e addetto alla Revisione de' Notaj. Reggistro Lettere, 26 Febb. 1818.
2 Αὐτόθι. Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἔπαρχον 7 Μαΐου 1819.
3 Δεμάτιον. ἀριθ. 97 Inventarii di Documenti consegnati in Archivio delle differenti Autorità in diverse epothe.
4 Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 28 ἀπὸ 29 Σεπτεμβρίου 1825 Πρακτικῷ τοῦ Ἐπάρχου ἡ χρονία τῆς διαταγῆς ταύτης φέρεται 12 Νοεμβρίου 1807. Θεωροῦμεν ὅμως ἀκριβῆ τὴν χρονίαν 12 Σεπτεμβρίου 1807, ἣν μνημονεύει ὁ Κατάλογος, ὡς ἐπίσης τὸ ἀπὸ 5 Δεκεμβρίου 1825 ἔγγραφον τοῦ Ἐπάρχου ὑπ' ἀριθ. 273, διαβιβάζοντος πρὸς τὴν Γερουσίαν τὸν ῥηθέντα Κατάλογον.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

᾿Αρχειοφυλακείου τῆς πόλεως, παραδοθὲν τακτικῶς τῇ α΄. Νοεμβρίου 1825 ὑπὸ τοῦ πρώην Καγκελλαρίου αὐτῆς εἰς τὸν τότε Γραμματέα τοῦ ᾿Επαρχείου Σπυρίδωνα Βαρλάμ, συνεπείᾳ τῶν ἐπὶ τούτῳ ἀποφάσεων τῆς Γερουσίας τῇ 8)20 ᾿Απριλίου 1826, παρεδόθη παρὰ τοῦ ῥηθέντος Γραμματέως εἰς τὸν ᾿Αρχειοφύλακα ᾿Ιωάννην Κασιμάτην, ὅστις παρὰ πόδα τῆς γενομένης αὐτῷ παραδόσεως διαδηλοῖ ὅτι πρόκειται νὰ ἑνωθῶσι μετὰ τῶν λοιπῶν, τῶν ἤδη ἐν τῷ Δημοσίῳ ᾿Αρχειοφυλακείῳ εὑρισκομένων, ἅτινα ἀνῆκον εἰς τὸ πρώην ᾿Αρχειοφυλακεῖον τῆς πόλεως, οὗτινος ἐπίσης ὁ ῥηθεὶς Καλογερᾶς εἶχε πραγματοποιήσῃ τὴν παράδοσιν. [1]

᾿Εντεῦθεν ὅπως δήποτε προκύπτει θετικῶς ὅτι μέχρι τῆς εἰς τὸ ᾿Επαρχεῖον παραδόσεως καὶ ἐν τῷ νῦν ᾿Αρχειοφυλακείῳ καταθέσεως ἁπάντων τῶν μνησθέντων ἐγγράφων τοῦ πρώην ᾿Αρχειοφυλακείου τῆς πόλεως, πρῶτον μὲν τῶν τόμων τῶν διαφόρων ἀντικειμένων τῆς πόλεως Κερκύρας καὶ τοῦ λεγομένου βιβλίου τοῦ Χρυσοβούλλου, ἔπειτα δὲ τῶν τομιδίων τῶν Πρεσβειῶν καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς συγκαταλογιζομένων, εἰς τὴν διάσωσιν καὶ διατήρησιν αὐτῶν οὐσιωδῶς συνέτεινεν ὁ τελευταῖος Καγκελλάριος τῆς πόλεως Γεώργιος ᾿Ιωάννης Βαπτιστὴς Καλογερᾶς. Προκύπτει δ' ἐπίσης ἐντεῦθεν τὸ κυριώτατον ὅτι, ἀπὸ τοῦδε τὸ ἐπὶ Βενετοκρατίας ᾿Αρχειοφυλακεῖον τῆς πόλεως συνταυτίζεται πληρέστατα μετὰ τοῦ ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως αὐτοῦ, κατὰ φυσικὴν διαδοχὴν πηγάσαντος τοπικοῦ ᾿Αρχειοφυλακείου Κερκύρας.

Ζ΄.

Τὴν κατάστασιν τοῦ ἐν ἔτει 1818 Τοπικοῦ ᾿Αρχειοφυλακείου ὅπερ ὡς εἴπομεν, ἐγκατεστάθη παρὰ τῷ ᾿Επαρχείῳ, ἐν τῇ οἰκίᾳ Φλαμπουριάρη κειμένῃ κατὰ τὴν ἀγορὰν τῆς πόλεως, καὶ τῶν συνηγμένων ἤδη ἐν αὐτῷ ἐγγράφων ἐκ τῶν διαφόρων προϋπαρχόντων τμημάτων ᾿Αρχειοφυλακείων ἰδοὺ πῶς ἐξεικονίζει, τῇ 26 Φεβρουαρίου 1818, γράφων πρὸς τὸν ῎Επαρχον Κερκύρας, ὁ πρῶτος λαβὼν τὸ ὑπούργημα Τοπικοῦ ᾿Αρχειοφύλακος Σπυρίδων Βαρλάμ.

«῾Απασῶν, λέγει, τῶν πραξολογιῶν ἡ κατάστασις δὲν εἶναι οἵα ἔπρεπε, πλεῖστα δεμάτια χαρτίων ἀπαιτεῖται ἐπειγόντως νὰ τακτοποιηθῶσιν εἰς δε-

1 Δεμάτιον ἀριθ. 97. Inventarii di Documenti consegnati in Archivio κ.τ.λ. Κατάλογος 20 Αὐγούστου 1825.

Δεμάτιον ἀριθ. 255. Reggenza Pres. Cav. Stamo Calichiopulo. Reggistro 3 Processi Verbali. Πρακτικὸν ἀριθ. 28 τῆς 29 Σεπτ. 1825. Πρακτ. ἀριθ. 65 τῆς 5 Δεκεμβρίου 1825 καὶ ἀριθ. 352 τῆς 30 Μαρτίου 1826.

Δεμάτιον ἀριθ. 256 Reggenza ὡς ἄνω Reggistri Lettere ed Uffizi al Senato· ἀριθ. 273 ἔγγραφον 5 Δεκ. 1825.

Δεμάτιον ἀριθ. 258. Reggenza ὡς ἄνω. Lettere ed Uffizi della Reggenza ad autorità diverse. ᾿Αριθ. 48 ἐπιστολὴ 5 Αὐγούστου 1825 πρὸς τοὺς τότε ᾿Αστυνόμους.

σμίδας· τὸ οἴκημα δὲ ὅπου ὑπάρχουσιν εἶναι πολὺ ἐπικίνδυνον ἕνεκα τῶν ὑπ' αὐτὸ ὑπαρχόντων μαγειρείων ἐν ὑπαίθρῳ (focolai) καὶ τοῦ ἀπὸ τούτων ἀναπεμπομένου καπνοῦ, διὰ τὴν παλαιότητα τοῦ κτιρίου καὶ διὰ τὴν ὀλίγην στερεότητα τῶν θυρῶν καὶ τῶν κλείθρων. Εἰς ταῦτα δὲ πάντα προσθετέον τὴν ἔλλειψιν ἑρμαρίων πρὸς ἐναπόθεσιν τῶν ἐγγράφων». ῾Υποβάλλει ἐν τέλει τὴν ἀνάγκην ἀλλαγῆς οἰκήματος καὶ ἀποκτήσεως ἑρμαρίων, τραπεζῶν καὶ μελανοδοχείων, προκειμένου περὶ ᾿Αρχειοφυλακείου ὄντος ἐν τῇ συστάσει αὐτοῦ, *ἔνθα μέλλουσι νὰ συναχθῶσιν ὁμοῦ ἅπαντα τὰ διάφορα τμήματα ᾿Αρχειοφυλακείων τῆς πόλεως τῶν ὁποίων γνωστὴ ὑπάρχει εἴς τε τὴν Γερουσίαν καὶ τὸν ῎Επαρχον, ἡ κατάστασις καὶ ὁ τρόπος καθ' ὃν ἐτηροῦντο τὰ ἔγγραφα ἐκεῖνα ἐξ ὧν κρέμαται ἡ τύχη πολλῶν οἰκογενειῶν.* [1]

᾿Απὸ τοῦ ἔτους 1818 μέχρι τοῦ ἔτους 1833 μεγίστη ὑπῆρξεν ἡ ἀσχολία τοῦ τε μνησθέντος ᾿Αρχειοφύλακος, καὶ τοῦ ἐν ἔτει 1823 κατὰ μῆνα Μάρτιον διαδεχθέντος αὐτὸν ἐπιμελοῦς καὶ φιλοπόνου ᾿Ιωάννου Κασιμάτη, [2] διὰ τὴν κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους πληθὺν τῶν εἰς τὸ ᾿Αρχειοφυλακεῖον συγκομιζομένων παντοίων βιβλίων καὶ ἐγγράφων τῶν προηγουμένων ἐγχωρίων πολιτικῶν ᾿Αρχῶν καὶ τῶν δικαστηρίων, καὶ μάλιστα διὰ τῆς ἐν αὐτῷ συνενώσεως τῶν βιβλίων καὶ ἐγγράφων τῶν τεθνεώτων Συμβολαιογράφων, ἅτινα ἐπὶ Βενετοκρατίας ἀπετέλουν, ὡς ἀλλαχοῦ ἐρρέθη, ἰδιαίτερον ᾿Αρχειοφυλακεῖον τὴν λεγομένην φυλακὴν (Custodia) τῶν βιβλίων τῶν τεθνεώτων Συμβολαιογράφων. ῾Ο ᾿Αρχειοφύλαξ Κασιμάτης εἶχε παραλάβει παρὰ τοῦ προκατόχου του, ἐν ἔτει 1823 μηνὶ Μαρτίῳ, 17303 βιβλία ἀπαρτίζοντα τὰς πραξολογίας 579 Συμβολαιογράφων. Μετὰ ταῦτα δὲ συνεπείᾳ τῆς 35ης πράξεως τῆς Δευτέρας Περιόδου τοῦ ᾿Ιονίου Κοινοβουλίου (14 Μαΐου 1825) κανονιζούσης τὰ κατὰ τοὺς Συμβολαιογράφους, καθ' ἣν αἱ πραξολογίαι πάντων τῶν τεθνεώτων Συμβολαιογράφων δὲν ἠδύναντο νὰ μένωσι πλέον παρ' ἰδιώταις, ἀλλὰ νὰ κατατεθῶσιν εἰς ἴδιον ᾿Αρχειοφυλακεῖον παρὰ τῷ Τοπικῷ ᾿Αρχειοφυλακείῳ ἑκάστης νήσου, παρέλαβεν οὗτος ἑτέρας 42 πραξολογίας, ἤτοι ἕτερα βιβλία 1370, ὡς ἅπαντα ταῦτα ἀναφέρει πρὸς τὸν ῎Επαρχον εἰς τὸ λεπτομερὲς ὑπόμνημά του ὑπὸ χρονίαν 2 Νοεμβρίου 1826. [3] ᾿Εν τῷ ὑπομνήματι ἐκείνῳ μνημονεύεται ἅπαν τὸ τότε περιεχόμενον ἐν τῷ Τοπικῷ ᾿Αρχειοφυλακείῳ, εἰς ὃ ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ, ἐγένετο κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἡ παράδοσις τῶν εἰς χεῖρας πλείστων, ὡς εἴπομεν, περισωθέντων παντοίων διοικητικῶν καὶ δικαστικῶν ᾿Αρχειοφυλακείων τῆς Βενετικῆς ἐποχῆς, ὥσπερ καὶ τῶν Τόμων τῶν διαφόρων ἀντικειμένων τῆς πόλεως καὶ τῶν Πρεσβειῶν, ὡς εἴρηται. [4]

1 Δεμάτιον ἀριθ. 2289. Atteggio Sig. Spiridione Varlamo era Archivista Locale κ.τ.λ. Reggistro lettere. ᾿Επιστολὴ 26 Φεβρ. 1818.

2 Δεμάτιον ἀριθ. 2291. Atteggio Sr. Giovanni Cassimati Archivista Locale addetto anche alla Revisione dei Notai.

3 Δεμάτιον ἀριθ. 2291 Reggistro Lettere.

4 Δεμάτιον ἀριθ. 97. Μνησθὲν ἀνωτέρω.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Πρὶν ἢ προβῶμεν παραιτέρω, ὡς εἰς συμπλήρωσιν τῶν περὶ 'Αρχειοφυλακείου διατάξεων, θέλομεν σημειώσῃ ἐνταῦθα τὰ οὐσιωδέστερα τοῦ μέρους τῆς ἄνω μνησθείσης Κοινοβουλευτικῆς Πράξεως, ἀπὸ 14 Μαΐου 1825, ὅπερ ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐν τῷ Τοπικῷ 'Αρχειοφυλακείῳ ἐναπόθεσιν τῶν πραξολογιῶν τῶν τεθνεώτων συμβολαιογράφων, καθ' ὅσον τοῦτο ρυθμίζει τὸν εἰς τὸ ἡμέτερον 'Αρχειοφυλακεῖον προστεθέντα σπουδαῖον ἐκεῖνον κλάδον. [1]

Τὰ βιβλία καὶ ἔγγραφα τῶν ἀποβιωσάντων Συμβολαιογράφων περιλαμβάνονται εἰς ἓν ἐπὶ τούτῳ 'Αρχειοφυλακεῖον προσηρτημένον εἰς τὸ Τοπικὸν ἑκάστης νήσου, καὶ ἐμπεπιστευμένον εἰς τὸν Τοπικὸν 'Αρχειοφύλακα ὑποχρεούμενον νὰ φυλάττῃ αὐτὰ ἐν ἀσφαλείᾳ καὶ τάξει τοποθετημένα εἰς τὰς οἰκείας θέσεις κατὰ χρονολογικὴν τάξιν, εἰς τρόπον ὥστε ν' ἀνευρίσκηται εὐκόλως πᾶσα πρᾶξις καὶ πᾶσα εἴδησις τυχὸν ζητουμένη. 'Επὶ τούτῳ δὲ πρέπει νὰ τηρῶνται δύο γενικοὶ 'Αλφαβητικοὶ Πίνακες, ὁ μὲν περιέχων τὰ ὀνόματα τῶν Συμβολαιογράφων, ὁ δὲ τὰ ὀνόματα τῶν ἐν ταῖς παρ' ἑκάστῳ Συμβολαιογράφῳ πράξεσι συμβαλλομένων μερῶν. 'Εντὸς τριμηνίας ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ κανονισμοῦ τούτου ὑποχρεοῦνται ἅπαντες οἱ διάδοχοι εἴτε κληρονόμοι τῶν ἀποβιωσάντων Συμβολαιογράφων, ἢ πᾶν ἄλλο πρόσωπον ἢ σωματεῖον κατέχον οἱῳδήποτε δικαιώματι Συμβολαιογραφικὰ βιβλία καὶ ἔγγραφα, νὰ προσαγάγωσιν αὐτὰ εἰς τὸν 'Αρχειοφύλακα ἐπὶ ἀποδείξει, ἐπὶ ποινῇ καταδιώξεως ποινικῆς καὶ κατὰ νόμον τιμωρίας διὰ τὴν ὑπεξαίρεσιν ἢ ἀπόκρυψιν αὐτῶν. Εἰς τὸν 'Αρχειοφύλακα ἀνατίθεται ἡ ἔκδοσις ἀντιγράφων ἐκ τῶν παρ' αὐτῷ πραξολογιῶν καθ' ὃν τρόπον γίνεται ὑπὸ τῶν Συμβολαιογράφων διὰ τὰς παρ' αὐτοῖς πράξεις.

Τοιαῦται εἶναι αἱ τῆς Κοινοβουλευτικῆς ἐκείνης πράξεως κύριαι διατάξεις, αἱ τὰ περὶ Συμβολαιογραφικῶν βιβλίων ρυθμίζουσαι, ὧν τὴν ἐκτέλεσιν κατὰ τὰ ἐνόντα πρῶτος ἀνέλαβεν ὁ τότε 'Αρχειοφύλαξ 'Ιωάννης Κασιμάτης, ἐν μέσῳ τῶν ἄλλων ἐπιπόνων ἐργασιῶν, διὰ τὴν ἐν τῷ Τοπικῷ 'Αρχειοφυλακείῳ συνάθροισιν καὶ κατάταξιν παντοίων διοικητικῶν καὶ δικαστικῶν ἐγγράφων.

'Ενῷ ὁ 'Αρχειοφύλαξ 'Ιωάννης Κασιμάτης πρὸς τὴν 17 Δεκεμβρίου 1832 εἶχε προσβληθῆ ἐξ ἀποπληξίας, ἐξ ἧς μηνὶ 'Ιανουαρίου ἐπιόντος ἔτους ἐτελεύτησε καὶ καθ' ὃν χρόνον ἐξετέλει χρέη 'Αρχειοφύλακος ὁ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1818 ἀρχαῖος τοῦ 'Αρχειοφυλακείου βοηθὸς 'Αθανάσιος 'Ιατρᾶς, ἐγένετο πολὺ ἀκαίρως ἡ τοῦ καταστήματος μετακόμισις εἰς μίαν πτέρυγα τοῦ διὰ τοὺς 'Αρμοστὰς καὶ τὴν γενικὴν 'Ιόνιον Κυβέρνησιν νεοδμήτου Παλατίου τῶν 'Αγίων Μιχαὴλ καὶ Γεωργίου, τὴν παρὰ τὸν κῆπον, ὅπου βλέπομεν τὸ 'Αρχειοφυλακεῖον ἤδη ἐγκατεστημένον τῇ 31 'Ιανουαρίου 1833, ὅτε εἶχε διορισθῆ 'Αρχειοφύλαξ ὁ Κόμης 'Ανδρέας Θεοτόκης 'Ανδρουτσέλης, ὃν μετ' ὀλίγον διεδέχθη ὁ Σπυρίδων Παλλαδᾶς, ὅστις μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ προκατόχου παράδοσιν τοῦ 'Αρχειοφυλακείου, ἀνέλαβε τὰ καθήκοντά του ἀπὸ ά. Μαΐου 1833. [1]

1 Πρᾶξις 35η 14 Μαΐου 1825 τῆς Δευτέρας Βουλευτικῆς Περιόδου. Τίτλος ς'. ἄρθρα 77, 78, 79, 80, 81, 82 καὶ 83.

Η'.

Εἰς περίεργον φάσιν περιπετειῶν, ἅμα τῇ ἐπὶ 'Ιονικῆς Κυβερνήσεως προβαινούσῃ διοργανώσει αὐτοῦ περιέρχεται τὸ 'Αρχειοφυλακεῖον τῆς Κερκύρας. Διαρκούσης τῆς Βενετοκρατίας ἐπηρρέαζον αὐτὸ οἱ κίνδυνοι τῶν 'Οθωμανικῶν ἐπιδρομῶν καὶ δηώσεων, εἰς ἐκείνην δὲ ἐπηκολούθησεν ἡ ἐπὶ Δημοκρατικῶν Γάλλων, ὅσον βραχεῖα τόσον βιαία ἀναστάτωσις τῶν παλαιῶν καθεστώτων, μεθ' ἣν ἐπῆλθον τὰ κακὰ τῆς 'Ρωσσοτουρκικῆς πολιορκίας, καὶ αἱ τῆς 'Επτανήσου πολιτείας καὶ τῆς τῶν Αὐτοκρατορικῶν Γάλλων δεσποτίας ἀλλεπάλληλοι διοικητικαὶ καὶ πολιτικαὶ μεταβολαί.'Επὶ τοῦ ὑπὸ τὴν Βρεταννικὴν Προστασίαν 'Ιονίου Κράτους, ἐν ᾧ μονιμωτέρα καὶ κανονικωτέρα παρίσταται ἡ τοῦ Τοπικοῦ 'Αρχειοφυλακείου ἀναδιοργάνωσις, τὰς παρελθούσας μεγάλας καὶ ἀναποδράστους αἰτίας τῶν κινδύνων αὐτοῦ διαδέχονται αἰτίαι μικραὶ καὶ ὑπὸ αὐθαιρέτων καὶ ἀδικαιολογήτων διοικητικῶν μέτρων προκαλούμεναι, οἷον αἱ τῶν οἰκημάτων ἀλλεπαλλήλως ἐπερχόμεναι ἀσυλλόγιστοι καὶ ἀπερίσκεπτοι μεταβολαὶ καὶ ἄλλαι αἰτίαι ζημιῶν, περὶ ὧν τὰ παράπονα ἄρχονται μάλιστα ἀπὸ τοῦ ἐπὶ βραχὺν χρόνον διατελέσαντος 'Αρχειοφύλακος Σπυρίδωνος Παλλαδᾶ.

'Εν τῷ Παλατίῳ τῶν 'Αγίων Μιχαὴλ καὶ Γεωργίου τὸ 'Αρχειοφυλακεῖον ὑπόκειται εἰς δωμάτια εἰς ἃ κατοικοῦσιν ''Αγγλοι ἀξιωματικοὶ τῆς στρατιωτικῆς ἀκολουθίας τοῦ 'Αρμοστοῦ. 'Ως δὲ ἀναφέρει ὁ μνησθεὶς 'Αρχειοφύλαξ τῇ 20 Σεπτεμβρίου 1833, οἱ τὰ ὑπερκείμενα ἐκεῖνα δωμάτια κατοικήσαντες ''Αγγλοι ἀπαιτοῦσιν ἀμέσως νὰ παραδοθῇ εἰς αὐτοὺς ἡ κλεὶς τῆς θύρας κλίμακος δι' ἧς εἰς τὸν ἀπόπατον καταβαίνουσι, διερχόμενοι ὅμως διὰ μέσου τῶν ἐγγράφων, βιβλίων καὶ δεσμίδων τοῦ 'Αρχειοφυλακείου. [2] 'Εν τούτοις ἐπέρχεται νέα τοῦ 'Αρχειοφυλακείου μετατόπισις ἀπὸ τοῦ Παλατίου ἐκείνου εἰς τὴν πρώην λατινικὴν μονὴν τῆς Τενέδου, ὅπου ἦσαν καὶ τὰ Δημόσια σχολεῖα. 'Αλλὰ καὶ εἰς τὸ νέον οἴκημα ἡ ἐγκατάστασις τοῦ 'Αρχειοφυλακείου δὲν ἐγένετο ὡς φαίνεται μετὰ τῆς δεούσης προνοίας πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν ἐγγράφων. Τῇ 22 'Οκτωβρίου 1833, ἀναφέρει πρὸς τὸν ''Επαρχον Κερκύρας ὁ αὐτὸς 'Αρχειοφύλαξ, ὅτι οἱ ἐρχόμενοι εἰς τὸ 'Αρχειοφυλακεῖον εὑρίσκονται ἐν μέσῳ τῶν ἐγγράφων καὶ τῶν βιβλίων, καὶ δὲν θεωρεῖ τοῦτο ἀκίνδυνον. Μνημονεύει δὲ ὅτι ἐπὶ 'Αρχειοφύλακος Κασιμάτη, τολμήσας τις νὰ παρεισάξῃ λαθραίως ἔγγραφόν τι εἰς μίαν δέσμην, ἀπῄτει ἔπειτα ἐπίσημον τούτου ἀντίγραφον. Θεωρεῖ λοιπὸν κατάλληλον ν' ἀφεθῇ τόπος κενὸς

1 Δεμάτιον ἀριθ. 2291. Atteggio Sr. Giovanni Cassimati κτλ. Reggistro Lettere 2do.

2 Αὐτόθι. Reggistro lettere. 'Επιστολὴ ἀριθ. 24 ἀπὸ 20 Σεπτ. 1833.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ἐγγράφων, κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ καταστήματος, ὅπου νὰ συστηθῇ τὸ γραφεῖον, ὥστε νὰ μὴ προβαίνωσι περαιτέρω, ἀλλ' ἐκεῖ νὰ μένωσιν οἱ ἐρχόμενοι ὅπως λάβωσιν ἀντίγραφα. [1] Τῇ 19 Φεβρουαρίου 1834 [2] παραπονεῖται πρὸς τὸν Ἔπαρχον περὶ τῆς ἀσφαλείας τοῦ Ἀρχειοφυλακείου, διότι τὰ παράθυρα, οὐχὶ μόνον εἶναι χαμηλά, ἀλλ' οὔτε διὰ φυλλοπαραθύρων οὔτε διὰ σιδήρων κλείονται. Λέγει δὲ ὅτι καὶ ἡ ἀναχώρησις τῆς εἰς τὴν ὑπ' αὐτὸ ὀροφὴν κατοικούσης οἰκογενείας τοῦ διδασκάλου Φωκᾶ ἀφίνει ἀφύλακτον καὶ ἀφρούρητον τὸ Ἀρχειοφυλακεῖον. Εἰς ἐπίμετρον δὲ τῶν κακῶν, μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῆς οἰκογενείας Φωκᾶ καὶ μετὰ τὴν ἐκκένωσιν τῶν δωματίων ἔνθα ὑπῆρχε τὸ Δημόσιον σχολεῖον, ἐνεφανίσθη πλῆθος ποντικῶν, οἵτινες καὶ κατὰ τῶν δεδεμένων βιβλίων ἐπιτίθενται. Μυάγραι, ἐπιλέγει ὁ Παλλαδᾶς, ὀλίγον ὠφελοῦσιν ἂν μὴ ὦσιν Ἀγγλικαί. Γαλαῖ δὲν δύνανται νὰ μείνωσι, διότι διὰ τὴν καθ' ἡμέραν συῤῥοὴν τῶν ἀνθρώπων ἤθελον φοβηθῇ καὶ φύγει. [3]

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ὁ Ἔπαρχος Κερκύρας, τῇ 11 Ἀπριλίου 1834 ἐκοινοποίει πρὸς τὸν Ἀρχειοφύλακα ὅτι «ἅπαντα τὰ σεσηπότα χαρτία (carte guaste) ὅσα ὑπάρχουσι κατατεθειμένα εἰς τὸ οἴκημα, ὅπου ἦτο προηγουμένως τὸ Ἀρχειοφυλακεῖον, ὡς ἐπίσης ἐκεῖνα ἅτινα ἐξηχθησαν ἐξ ἑνὸς τῶν ὑπογείων τοῦ Παλατίου τῶν Ἁγίων Μιχαὴλ καὶ Γεωργίου, πρέπει κατὰ διαταγὴν τῆς Γερουσίας νὰ φυλαχθῶσιν εἰς δωμάτιόν τι τῶν ὑπὸ τὸ Ἀρχειοφυλακεῖον. Παρήγγελλε δὲ ὁ Ἔπαρχος νὰ λάβῃ ὁ Ἀρχειοφύλαξ τὰ δέοντα προφυλακτικὰ μέτρα κατὰ τῶν ἐνδεχομένων κακῶν ἀναθυμιάσεων αἵτινες ἤθελον προκύψῃ ἐκ τῶν χαρτίων ἐκείνων. [4] Ταῦτα ἔγραφεν ὁ Ἔπαρχος ὀλίγον πρὶν ἢ τὸν Παλλαδᾶν διαδεχθῇ ὁ Ἀρχειοφύλαξ Νικόλαος Βάρθης, ἀρξάμενος τῆς μακρᾶς καὶ δραστηρίου ὑπηρεσίας του τῇ 14 Ἰουνίου 1834, διαρκεσάσης μέχρι τοῦ ἔτους 1855.

Τὰ εἰρημένα Βενετικὰ ἔγγραφα μετακομισθέντα ἤδη εἰς τὸ οἴκημα τῆς πρώην Μονῆς τῆς Τενέδου, κατετέθησαν εἰς τὸ αὐτόθι ὑγρὸν ἰσόγειον, ὅπου ὁ Ἀρχειοφύλαξ Βάρθης, ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὸν διορισμόν του παρετήρησεν, ὡς λέγει, μετὰ τοῦ Ἁρμοστοῦ καὶ τοῦ Ἐπάρχου, ὅτι ἅπαντα αὐτὰ τὰ χαρτία, ὡς ἐκ τῆς ὑγρασίας εἶχον καταντήσῃ ὅλα ἓν σῶμα ἀναδίδοντα πολλὴν δυσωδίαν. Ἐν τούτοις ἀπεφάσισεν ἡ Κυβέρνησις τὴν μεταβίβασιν τοῦ Τοπικοῦ Ἀρχειοφυλακείου εἰς ἕτερον οἴκημα, τὸ τοῦ Ἀτελολιμενείου λεγόμενον παρὰ τῇ Πύλῃ Σπηλαίας καὶ πλησίον τοῦ Τελωνείου, ὅπου καὶ τὸ Ἐπαρχεῖον εἰς τὴν ὑπερκειμένην ὀροφὴν ἐγκαθίστατο. Ὑπέβαλε δὲ ὁ Ἔπαρχος εἰς τὴν Γερουσίαν, τῇ 22 Ἀπριλίου 1835, ὅτι ἦτο εὔλογον νὰ τακτοποιηθῶσι τὰ δημόσια ἔγγραφα, πρὶν ἢ ἐκτελεσθῇ ἡ εἰς τὸ νέον οἴκημα μετακόμισις· ἀλλ' οὐδεμίαν περὶ τούτου διαταγὴν ἔλαβεν ὁ Ἀρχειοφύλαξ, καὶ τὰ ἔγγραφα ἐκεῖνα ἀφέθησαν εἰς τὸ ὑγρότατον ἰσόγειον τῆς Τενέδου μέχρι τῆς εἰς τὸ ἐν Σπηλαίᾳ οἴκημα μεταβιβάσεως τοῦ Ἀρχειοφυλακείου. «Τὰ χαρτία ἐκεῖνα, λέγει ὁ Ἀρχειοφύλαξ Βάρθης, τὰ πλεῖστα σεσηπότα καὶ σχηματίσαντα μίαν μάζαν μετεκομίσθησαν εἰς τὸ παρὰ τῇ Σπηλαίᾳ οἴκημα, καὶ ἵνα διασώσω μέρος αὐτῶν ὑπέστην μακροτάτην νόσον. Τὰ ἐπίλοιπα ἐτέθησαν εἰς τὴν ὑποστέγην ὅπου ἔμειναν ἐπὶ ἔτη· ἀκολούθως δὲ περιεφράχθη μέρος τῆς εἰσόδου τοῦ Ἀρχειοφυλακείου καὶ τεθέντα ἐκεῖ ἐγκατελείφθησαν ἐφ' ὅσον καὶ τοῦτο ὑπῆρξεν ἐν τῷ αὐτῷ οἰκήματι. [1]

Ἐκτὸς τῶν ὡς εἴρηται παρημελημένων ἐκείνων ἐγγράφων, μετὰ τὴν παρὰ τῇ Σπηλαίᾳ ἐγκατάστασιν τοῦ Ἀρχειοφυλακείου ἐν ἔτει 1835, ἐν ᾧ ὁ Ἀρχειοφύλαξ Βάρθης ἠσχολεῖτο ἀνενδότως εἰς τὴν κατάταξιν τῶν ἐγγράφων τῶν διαφόρων ἐπὶ Ἰονίου Κράτους ἐγχωρίων Διοικητικῶν Ἀρχῶν καὶ Δικαστηρίων τῆς Κερκύρας, ἅτινα περιοδικῶς παρεδίδοντο, ἔτι δὲ παλαιῶν τινων εἰδικῶν Ἀρχειοφυλακείων συνενουμένων μετὰ τοῦ Τοπικοῦ, εἶχεν ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ πληθὺν ἄλλων ἐγγράφων χρῃζόντων κατατάξεως, ἅτινα εὑρίσκοντο κεκλεισμένα εἰς κιβώτια καὶ εἰς σάκκους. [2]

Ἠρίθμει δὲ τότε ὑπ' αὐτὸν κατ' ἀρχὰς μόνον δύο ὑπαλλήλους, καὶ ἔπειτα τρεῖς, ὧν ὁ εἷς μὲ βαθμὸν Ὑπαρχειοφύλακος, θέσιν ὅμως, ἐπ' ὀλίγον διατηρηθεῖσαν, ἀπὸ Ἰανουαρίου 1835 μέχρι Ἀπριλίου 1838.

Θ'.

Ἐν τῷ παρὰ τῇ Σπηλαίᾳ οἰκήματι τὸ Ἀρχειοφυλακεῖον ἔμελλε νὰ δοκιμάσῃ μετ' οὐ πολὺ τὰς ὀλεθρίας συνεπείας τῆς ἐν τοῖς ἰσογείοις ὑπαρχούσης σιταποθήκης, ἐξ ἧς καὶ ποντικοὶ καὶ ἄλλα χαρτοφθόρα καὶ ῥυπαρὰ ζωΰφια εἰσέβαλον εἰς αὐτό. Ὥστε ἐδέησε νὰ διατάξῃ ἡ Κυβέρνησις σύντονα μέτρα πρὸς ἐξάλειψιν τοῦ ὑπερπλεονάσαντος κακοῦ, κατὰ τὰς δοθείσας ὁδηγίας τῶν ἐν τῇ Ἰονίῳ Ἀκαδημίᾳ καθηγητῶν τῆς Φυσικῆς καὶ τῆς Χημείας. Τὰ μέτρα ταῦτα, παραγγελθέντα πρὸς τὸν Ἀρχειοφύλακα, διὰ τοῦ ἀπὸ 30 Ἰουλίου 1838 ἐγγράφου τοῦ Ἐπάρχου Κερκύρας, ἀπῄτησαν ἱκανὸν χρόνον. Διότι περὶ τῆς ἐκτελέσεώς των ὁ Ἀρχειοφύλαξ πληροφορεῖ τὸν Ἔπαρχον περίπου μετὰ τρεῖς μῆνας, τὴν 8 Νοεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἀναφέρων ὅτι ἐξετέθησαν ἐπὶ τριήμερον εἰς τὸν ἥλιον ἅπαντα τὰ ἔγγραφα τοῦ Ἀρχειοφυλακείου, ἠνοίχθησαν καὶ ἐτινάχθησαν αἱ δεσμίδες καὶ τὰ βιβλία, μεθ' ὃ ἐτέθησαν εἰς τὴν ὑποστέγην τῆς ὑπεράνω τοῦ Ἀρχειοφυλακείου κατεχομένης ὀροφῆς ὑπὸ τοῦ Ἐπαρχείου ἅπαντα τὰ ἀρχαῖα ἔγγραφα Ποινικῶν δικογραφιῶν, ὧν οὐδέποτε ζητοῦνται ἀντίγραφα. Ἐγένετο ἐπανειλημμένως διὰ χλωρούχου

1 Αὐτόθι. Reggistro Lettere. Ἐπιστολὴ ἀριθ. 29, τῆς 22 Ὀκτωβρίου 1833.
2 Αὐτόθι. Ἐπιστολὴ ἀριθ. 39.
3 Αὐτόθι. Ἐπιστολὴ ἀριθ. 49 τῆς 31 Μαΐου 1834.
4 Αὐτόθι. Lettere del Reggente.

1 Ἀνάγραφον Ἐπιστολῶν Ἀρχειοφύλακος Ν. Βάρθη. Ἐπιστολὴ 7 Ὀκτωβρίου 1850.
2 Αὐτόθι. Ἐπιστολὴ ἀριθ. 34 τῆς 19 Ὀκτωβρίου 1835.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

τιτάνου κατάβρεξις ὅλης τῆς ξυλείας τοῦ Ἀρχειοφυλακείου καὶ ἐκαπνίσθησαν διὰ θειϊκοῦ ὀξέως ἅπαντα τὰ ἔγγραφα κεκλεισμένων τῶν θυρῶν. [1]

Ἀλλὰ μόλις τὰ ληφθέντα μέτρα ἐφάνησαν τελεσφορήσαντα, τί συνέβαινε πρὶν ἢ παρέλθῃ ἓν ἔτος; Τὸ Ἐπαρχεῖον τὸ ὁποῖον κατεῖχε τὴν ὑπεράνω τοῦ Ἀρχειοφυλακείου ὀροφὴν ἐν ἔτει 1839 μετετίθετο εἰς τὸ οἴκημα τῆς πρώην Λατινικῆς μονῆς τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου, ὅπως εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ κενωθεῖσαν ὀροφὴν ἀποθηκευθῇ σῖτος. Τῇ 26 Ἰουλίου 1839 ὁ Ἀρχειοφύλαξ ματαίως ὑπέβαλεν εἰς τὸν Ἔπαρχον τοὺς ἐκ τοιαύτης ἀποφάσεως ἀπειλουμένους κινδύνους, ὧν πικρὰ πεῖρα εἶχε γίνῃ ἐκ τῆς ἤδη ὑπὸ τὸ Ἀρχειοφυλακεῖον ὑπαρχούσης σιταποθήκης. Ἐξουσιοδοτεῖται δὲ μόνον κατ' αἴτησίν του, νὰ μεταθέσῃ τὰ μέχρι τοῦδε εἰς τὴν ὑποστέγην ὑπάρχοντα ἔγγραφα εἰς τὸ ἰσόγειον μέρος τὸ ὑπὸ τὴν τοῦ Ἀρχειοφυλακείου κλίμακα, ὅπερ εἶχεν ἤδη κλεισθῆ διὰ τὴν προσωρινὴν ἐν αὐτῷ ἐναπόθεσιν τῶν ἀρχαίων Βενετικῶν ἐγγράφων, μέχρι καταλλήλου ὥρας, ὅπως ταῦτα διαλεχθῶσι καὶ τακτοποιηθῶσι. [2]

Καὶ ἐν μέσῳ τοιούτων οὐχὶ εὐνοϊκῶν περιστάσεων, πολυπληθῆ ἔγγραφα ἀλλεπαλλήλως ἐξηκολούθουν συγκομιζόμενα εἰς τὸ Τοπικὸν Ἀρχειοφυλακεῖον, ἐν οἷς σημειωτέα μάλιστα καὶ τὰ τοῦ κατὰ διαταγὴν τῆς Γερουσίας, ἀπὸ 15 Μαΐου 1838, μετ' αὐτοῦ συνενωθέντος Ἀρχειοφυλακείου τῆς Διαχειρίσεως τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ Δημοσίων εἰσοδημάτων, ὅπερ περιεῖχεν οὐχὶ μόνον τ' ἀφορῶντα εἰς τὴν κτηματικὴν καὶ οἰκονομικὴν διαχείρισιν τῶν τῆς νήσου Ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν καὶ εὐαγῶν ἱδρυμάτων, ἀλλὰ καὶ τὰ πρακτικὰ τῶν ἐπὶ Βενετοκρατίας τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας προεδρευσάντων Πρωτοπαπάδων, μέχρι τῆς ἐν ἀρχῇ τοῦ ἡμετέρου αἰῶνος ἱδρύσεως τῆς Ἑπτανήσου Πολιτείας, ὅτε εἰς τὸν Ἐκκλησιαστικὸν τῆς Κερκύρας θρόνον ἀποκατεστάθη πάλιν ἡ ἀπὸ πέντε αἰώνων διακοπεῖσα διαδοχὴ τῶν Ὀρθοδόξων Ἀρχιεπισκόπων, ὧν προσετέθησαν καὶ τὰ μέχρι τοῦ ἔτους 1833 πρακτικὰ παραδοθέντα τότε (1838) εἰς τὸ Τοπικὸν Ἀρχειοφυλακεῖον παρὰ τῆς ἱερογραμματείας τῆς Μητροπόλεως. Ἐκ τοῦ μνησθέντος δὲ Ἀρχειοφυλακείου τῆς Διαχειρίσεως τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ Δημοσίων εἰσοδημάτων, μετεβιβάζοντο τότε ἐπίσης εἰς τὸ Τοπικὸν καὶ τὰ παλαιὰ βιβλία βαπτίσεων, γάμων καὶ θανῶν, ἅτινα καὶ κατὰ τὰς ἐπὶ Βενετοκρατίας κυβερνητικὰς διατάξεις, ἦσαν ὑπόχρεοι νὰ τηρῶσιν οἱ τῶν ἐκκλησιῶν ἡμῶν ἐφημέριοι. Πρὸς δὲ τούτοις παρεδόθησαν καὶ τὰ βιβλία τῶν ἐκκλησιῶν τῆς Πάργας καὶ τὰ εἰς Κέρκυραν ὡσαύτως διασωθέντα τῶν Συμβολαιογράφων αὐτῆς, ἅτινα ἦσαν ἕως τότε ὑπὸ τὴν ἐπιστασίαν τοῦ προϊσταμένου τοῦ Ἀρχειοφυλακείου τῆς Διαχειρίσεως τῶν Δημοσίων εἰσοδημάτων, ὡς καὶ ἄλλα τῆς Διοικήσεως καὶ τῶν Δικαστηρίων αὐτῆς βιβλία καὶ ἔγγραφα τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἡ Πάργα διετέλει

1 Ἐπιστολὴ Ἀρχειοφύλακος Ν. Βάρθη 8 Νοεμβρίου 1838.

2 Τοῦ αὐτοῦ Ἐπιστολὴ ἀριθ. 120 τῆς 26 Ἰουλίου 1839 καὶ ἀριθ. 121 τῆς 5 Αὐγούστου 1839.

πολιτικῶς ἡνωμένη μετὰ τῆς Κερκύρας. Ἡ προσθήκη δὲ αὕτη ηὔξησε τὰ μέγιστα τὰς καθημερινὰς ἐργασίας τοῦ Τοπικοῦ Ἀρχειοφυλακείου, ὡς παρατηρεῖ ὁ Ἀρχειοφύλαξ Ν. Βάρθης, ὅστις δὲν ἐθεώρει πλέον ἐπαρκοῦντα τὸν ἀριθμὸν τριῶν ὑπαλλήλων. [1]

Προσετέθη συνάμα εἰς τὸ Τοπικὸν Ἀρχειοφυλακεῖον καὶ τὸ ἰδιαίτερον Ἀρχειοφυλακεῖον τῆς Ὑγειονομικῆς Ἀρχῆς συνιστάμενον ἐξ ἐγγράφων ἀπὸ τοῦ ἔτους 1670 μέχρι τοῦ 1834. Βραδύτερον δὲ καὶ τὸ τῆς Ἐκτελεστικῆς ἀστυνομίας. [2]

Ἐν τῇ αὐξανούσῃ πληθύϊ τῶν ἐγγράφων πάντοτε μᾶλλον ἐπαισθητὰ ἐγένοντο τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐν τῇ ὑπερκειμένης ὀροφῇ καὶ ἐν τοῖς παρακειμένοις δωματίοις ἀποθηκεύσεως σίτου. Τῇ 5 Σεπτεμβρίου 1844 ἀναφέρεται περὶ τούτου ὁ Ἀρχειοφύλαξ πρὸς τὸν Ἔπαρχον, πάλιν δὲ εἰς τὸ αὐτὸ ὀχληρὸν καὶ δυσάρεστον θέμα ἐπανέρχεται τῇ 30 Ἰουλίου 1847, ὅτε ὑπομιμνήσκει καὶ τὰ ἐν ἔτει 1838 ἐφαρμοσθέντα κατὰ διαταγὴν τῆς Κυβερνήσεως καθαρτικὰ μέτρα. Πάλιν καὶ σκώληκες καὶ ἄλλα ἐκ τοῦ σίτου παραγόμενα ἔντομα καὶ ποντικοὶ εἰσβαλόντες εἰς τὰ ἔγγραφα, ἐπιφέρουσι μεγάλην φθορὰν κατατρώγοντες δεσμίδας καὶ βιβλία· οὗτοι δὲ μάλιστα καὶ ἀποθνήσκουσιν ὑπὸ τὰ ἑρμάρια καὶ ἡ σῆψις αὐτῶν ἀναπέμπει δυσωδίαν ἀνυπόφορον ἐπιπροστιθεμένην εἰς τὴν τοῦ σηπομένου σίτου. Ἡ τοιαύτη δὲ τῶν ζωϋφίων καὶ ποντικῶν εἰσβολή, ὡς ἐκθέτει ἐν ταύτῃ τῇ ἀπὸ 30 Ἰουλίου 1847 ἀναφορᾷ αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἔπαρχον ὁ Ἀρχειοφύλαξ Ν. Βάρθης ἐπηρέαζε μάλιστα τὴν τύχην τῶν ἤδη μνησθέντων πολυπληθῶν ἀρχαίων ἐγγράφων, ἅτινα ἔκειντο εἰς τὸν κεκλεισμένον τόπον ἀπέναντι τῆς θύρας τῆς εἰσόδου τοῦ Ἀρχειοφυλακείου, ὧν πολλῶν μὲν ἀσημάντων πολλῶν δὲ δεόντων τακτοποιήσεως, *πολλάκις ἐπεχείρησα*, λέγει, *τὴν διαλογὴν ἀλλὰ ἡ ἔλλειψις χειρῶν καὶ τὸ πλῆθος ἐντόμων καὶ σκορπίων μὲ ἠνάγκασαν νὰ παραιτηθῶ τοῦ ἔργου καὶ τὰ ἔγγραφα ἐκεῖνα θέλουσιν ἀπολεσθῆ, ἂν δὲν ληφθῇ περὶ αὐτῶν πρόνοια.*

Πραγματευόμενος ἐν τέλει καὶ περὶ τῆς ὀλίγης ἀσφαλείας τοῦ καταστήματος, διότι κοινὴν εἶχε τὴν εἴσοδον μετὰ τῶν σιταποθηκῶν, ὧν ἡ θύρα ἀφίνετο συχνάκις ἀνοικτή, διὰ τὴν μετακόμισιν τοῦ σίτου, συμπεραίνει ὅτι τὸ οἴκημα εἶναι ὅλως ἀκατάλληλον πρὸς χρῆσιν καταστήματος Ἀρχειοφυλακείου.

1 Ἐπιστολαὶ Ἀρχειοφύλακος Ν. Βάρθη ἀριθ. 142. 20 Ἀπριλίου 1840 καὶ ἀριθ. 223. 20 Ἀπριλίου 1842. Ἐπίσης 7 Δεκεμβρίου 1846.—Τὸ Ἀρχειοφυλακεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ Δημοσίων εἰσοδημάτων εἶχε κατὰ πρῶτον μεταφερθῆ εἰς τὸ αὐτὸ οἴκημα ὅπου ἦτο τὸ Τοπικόν. Ἔμεινε δὲ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἰδιαιτέρου αὐτοῦ Ἀρχειοφύλακος Πέτρου Λασκάρεως. Μετὰ δὲ τὴν τελευτὴν τούτου, κατὰ τὴν ἀπὸ 15 Μαΐου 1838 ὑπ' ἀριθ. 6304 διαταγὴν τοῦ Ἐπάρχου, συνεπείᾳ ἀποφάσεως τῆς Γερουσίας συνηνώθη μετὰ τοῦ Τοπικοῦ Ἀρχειοφυλακείου ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Τοπικοῦ Ἀρχειοφύλακος Ν. Βάρθη.

2 Ἄνω μνησθεῖσα ἐπιστολὴ 7 Δεκεμβρίου 1846.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Γ'.

Προκειμένης τῆς ἐκ τοῦ παρὰ τῇ Σπηλαίᾳ οἰκήματος μετακομίσεως τοῦ Τοπικοῦ Ἀρχειοφυλακείου εἰς τὸ τελευταῖον αὐτοῦ οἴκημα, ὅπερ ἦτο τὸ πεπαλαιωμένον παλάτιον τῶν ἐπὶ Βενετοκρατίας Βαΐλων, ὅπου τὸ πάλαι, ὡς εἴδαμεν ὑπῆρξεν ἡ Καγκελλαρία καὶ τὸ ἀρχειοφυλακεῖον τῆς πόλεως Κερκύρας, ὁ Ἀρχειοφύλαξ ἐγκαίρως ὑπέβαλεν εἰς τὴν ἀνωτέραν ἀρχὴν τὰς ἀνάγκας τῆς ἐν τῷ εὐρυτέρῳ ἀλλὰ πεπαλαιωμένῳ τούτῳ οἰκήματι ἐγκαταστάσεως.[1] Τρεῖς δὲ μόνους ἔχων τότε ὑπαλλήλους, ἐζήτησε τῇ 12 Ὀκτωβρίου 1848, τὴν προσθήκην τετάρτου ὅπως συμπράξῃ καὶ ἐπιστατήσῃ καὶ οὗτος εἰς τὰς διὰ τὴν περίστασιν δεούσας ἐργασίας. Τῇ δὲ ἑτοίμῃ ἐξουσιοδοτήσει τῆς Γερουσίας ἐξελέξατο αὐτὸς τὸν ἐπιπρόσθετον τοῦτον ὑπάλληλον τῇ 19 Ὀκτωβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

Ἡ μετακόμισις ἐγένετο ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν. Τῇ 21 Δεκεμβρίου ὁ Ἀρχειοφύλαξ ἀναγγέλλει εἰς τὸν Ἔπαρχον τὴν ἐκκένωσιν τῆς ἐν τῷ παρὰ τῇ Σπηλαίᾳ οἰκήματι μεγάλης αἰθούσης καὶ τοῦ μετ' αὐτῆς συνεχομένου δωματίου, ἅτινα κατεῖχε τὸ Ἀρχειοφυλακεῖον, καὶ τοῦ δωματίου τοῦ γραφείου καὶ τὴν μετακόμισιν τῶν ἐγγράφων εἰς τὸ οἴκημα τοῦ πρώην Βαΐλου. Ἔμενον δὲ εἰσέτι νὰ κενωθῶσι δύω δωμάτια καὶ τὸ μέρος τὸ ὑπὸ τὴν κλίμακα ἐκ τῶν ἐν αὐτοῖς παλαιῶν ἐγγράφων, πρὸς ἐναπόθεσιν τῶν ὁποίων ἡτοιμάζοντο τὰ ἰσόγεια τοῦ πρώην παλατίου τῶν Βαΐλων. Ἀναγγέλλει συγχρόνως ὅτι ἀπὸ τῆς πρωΐας ἐκείνης ἤρξατο ἡ ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Ἀρχειοφυλακείου κενωθείσῃ αἰθούσῃ μεταφορὰ τοῦ σίτου. Τῇ 21 Φεβρουαρίου 1849 ἀναγγέλλει τὴν ἐκπεραίωσιν τῆς μετακομίσεως καὶ παραδίδει εἰς τὸν Ἔπαρχον καὶ τὰς κλεῖδας τῶν ἑτέρων δύο δωματίων τοῦ ὑπὸ τὴν κλίμακα τόπου, καὶ τῆς θύρας τῆς εἰσόδου ὅπως διαβιβασθῶσιν εἰς τὸν Τελώνην.

Τὸ νέον κατάστημα τοῦ Ἀρχειοφυλακείου ἔχον τὸ πλεονέκτημα νὰ ἦναι εὐρυχωρότερον τοῦ πρώτου, παρουσίαζεν ὅμως διὰ τοῦτο καὶ πλειοτέρας ἀνάγκας περὶ ὧν ἐγγράφως ἀναφερόμενος ὁ Ἀρχειοφύλαξ πρὸς τὸν Ἔπαρχον, τῇ 24 Ἀπριλίου 1849, ὑποβάλλει τὴν ἀνάγκην προσλήψεως κλητῆρος, διότι οἱ ὑπάλληλοι οἵτινες ἀφ' ἑαυτῶν ἤνοιγον καὶ ἔκλειον τὰ ὀλίγα παράθυρα τοῦ προγενεστέρου καταστήματος, ἀποποιοῦνται νὰ ἐκτελῶσι τὸ ἔργον τοῦτο, διὰ τὰ εἴκοσι ἢ εἴκοσι δύο παράθυρα τοῦ νῦν, ὅπερ καὶ διὰ τὴν ἔκτασίν του ἔχει χρείαν πλειοτέρας ὑπηρεσίας διὰ τὴν καθημερινὴν καθαριότητα αὐτοῦ. Ἦτο πρὸς τούτοις ἀπαραίτητος ἡ βοήθειά του κλητῆρος, διὰ τὴν ἑκάστοτε καταβίβασιν καὶ ἐναπόθεσιν τῶν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν γραφέων ἀναγκαιούντων φακέλλων καὶ βιβλίων, ὧν αἱ θέσεις ἦσαν πολὺ ὑψηλότεραι τῶν ἐν τῷ πρώην οἰκήματι, διὰ τὸ ὕψος τῶν δωματίων τοῦ παρόντος, ὥστε ἀπαιτεῖται καὶ ἡ χρῆσις ὑψηλοτέρων κινητῶν κλιμάκων.[1] Ἡ πρόσληψις μονίμου κλητῆρος τοῦ Ἀρχειοφυλακείου ἐνεκρίθη καὶ ἐπραγματοποιήθη τὴν 12 Μαΐου 1849.[2] Μετ' οὐ πολὺ ἐλήφθη πρόνοια καὶ περὶ ῥυθμίσεως τῆς τακτικῆς πορείας τῶν τοῦ Τοπικοῦ Ἀρχειοφυλακείου ἐργασιῶν, διὰ τῆς ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1850 Δηλοποιήσεως τοῦ Ἐπάρχου Κερκύρας κατὰ τὰ ὑπὸ τῆς Γερουσίας ἐγκριθέντα.

Συγκειμένη ἐκ πλείστων ἄρθρων ἡ Δηλοποίησις αὕτη περιέχει τὰ περὶ τῆς καθημερινῆς ἐργασίας, ὧν αἱ κυριώτεραι διατάξεις εἰσὶ περὶ τῶν ὡρῶν καθ' ἃς μένει ἀνοικτὸν τὸ κατάστημα, αἵτινες δύνανται νὰ παραταθῶσιν, ἂν τὸ ἀπαιτῇ ἡ δημοσία ὑπηρεσία, ἀλλὰ μόνον διαρκούσης τῆς ἡμέρας. Κατὰ τὰς ὥρας ταύτας οἱ ὑπάλληλοι δὲν ἀπομακρύνονται τοῦ καταστήματος ἄνευ ἀδείας τοῦ Ἀρχειοφύλακος. Ἀνευρίσκουσιν, ἀναγινώσκουσι καὶ ἀντιγράφουσιν αὐτοὶ τὰ ἔγγραφα, μὴ ἐπιτρεπομένου εἰς ξένους νὰ ἐγγίζωσι ταῦτα. Εἰσὶ δὲ αὐτοὶ ὑπεύθυνοι, ἂν δώσωσι βιβλία ἢ ἐπιτρέψωσιν εἰς ἄλλους τὴν ἀντιγραφήν. Αὐτοὶ ἔχουσι καὶ τὴν εὐθύνην διὰ τὴν ἀκρίβειαν τῶν ὑπ' αὐτῶν ἀντιγραφομένων, ἅτινα καὶ ὑπογράφουσι, μεθ' ὃ ὁ Ἀρχειοφύλαξ διὰ τῆς ὑπογραφῆς του τὰ ἐπικυροῖ. Οἱ ὑπάλληλοι παραβάλλουσι πρὸς τὰ πρωτότυπα τὰ ὑπ' ἄλλων γενόμενα ἀντίγραφα. Καθ' ἡμέραν δὲ πρὶν ἢ κλείσῃ τὸ ἀρχεῖον ὀφείλουσι νὰ θέτωσιν εἰς τὰς θέσεις των τὰ βιβλία καὶ τὰ δεμάτια. Ἀπαγορεύεται αὐστηρῶς νὰ λαμβάνωσιν οἱανδήποτε παρὰ ἰδιωτῶν ἀμοιβήν. Τηρεῖται ἀνάγραφον πρὸς σημείωσιν τῶν ἐκδιδομένων ἀντιγράφων. Ὁ Ἀρχειοφύλαξ διαμοιράζει καθημερινῶς τὴν ἐργασίαν εἰς τοὺς ὑπαλλήλους, ὅπως ἐπιταχύνηται ἡ διεκπεραίωσις. Ὅταν αἰτοῦνται πράξεις ἀπαιτοῦσαι μικρὰν ἐργασίαν, ἐκ τῶν αἰτούντων ἀντίγραφα προτιμῶνται οἱ ἐκ τῆς ἐξοχῆς. Ὁ Ἀρχειοφύλαξ ἐκτὸς τῶν ἄλλων καθηκόντων τοῦ ἐπαγγέλματός του, συστηματοποιεῖ καὶ τακτοποιεῖ ἅπαντα τὰ τοῦ Ἀρχειοφυλακείου ἔγγραφα, ὡσαύτως καὶ τὰ διαβιβαζόμενα ὑπὸ τῶν διαφόρων Ἀρχῶν.

Τοιαῦται εἰσὶν αἱ τὴν ἐσωτερικὴν τοῦ Ἀρχειοφυλακείου ὑπηρεσίαν κανονίζουσαι οὐσιώδεις διατάξεις τῆς ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1850 δηλοποιήσεως.[3]

1 Τὸ παλάτιον τῶν Βαΐλων τὸ καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα Bailaggio μέχρις ἡμῶν γνωριζόμενον ἀφοῦ εἰς πολλὰς καὶ διαφόρους χρήσεις μετετράπη, μετὰ τὴν Βενετικὴν ἐποχὴν ἐπὶ Γάλλων καὶ Ῥώσσων, ὡς ἀνωτέρω εἴδομεν, ἐπὶ Ἰονίου Κυβερνήσεως ἐγένετο κατοικία, πρῶτον μὲν τοῦ Ἀρχηγοῦ τῶν ἐνταῦθα Βρεταννικῶν στρατευμάτων, ἔπειτα δὲ τοῦ Προέδρου τῆς Ἰονίου Γερουσίας, ἐσχάτως δὲ ἐγκατεστάθη ἐν αὐτῷ τὸ Ἐπαρχεῖον Κερκύρας, τὸ ὁποῖον παραχωρῆσαν τὸ πλεῖστον μέρος εἰς τὸ Ἀρχειοφυλακεῖον, ἔμεινε μέχρι τέλους εἰς δωμάτια τινὰ τοῦ αὐτοῦ οἰκήματος, νῦν ὑπὸ τοῦ Δημαρχείου Κερκυραίων κατεχόμενα.

1 Ὅρα τὰ ἀνωτέρω εἰς τὰς σημειουμένας χρονίας τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Ἀρχειοφύλακος Ν. Βάρθη.

2 Μηνιαῖος μισθὸς τοῦ Κλητῆρος τάλληρα 10 ἤτοι δραχ. 60.

3 Ἐπίσημος Ἐφημερὶς τῆς Ἰονίου Κυβερνήσεως. Ἀριθ. 88. 26(7 Σεπτ. 1850.
Ἐν ἔτει 1873 τῇ 5 Δεκ. τὰ τῆς ἐσωτερικῆς ὑπηρεσίας ἐπὶ τὸ ἁπλούστερον ἐκανονίσθησαν διὰ δηλοποιήσεως τοῦ τότε Ἀρχειοφύλακος Δρος Ἀχιλλέως Σπανοπούλου συμφώνως τῇ ἀπὸ 27 Νοεμβρ. αὐτοῦ ἔτους ὑπ' ἀριθ. 8600 διαταγῇ τῆς Β. Νομαρχίας καὶ ταῖς προηγουμέναις αὐτῆς Διαταγαῖς Ἰουνίου 1868 ὑπ' ἀριθ. 3505 καὶ 3646 καὶ ἀπὸ 6 Φεβρ. 1869 ὑπ' ἀριθ. 1528 ἐγκριθείσαις ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 5583 διαταγῆς 22 Φεβρ. 1869.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Ἐν τῷ νέῳ οἰκήματι ηὔξησε καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν γραφέων, οἵτινες ἔφθασαν τὸ 1851 μέχρι τῶν ἑπτά. Ἐπλεόναζον ὅμως συνάμα καὶ αἱ ἐργασίαι, διὰ τὰ πολλὰ καὶ ποικίλα ἔγγραφα τὰ ὁποῖα περιοδικῶς παρέδιδον αἱ καθεστῶσαι διάφοροι τοπικαὶ Ἀρχαί. Ὥστε ταχέως ἐπαισθητὴ κατήντησεν ἡ ἐν τῷ καταστήματι ἔλλειψις χώρου, ὅπως τακτικῶς τοποθετηθῶσι τοσαῦτα ἔγγραφα. Διὸ ἐγένετο σκέψις καὶ περὶ οἰκοδομῆς νέου δωματίου ἐν τῷ εἰς τὸ ὑπάρχον κτίριον παρακειμένῳ κήπῳ. [1] Ἐδέησε δὲ νὰ ζητήσῃ ὁ Ἀρχειοφύλαξ, νὰ μὴ ἐκτελεσθῇ ἡ ἐν ἔτει 1853 προκειμένη παράδοσις τῶν ἐγγράφων τῶν διαφόρων Ἀρχῶν. [2]

Καὶ ὁ ἐν ἔτει 1854 διαδεχθεὶς τὸν Νικόλαον Βάρθην Ἀρχειοφύλαξ Δρ. Ἀλέξανδρος Δελβινιώτης, τὴν αὐτὴν ἐν τῷ καταστήματι στενοχωρίαν ἀναγνωρίσας, ἐπρότεινε καὶ αὐτὸς τὴν τοῦ κτιρίου ἐπέκτασιν, οἰκοδομουμένου μέρους τοῦ παρ' αὐτῷ κήπου. Ἂν δὲ τοῦτο δὲν ἦτο δυνατὸν παρεκάλει τοὐλάχιστον νὰ τῷ παραχωρηθῇ νέα θέσις εἰς ἣν νὰ ἐργάζηται, ὅπως θέτῃ ὅσον ἔνεστιν εἰς τάξιν τὰ εἰς τὸ Ἀρχειοφυλακεῖον παραδιδόμενα ἔγγραφα. [3] Ὅ,τι δὲ μόνον ἐπέτυχεν ὑπῆρξεν ἡ παραχώρησις τοῦ διὰ τῆς ἀπὸ 5 Νοεμβρίου 1857 ἐπιστολῆς του αἰτηθέντος συνεχοῦς πρὸς τὸ Ἀρχειοφυλακεῖον δωματίου τοῦ Ἐπαρχείου, ὅπου εἰργάζετο τότε τὸ Ληξιαρχεῖον. Εἶναι δὲ τοῦτο τὸ δωμάτιον ἐκεῖνο τὸ νῦν γραφεῖον τοῦ Ἀρχειοφύλακος. Ἀλλὰ καὶ ἡ προσθήκη αὐτὴ δὲν ἦτο ἐπαρκής, ὡς καὶ ἡ μετὰ ταῦτα πεῖρα τὸ ἀπέδειξε.

ΙΑ'.

Τ' ὄνομα τοῦ Ἀρχειοφύλακος Ἀλεξάνδρου Δελβινιώτου ἐντίμως συνδέεται μὲ τὰς περιπετείας τῶν ἀρχαίων ἐκείνων Βενετικῶν ἐγγράφων, ἅτινα ἐκ τῶν ὑπογείων τοῦ Παλατίου τῶν ἁγίων Μιχαὴλ καὶ Γεωργίου, μὲ ἄλλα τινὰ ἐναπομείναντα εἰς τὸ πρώην οἴκημα τοῦ Ἀρχειοφυλακείου (οἰκίαν Φλαμπουριάρη) ἐν ἔτει 1833 μετεφέρθησαν εἰς τὰ ἐν τῇ πρώην μονῇ τῆς Τενέδου ἰσόγεια τοῦ Τοπικοῦ Ἀρχειοφυλακείου, ἐξ ἐκείνων δὲ εἰς τὸν ἐπὶ τούτῳ περιφραχθέντα ἰσόγειον τόπον κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ Ἀρχειοφυλακείου ἐν τῷ παρὰ τῇ Σπηλαίᾳ οἰκήματι ἐν ἔτει 1835, καὶ ἐκεῖθεν τέλος μεταβιβασθέντα εἰς τὰ κατώγεια τοῦ πρώην Παλατίου τῶν Βαΐλων κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1849 εἰς αὐτὸ ἐγκατάστασιν τοῦ Τοπικοῦ Ἀρχειοφυλακείου. Τὰ αὐτὰ ἔγγραφα, πιστεύομεν, αἰνιττόμενος ἀνέφερεν ἤδη πρὸς τὸν Ἔπαρχον ὁ Ἀρχειοφύλαξ Βάρθης, τῇ 7 Ὀκτωβρίου 1850, ὅτι κατὰ τὴν εἰς τὸ νῦν Ἀρχειοφυλακεῖον μετακόμισιν, διέσωσε πολλὰ βιβλία, ἅτινα καὶ ὁμοῦ συνέδεσεν

1 Ἀρχειοφύλακος Ν. Βάρθη ἐπιστολὴ 6 Ἰουνίου 1853.

2 Αὐτόθι. Αἱ παραδόσεις τῶν ἐγγράφων τῶν Δικαστηρίων πρῶτον μὲν ἐγίνοντο κατὰ πενταετίαν, ὕστερον δὲ καθ' ἃ διέταξεν εἷς τῶν Ἐπάρχων ἐγίνοντο ἐτησίως.

3 Ἐπιστολαὶ Ἀρχειοφύλακος Α. Δελβινιώτου — 9 Ὀκτωβρ. 1854, 22 Μαΐου 1855 ἐ. ν. καὶ 31 Μαΐου 1855.

ὅπως γίνῃ ἡ διαλογὴ καὶ ἡ τακτοποίησις αὐτῶν· ἅπαντα δὲ τὰ λοιπά, ἤτοι πολλὰ βιβλία, ἡμίσεα βιβλία, ἡμίσειαι δεσμίδες καὶ παμπληθῆ φύλλα μεμονωμένα, ἐκλείσθησαν ἐν τοῖς ὑπὸ τὸ Ἀρχειοφυλακεῖον κατωγείοις. Περὶ δὲ τῶν τελευταίων τούτων ἔλεγεν ὅτι διὰ τὴν οὐχὶ ἀδύνατον, ἀλλὰ δύσκολον τακτοποίησιν χαρτίων τοιούτων ἀπαιτεῖται πρόσωπον ἔχον ἀρκετὴν γνῶσιν τῶν διαφόρων πράξεων, δυνάμενον ν' ἀναγνώσῃ καὶ διαιρέσῃ αὐτὰς κατ' ἐποχὰς καὶ καθ' ὕλην εἰς δεσμίδας καὶ βιβλία. Χρειάζεται, ἔλεγε, βοήθεια πολλῶν ἀτόμων καὶ χρόνος διὰ τὴν ἐκτέλεσιν, καὶ μεθ' ὅλα ταῦτα, δὲν ἤθελεν ἔχει τις εἰμὴ ἔγγραφα ἐσχισμένα, ἀτελῆ, καὶ οὐδεμιᾶς ὀντότητος, τὰ ὁποῖα οὐδεὶς ἤθελε ζητεῖ. Καθ' ἃ δὲ προσέθετε κατωτέρω, τὰ ἤδη ὑπ' αὐτοῦ διασωθέντα καὶ τακτοποιηθέντα Βενετικὰ ἔγγραφα, ἦσαν τὰ τοῦ Βαΐλου (le scritture del Bailo), ἅτινα ἐκτὸς τινων ἐλλειπόντων ἄρχονται ἀπὸ τοῦ ἔτους 1614 καὶ φθάνουσι μέχρι τῶν τελευταίων χρόνων τῆν Βενετοκρατίας, ἐκτὸς δὲ τούτων ὀλίγα τινὰ βιβλία τῆς Πρακτολογίας τῶν Προβλεπτῶν. [1]

Ἡ γνώμη τοῦ Ἀρχειοφύλακος Βάρθη περὶ ἀχρηστίας καὶ οὐτιδανότητος τῶν ἐφθαρμένων ἐκείνων παλαιῶν ἐγγράφων, εἶναι ἐκ τῶν ἀπατηλῶν ἐκείνων ἰδεῶν αἵτινες ἐπέρχονται εἰς τὴν φαντασίαν μᾶλλον ἢ εἰς τὴν σκέψιν τοῦ βεβυθισμένου εἰς τὴν ζάλην πολυπλόκων ἐργασιῶν τῆς ἡμέρας, ἐν μέσῳ δυσχερειῶν καὶ προσκομμάτων παντοίων ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεώς του καὶ θεωροῦντος τὰ παλαιὰ ἐκεῖνα ἔγγραφα ὑπὸ τὴν ἔποψιν μόνον τῶν καθημερινῶν χρειῶν τῆς τοῦ Ἀρχειοφυλακείου ὑπηρεσίας. Μὴ παραβλέψωμεν δὲ ὅτι ὁ Ἀρχειοφύλαξ ἐκεῖνος εἶχεν ἤδη ἀνεύρει καλὸν μέρος Βενετικῶν ἐγγράφων.

Ἡ ὀξυδέρκεια τοῦ ἐν ἔτει 1855 διαδεχθέντος ἐκεῖνον Ἀρχειοφύλακος Ἀλεξάνδρου Δελβινιώτου προέβη πολὺ περαιτέρω εἰς τὴν ἔρευναν τῶν ὡς ἀχρήστων θεωρηθέντων, καὶ κατώρθωσε τὴν διάσωσιν καὶ τακτοποίησιν ἀξιολόγου ποσότητος αὐτῶν.

Διὰ τῆς ἀπὸ 29 Νοεμβρίου 1856 ἐπιστολῆς του, ἐζήτησε τὴν ἀρρωγὴν τῆς Κυβερνήσεως, ὅπως, τῇ δαπάνῃ ἐννενήκοντα λιτρῶν στερλινῶν, τῇ συμπράξει τῶν ὑπαλλήλων, ἑπτὰ τότε ὄντων τὸν ἀριθμόν, οἵτινες ἐπὶ τούτῳ ἤθελον ἐργασθῇ εἰς ὥρας ἐκτάκτους, μετὰ τὰς ὥρας τῆς καθημερινῆς ὑπηρεσίας, προβῇ εἰς τὴν μελετωμένην ἐπιχείρησιν. Ἐγκριθείσης δὲ τῆς προτάσεως ὑπὸ τῆς Ἰονίου Γερουσίας, ἐπελήφθη τοῦ δυσχεροῦς ἔργου, ὅπερ ἐστέφθη διὰ θαυμαστῆς ἐπιτυχίας, ὡς διὰ τῆς ἀπὸ 16 Αὐγούστου 1858 Ε. Ν. ἐκθέσεώς του πρὸς τὸν Ἔπαρχον ἀναφέρει.

Τὴν ἐξέτασιν καὶ κατάταξιν, λέγει, τῶν πολιτικῶν, διοικητικῶν καὶ δικαστικῶν ἐγγράφων τῶν δύο τελευταίων αἰώνων τῆς Βενετοκρατίας, ἅτινα

1 Ἀρχειοφύλακος Ν. Βάρθη Ἐπιστολὴ 7 Ὀκτωβρίου 1850, ἔτι δὲ 25 Ὀκτωβρίου 1849, ἔνθα λέγει ὅτι μέρος τῶν Βενετικῶν ἐκείνων ἐγγράφων ἦσαν εἰς λελυμμένα ἀποσπασθέντα τῶν δεσμίδων καὶ βιβλίων ἕνεκα τῆς ὑγρασίας τοῦ τόπου ὅπου ἀνέκαθεν εἶχον ἀποτεθῆ.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ἔκειντο ὡς ἀνωφελῆ εἰς ἓν κατώγειον τοῦ Ἀρχειοφυλακείου, ἐξεπεραίωσαν ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν μου οἱ ὑπάλληλοι δι' ἐπιπόνου καὶ δυσκόλου ἐρεύνης, ἧς τ' ἀποτελέσματα ὑπερέβησαν τὰς προσδοκίας μου, ὡς ἐμφαίνει ὁ ὑποβαλλόμενος κατάλογος. Διότι πολύτιμα ἔγγραφα ἀναφέρονται εἰς τὰς πολιτικὰς σχέσεις τῶν ἡμετέρων νήσων μετὰ τῆς Βενετίας, κατὰ τοὺς τέσσαρας αἰῶνας τῆς κυριαρχίας αὐτῆς, εἰς τὰ δικαιώματα τῶν πολιτῶν καὶ εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν. Μετὰ δὲ τὰ ἔγγραφα ταῦτα, μετὰ διαφόρους πράξεις τῶν Βαΐλων καὶ ἄλλας οἷον τῶν πολιτικῶν ἢ ἐνιαυσίων δικαστῶν τῆς πόλεως καὶ τῶν κωμῶν, μετὰ τὰς στατιστικὰς ἀναγραφὰς καί τινα δικόγραφα μεταξὺ ἐξόχων οἰκογενειῶν, ἕνεκα προικῶν καὶ καταπιστευμάτων καὶ μετ' ἄλλας δικαστικὰς πράξεις ἐποχῶν προσφάτων, εὑρέθησαν προσέτι τεσσαράκοντα πρωτόκολλα συμβολαιογράφων (τὸ πρῶτον ὑπὸ χρονίαν 28 Μαΐου 1500 καὶ τὸ τελευταῖον 25 Αὐγούστου 1805) τεσσαράκοντα ἔγγραφα κοινοποιήσεων γενομένων παρὰ συμβολαιογράφων πρὸς διαφόρους Ἀρχὰς περὶ καταπεπιστευμένων κληρονομιῶν. Εὑρέθησαν καὶ δύο βιβλία ἐκκλησίας τινος τῆς κώμης Σκριπεροῦ περιέχοντα βαπτίσεις, γάμους καὶ θανάς. Εὑρέθησαν δὲ ἐπὶ τούτοις περίπου πεντήκοντα δεμάτια ποινικῶν διαδικασιῶν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1560 μέχρι τοῦ 1808, καὶ ποινικαὶ ἀποφάσεις ἀρχόμεναι ἀπὸ τοῦ 1734 καὶ λήγουσαι ἐπίσης τὸ 1808. Τὰ ποινικὰ ταῦτα ἔγγραφα ὁ Ἀρχειοφύλαξ Δελβινιώτης θεωρεῖ ὡς ἀνωφελὲς ἐμπόδιον καὶ ἐπειδὴ ὁ χρόνος καὶ ἐννόμως καὶ ἠθικῶς παρέγραψε τὰ ἐν αὐτοῖς διαλαμβανόμενα δικαιώματα, ἂν τὸ ἐγκρίνῃ ἡ ἀνωτέρα Ἀρχή, νομίζει εὔλογον νὰ καῶσι· τὸ αὐτὸ δὲ νὰ γίνῃ καὶ περὶ ἄλλων λειψάνων ἐγγράφων ὄντων ἐν κακῇ καταστάσει καὶ διεφθαρμένων, ἀφοῦ μετὰ τὴν γενομένην ἔρευναν, οὐδὲν δύναται νὰ ἐξαχθῇ ἐξ αὐτῶν. Ἄχρηστον ἐμπόδιον ἐπίσης θεωρεῖ καὶ τὰ οὐκ ὀλίγα βιβλία, κατὰ τὸ πλεῖστον διεφθαρμένα, ἅτινα περιέχουσι στρατιωτικοὺς καταλόγους καὶ λογαριασμοὺς χορηγήσεων διαφόρων εἰδῶν διὰ τὸν Πεζικὸν καὶ τὸν Ναυτικὸν στρατὸν τῆς Βενετικῆς Πολιτείας ἐν ταῖς ἡμετέραις νήσοις καὶ ἕτερα ἀφορῶντα τὴν διαχείρισιν τῶν ἁλατοπηγείων.

Ταῦτα εἶναι κατὰ τὴν ἔκθεσιν τοῦ Ἀρχειοφύλακος τὰ διασωθέντα ἔγγραφα περὶ ὧν λεπτομερέστερον διελάμβανεν ὁ συνημμένος κατάλογος ὅστις μετ' αὐτῆς ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ Ἐπισήμῳ Ἐφημερίδι τοῦ Ἡνωμένου Κράτους τῶν Ἰονίων Νήσων.[1] Σημειοῦμεν δὲ ὅτι ὡς ἐκ τοῦ καταλόγου ἐκείνου προκύπτει εἰς τ' ἀνευρεθέντα βιβλία ὑπάρχουσι καὶ ἓξ τόμοι τῶν διαφόρων ἀντικειμένων τῆς πόλεως [2] οἵτινες πιθανῶς ἀνῆκον εἰς τὸ παλαιὸν Ἀρχειοφυλακεῖον αὐτῆς.

Περαίνων τὴν ἔκθεσίν του ἀπονέμει τὸν διὰ τὴν γενομένην ἐργασίαν ὀφειλόμενον ἔπαινον, οὐχὶ μόνον εἰς τοὺς ὑπαλλήλους ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν κλητῆρα.

1 Ἀριθ. 367 τῆς 6]18 Σεπτεμβρίου 1858.

2 Ἀπὸ Δεματίου ἀριθ. 933 μέχρις ἀριθ. 937. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1584 μέχρι τοῦ 1696.

Ἡ σύγχυσις, λέγει, καὶ ἡ φθορὰ ἡ προξενηθεῖσα ὑπὸ τῆς ἀμελείας καὶ τῆς πολυχρονιότητος εἰς τὰ πολυπληθῆ ἐκεῖνα ἔγγραφα, σεσηπότα καὶ συγκεκολλημένα ὑπὸ τῆς ὑγρασίας ἀπῄτουν ἐργασίαν ἀκριβῆ καὶ εὐσυνείδητον. Ἡ διαχώρισις τῶν φύλλων, ἡ ἔρευνα τῶν χαρακτήρων, ἡ διανομὴ τῶν ἀντικειμένων, κατὰ κατηγορίας καὶ ἐποχάς, καὶ ἡ συνένωσις πολυπληθῶν δικογραφιῶν εὑρισκομένων εἰς μεμονωμένα ἡμίφυλλα χάρτου εἶναι ἔργον οὐχὶ κοινῆς ἱκανότητος καὶ ἄξιον καταλλήλου ἀντιμισθίας. Συνιστᾷ ἑπομένως τὴν ἱκετήριον δι' ἧς οἱ ὑπάλληλοι ἐζητοῦντο ἀνωτέραν ἀμοιβὴν ἐκείνης ἣν ἠδύναντο νὰ λάβωσιν ἐκ τοῦ διὰ τὴν δαπάνην τῆς ἐργασίας ὅλης αἰτηθέντος παρὰ τοῦ Ἀρχειοφύλακος ποσοῦ τῶν ἐννενήκοντα λιτρῶν στερλινῶν. Ἡ Ἰόνιος Γερουσία δικαιώσασα τὴν αἴτησιν ταύτην, ηὔξησε τὸ ποσὸν αὐτὸ εἰς λίτρας στερλίνας ἑκατόν.[1] Ἐκ τούτου δὲ τοῦ ποσοῦ ὁ Ἀρχειοφύλαξ ἐποίησε τὴν εἰς τοὺς ὑπαλλήλους διανομήν, ὡς ἐγγράφως ἀνήγγειλε πρὸς τὸν Ἔπαρχον τῇ 6/18 Σεπτεμβρίου 1858. [2]

Αὕτη ὑπῆρξεν ἡ σημαντικωτέρα καὶ τελευταία ἐργασία τοῦ Τοπικοῦ Ἀρχειοφυλακείου ἐπιτυχῶς ἐπιχειρηθεῖσα καὶ διεξαχθεῖσα ἐπὶ τῶν πολυπληθῶν καὶ ποικίλων ἐγγράφων τῆς ἱστορικῆς ἐποχῆς τῆς Βενετοκρατίας, ἅτινα ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη ἔκειντο παρημελημένα εἰς ἄμορφον σωρόν, καταδεδικασμένα τέλος εἰς τὴν διὰ τῆς σήψεως ἀπώλειαν ἐν τοῖς κατωγείοις αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ πρῴην Παλατίου τῶν Βαΐλων, ὅπου ἄλλοτε ἴσως πλεῖστα αὐτῶν εἰς ἀσφαλῆ δωμάτια ζηλοτύπως ἐφυλάττοντο. [3]

ΙΒʹ.

Αἱ συχναὶ παραδόσεις ἐγγράφων τῶν Ἀρχῶν τῆς συγχρόνου ἐποχῆς, οὐχὶ πάντοτε ἐγκαίρως καὶ καταλλήλως γενόμεναι, ἐπησχόλησαν ἐφεξῆς καὶ τὸν Ἀρχειοφύλακα Δελβινιώτην μέχρι τῆς παραιτήσεως αὐτοῦ, τῇ 18 Ὀκτωβρίου 1862, καὶ τὸν διαδεχθέντα αὐτὸν Στυλιανὸν Δώριαν Προσαλέντην ἀναλαβόντα τὴν ὑπηρεσίαν τῇ 20 τοῦ αὐτοῦ μηνός, ἀφοῦ ἐν τῷ μεταξὺ καθήκοντα Ἀρχειοφύλακος ἐξεπλήρωσεν εἷς τῶν ὑπαλλήλων ὁ Κωνσταντῖνος Παπαδόπουλος. [4]

1 Πρωτόκολλον τοῦ Ἐπάρχου 7 Σεπτ. 1858 ἀριθ. 2339 καὶ ἀριθ. 1240.

2 Ἐπιστολαὶ Ἀρχειοφύλακος Α. Δελβινιώτου 18 Σεπτ. 1858 Ε. Ν. Ἰδοὺ οἱ ὑπάλληλοι εἰς οὓς ἐγένετο ἡ διανομή. Σπυρίδων Πουλῆς, Στυλιανὸς Βουσολῖνος, Νικόλαος Κασιμάτης, Ἄγγελος Φούλιας· λαβόντες ἀνὰ λ. Σ. 15 δ. 4 1]2. Ἀνδρέας Ἰατρᾶς, Κωνσταντῖνος Παπαδόπουλος ἀνὰ λ. Σ. 17 σελ. 3 δ. 7. —Ὁ κλητὴρ λ. Σ. 5 σ. 11 δ. 4.

3 Περί τινων τῶν ἐγγράφων τούτων ἐπραγματεύθη ὁ πολυμαθὴς καὶ περὶ τὴν πάτριον ἱστορίαν σπουδαῖος καὶ ἐντριβέστατος λόγιος Καθηγητὴς Ἰ. Ῥωμανὸς καὶ ἡ πραγματεία αὐτοῦ ἐδημοσιεύθη ἔν τινι Περιοδικῷ τῆς Ἰταλίας.

4 Ἐπιστολὴ ἀριθ. 1 τοῦ Ἀρχειοφύλακος Προσαλέντου ἐν τῷ βιβλίῳ ἔνθα καὶ αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ προκατόχου του, 22 Ὀκτωβρίου 1862.—Ἐπιστολὴ ἀριθ. 837 ἀπὸ 18 αὐτοῦ μηνὸς καὶ ἔτους, δι' ἧς ὁ Γραμματεὺς τῆς Γερουσίας ἀναγγέλλει εἰς τὸν Ἔπαρχον ὅτι αὕτη ἐπιδοκιμάζει τὴν ἀπὸ τῆς 16 ὑποβληθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ ὀνομάτισιν τοῦ Σ. Δ. Προσαλέντου ὡς Ἀρχειοφύλακος.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Ἡ περὶ ἧς ἀνωτέρω εἴρηται προσθήκη ἀρχείων ἐποχῆς προσεγγιζούσης εἰς τὸ ἐνεστός, εἰς ἃ μάλιστα ἐνδιεφέροντο οἱ πολῖται διὰ τὰς καθημερινὰς των ὑποθέσεις, οὐχὶ μόνον τὰ μέγιστα ηὔξησε τὴν ἐσπευσμένην ὑλικὴν ἀσχολίαν τῶν ὑπαλλήλων περὶ τὴν ἀνεύρεσιν καὶ ἀντιγραφὴν τῶν καθ' ἑκάστην ζητουμένων, ἀλλὰ καὶ ἄλλην ἔκτακτον ἀπήτησεν ἐργασίαν ἀπαραίτητον διὰ τὴν διευκόλυνσιν τῆς καθημερινῆς χρήσεως τῶν ἐγγράφων ἐκείνων. Κατὰ διαταγὴν τῆς Γερουσίας ἀπὸ τοῦ ἔτους 1860 μέχρι τοῦ ἔτους 1862, οἱ βοηθοὶ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἀρχειοφύλακος δι' ἐπιπροσθέτου ἐργασίας, μετὰ τὰς ὥρας τῆς τακτικῆς ὑπηρεσίας ἐπειράθησαν τὴν σύνταξιν Ἀλφαβητικῶν Πινάκων τῶν διαφόρων δικαστικῶν ἀποφάσεων καὶ πρὸς τούτοις τῶν πράξεων οὐκ ὀλίγων Συμβολαιογράφων, ἀνταμοιβόμενοι δι' ἐκτάκτου μηνιαίας ἀντιμισθίας. Τοῦ ἐπωφελοῦς τούτου ἔργου τὴν μέχρι συντελέσεως ἐξακολούθησιν, διέκοψε μετ' οὐ πολὺ αὐτὴ ἡ Γερουσία ἀφαιρέσασα τὸ κονδύλιον τῆς χάριν τούτου ἐπιχορηγήσεως.

Οὕτως ἔβαινον τὰ πράγματα κατὰ τὴν τελευταίαν περίοδον τῆς Ἰονίου Κυβερνήσεως, καθ' ἣν αἱ τοῦ Ἀρχειοφυλακείου καθημεριναὶ ἐργασίαι ἔτι μᾶλλον περιεπλέχθησαν καὶ συνεπυκνώθησαν ἐπὶ τῇ προσδοκίᾳ τῆς μεγάλης τῶν καθεστώτων μεταβολῆς, ἐξ ἧς οὐχὶ μόνον ἡ πολιτεία ἀλλὰ καὶ ἡ κοινωνία συνεταράσσετο.

ΙΓ'.

Καὶ κατὰ τὴν ἵδρυσιν τῆς νέας ἐθνικῆς Κυβερνήσεως ἐν ἔτει 1864, τὰ πράγματα δὲν ἔλαβον εὐρυθμοτέραν καὶ ὁμαλωτέραν τροπήν. Αἱ εἰς τὸ Τοπικὸν Ἀρχειοφυλακεῖον παραδόσεις τῶν ἐγγράφων τῶν πρώην Ἰονίων Ἀρχῶν ἐπῆλθον ἔτι μᾶλλον ἀλλεπάλληλοι καὶ κατεσπευσμέναι καὶ σχεδὸν εἰπεῖν ἀθρόαι [1] καὶ τοῦτο συνέβαινεν ἐν ᾧ ἀσυνήθεις ἐκτάκτους ἐργασίας ἐπειγόντως εἰς τὸ Ἀρχειοφυλακεῖον ἐπέβαλλον αἱ ἀνάγκαι τοῦ ἐγκαινιαζομένου νέου πολιτικοῦ συστήματος καὶ αἱ ἐκ τούτου ἀναφυόμεναι παντοῖαι περιστάσεις καὶ σχέσεις τῆς ἰδιοκτησίας, τῶν προσώπων καὶ τοῦ κράτους, ἔτι δὲ τῶν ἀπροπαρασκευάστως καθιδρυομένων νέων Ἀρχῶν καὶ τῶν προσκαίρως ἔτι ὑφισταμένων λειψάνων τῆς παρελθούσης διοικήσεως ἐν μέσῳ τῆς νέας ἐθνικῆς ζωῆς.

Ἐν τοσούτῳ δὲ οὐδὲ αἱ περιστάσεις τοῦ οἰκήματος ἐβελτιοῦντο διὰ τῆς ἐν αὐτῷ τοσαύτης προσθήκης ἐγγράφων. Καὶ ὁ Ἀρχειοφύλαξ εὑρέθη εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐκφράσῃ ἐπανειλημμένως εἰς τὴν προϊσταμένην Ἀρχὴν τὴν ἰδέαν

1 Ἐπιστολὴ ἀριθ. 9. ἀπὸ 28 Ἰουλίου, 9 Αὐγούστου 1864, δι' ἧς ὁ Ἀρχειοφύλαξ Σ. Δ. Προσαλέντης ὑποβάλλει εἰς τὸν Ἔπαρχον ὅτι ἐν γένει αἱ παραδόσεις τῶν ἐγγράφων τῶν διαφόρων Ἀρχῶν πρὸς τὸ Ἀρχειοφυλακεῖον δέον νὰ συνοδεύωνται μετὰ τῶν σχετικῶν Ἀλφαβητικῶν Πινάκων.

τῆς τοῦ κτιρίου ἐπεκτάσεως, ἢ τῆς προσθήκης ἄλλων δωματίων. [1] Ἐπρότεινε δὲ καὶ τὴν ὑπὸ ἐπὶ τούτῳ Ἐπιτροπῆς ἐξέτασιν πολλῶν ἀχρήστων ἐγγράφων, ἅτινα ἀνωφελῶς ἐπλήρουν τὸ κατάστημα· ἀλλ' οὐδὲν ἐγένετο. [2] Ἐν ταὐτῷ δὲ ἡ παλαιότης τοῦ οἰκήματος, ἥτις ἤδη ἀπὸ τῆς ἐν αὐτῷ ἐγκαταστάσεως τοῦ Ἀρχειοφυλακείου ἦτο εἰς πάντας ὁρατή, καὶ ἐδεῖτο ἔκτοτε ἀποτελεσματικῆς προνοίας, προϊόντος τοῦ χρόνου κατήντησεν ἐπαισθητοτέρα, παραβλάπτουσα καὶ αὐτὴ τὴν γενικὴν τοῦ ἀρχείου τούτου κατάστασιν. Ἡ συχνὴ εἰσροὴ τῶν ὀμβρίων ὑδάτων ἐπεξέτεινεν ἐν αὐτῷ τὸ κακὸν τῆς ὑγρασίας, ἐξ ἧς πολλαὶ θέσεις ἐγένοντο ἀκατάλληλοι καὶ ἐπικίνδυνοι εἰς τοποθέτησιν ἐγγράφων, ἅτινα ἀσφαλῶς ἔπρεπε νὰ διατηρηθῶσιν. Οὐχὶ δὲ ἅπαξ ἐπὶ τούτοις συνέβη, εἰς δωμάτιά τινα, πότε μὲν νὰ καταπέσῃ ἡ στέγη, πότε δὲ νὰ βυθισθῇ τὸ ἔδαφος. [3] Αἱ δὲ ἐπανειλημμένως προκαλούμεναι ἐπισκευαί, οὐχὶ πάντοτε ἐπετύγχανον, διὰ τὴν παλαιότητα τοῦ ὅλου κτιρίου, οὖσαι ἐμβαλώματα νέα εἰς ῥάκος παλαιόν. [4]

Δὲν πρέπει νὰ παραλείψωμεν περὶ τοῦ κτιρίου λαλοῦντες, ὅτι καὶ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως ἐμελετήθη νὰ μετατεθῇ τὸ Ἀρχειοφυλακεῖον εἰς τὴν πρώην Ἰόνιον Ἀκαδημίαν, καὶ ἐζήτησε περὶ τούτου ἡ Β. Νομαρχία παρὰ τοῦ Ἀρχειοφύλακος τὸν ὑπολογισμὸν τῆς ἀπαιτουμένης δαπάνης. Ἀπαντῶν οὗτος τῇ 3 Σεπτεμβρίου 1866 ὑπέβαλλεν ὅτι ἐθεώρει καταλληλότερον τοῦ παρόντος τὸ προτεινόμενον οἴκημα, ὅπερ ὅμως δεόντως ἔπρεπε νὰ προπαρασκευασθῇ, προκειμένου περὶ μετακομίσεως καὶ ἐναποθέσεως ἐν αὐτῷ πλέον τῶν 1700 ἁμαξίων ἐγγράφων. Οὐδὲ ἠδύνατο αὐτὸς νὰ ὑπολογίσῃ τὴν δαπάνην περὶ ἧς ἁρμόδιον ἦτο νὰ γνωμοδοτήσῃ τὸ Βασιλικὸν Μηχανικόν. Ἄλλως παρετήρει ὅτι προσήγγιζεν ἡ ἐσοδεία τοῦ ἐλαιοκάρπου, καθ' ἣν πολλαπλασιάζονται αἱ ἐργασίαι τοῦ Ἀρχειοφυλακείου, καὶ ὅτι κατ' αὐτὸν ἡ μετακόμισις ἔπρεπε νὰ ἐκτελεσθῇ ἐν καιρῷ δικαστικῶν διακοπῶν, ὡς ἐγένετο καὶ προηγουμένως. [5] Ἡ μελετηθεῖσα μετάθεσις δὲν ἐπραγματοποιήθη· καὶ τῷ ὄντι αἱ προηγουμένως γενόμεναι ἔπρεπε νὰ μὴ ἐνθαρρύνωσι τὴν ἐπιχείρησιν μεταθέσεως νέας. Καὶ ταῦτα ἀρκέτωσαν ἐν παρόδῳ ἐπὶ τοῦ δυσαρέστου καὶ

1 Ἐπιστολαὶ Ἀρχειοφύλακος Σ. Δ. Προσαλέντου ἀριθ. 20, 10/22 Σεπτ. 1864. ἀριθ. 75. 31 Αὐγούστου 1865 καὶ ἀριθ. 97 4 Ἀπριλίου 1867.

2 Τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολὴ ἀριθ. 43. 4 Φεβρ. 1865.

3 Ὁ Ἀρχειοφύλαξ Α. Δελβινιώτης δι' ἐπιστολῆς ἀπὸ 19 Ἰουνίου 1858 ἀναφέρει ὅτι πρὸ πολλοῦ ὑπενέδωκε τὸ ἔδαφος μιᾶς αἰθούσης, ἕνεκα τοῦ βάρους τῶν ἐν αὐτῇ ἐγγράφων.

Ἐπιστολαὶ Ἀρχειοφύλακος Σ. Α. Προσαλέντου ἀριθ. 27—19(1 Ὀκτωβρ. 1864. Πτῶσις μέρους τῆς σκέπης ἑνὸς δωματίου· ἀριθ. 36 καὶ 37, κατὰ Δεκέμβριον 1864 καὶ ἀριθ. 114 7 Σεπτ. 1866 εἰσροὴ ὀμβρίων ὑδάτων· ἀριθ. 206 6 Δεκ 1869. Καταβύθισις τοῦ ἐδάφους μικροῦ δωματίου, ὅπου εἰσελθὼν ὁ Κλητὴρ τοῦ Ἀρχειοφυλακείου Εὐστάθιος Ἀργυρόπουλος κατεκρημνίσθη σὺν αὐτῷ καὶ ἐτραυματίσθη.

4 Ὀφείλομεν ὅμως νὰ σημειώσωμεν ὅτι διὰ τῶν ἐσχάτως γενομένων γενικῶν ἐπισκευῶν ἐπετεύχθη ἡ πραγματικὴ διόρθωσις τοῦ μεγαλητέρου μέρους τῆς στέγης. Ἀλλ' ὑπολείπεται νὰ γίνῃ καὶ εἰς τὸ μικρότερον ταύτης μέρος ὁμοία τελεσφόρος ἐπισκευή.

5 Ἐπιστολὴ Ἀρχειοφύλακος Σ. Δ. Προσαλέντου ἀριθ. 113 3 Σεπτ. 1866 εἰς ἀπάντησιν τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4802 ἐγγράφου τοῦ Νομάρχου Κερκύρας.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

δυσκόλου θέματος τῶν ἐκ τῆς παλαιότητος τοῦ κτιρίου περιπετειῶν, αἵτινες εἰς οὐχὶ ὀλίγας μερίμνας ἐνέβαλον μάλιστα τοὺς τελευταίους Ἀρχειοφύλακας. Διότι ἂν καὶ ἐν ἔτει 1868 προσέλαβε τὸ Ἀρχειοφυλακεῖον δύο ἰσόγεια δωμάτια παρὰ τὰ ἤδη ὑπ' αὐτοῦ κατεχόμενα, δὲν ἐβελτιώθη ἐντεῦθεν ἡ ὑλικὴ αὐτοῦ κατάστασις, οὐδὲ ἀπέκτησε τοῦτο τὴν δέουσαν εὐρυχωρίαν.[1]

Τί δὲ συνέβαινεν ἐν τούτοις περὶ προσωπικοῦ; Τοῦτο καλεῖ ἡμᾶς ν' ἀναδράμωμεν εἰς χρόνους προγενεστέρους.

ΙΔ'

Ἐν ἔτει 1818, τὰ δικαιώματα τοῦ συστηθέντος τότε Ἀρχειοφυλακείου εἰσέπραττεν ὁ Ἀρχειοφύλαξ Σπυρίδων Βαρλάμ. Ὡς δὲ οὗτος ἀνέφερε πρὸς τὸν Ἔπαρχον τῇ 20 Ἰουλίου 1820, διένειμε τὰς εἰσπράξεις εἰς τοὺς ὑπάρχοντας δύο τακτικοὺς βοηθούς, προσλαβὼν μονίμως ἕτερον ἔκτακτον παρ' αὐτοῦ ἐκ τῶν εἰσπράξεων μισθοδοτούμενον (διὰ ταλλήρων τριῶν ἤτοι δραχμῶν 18 κατὰ μῆνα) διὰ τὴν ἐγκατάστασιν καὶ τακτοποίησιν τοῦ Ἀρχειοφυλακείου.[2] Κατὰ διαταγὴν δὲ τῆς Ἰονίου Γερουσίας ὑπὸ χρονίαν 19 Ἰουνίου 1820, ὁ Ἀρχειοφύλαξ ἐμισθοδοτεῖτο μηνιαίως διὰ ταλλήρων διστήλων τριάκοντα (ἤτοι δραχ. 180), ἀπολαύων καὶ τὸ ἥμισυ τῶν εἰσπραττομένων δικαιωμάτων, ἐνταμιεύων δὲ τὸ ἄλλο ἥμισυ εἰς τὸ Ἐγχώριον Ταμεῖον. Τὸ σύστημα τοῦτο ἠκολούθησε μέχρι τοῦ ἔτους 1835, ὅτε τὸ πρῶτον ἔτος τῆς διαχειρίσεώς του ὁ Ἀρχειοφύλαξ Νικόλαος Βάρθης, ἀπὸ α' Αὐγούστου 1834 μέχρι 31 Αὐγούστου 1835 εἰσέπραξε τάλληρα 700 11/100 οὗτινος ποσοῦ τὸ ἥμισυ ἀνῆκεν εἰς αὐτόν, ἤτοι τάλληρα πεντήκοντα τέσσαρα κατὰ μῆνα, ἅτινα μὲ τὸν μισθόν του ἀπετέλουν τάλληρα ὀγδοήκοντα τέσσαρα (δρ. 504). Ἀλλὰ ἀπὸ 5 Σεπτεμβρίου 1835, τεθέντος εἰς ἐνέργειαν τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, ἔπαυσαν τὰ δικαιώματα τοῦ Ἀρχειοφύλακος καὶ προσδιωρίσθη εἰς αὐτὸν μηνιαῖος μισθὸς τεσσαράκοντα πέντε διστήλων (δρ. 270). Βραδύτερον ὁ μισθὸς οὗτος ἠλαττώθη εἰς δίστηλα τριάκοντα τρία (δρ. 198)[3]

Ὡς καὶ ἀλλαχοῦ εἴπομεν, ἐπὶ Ἀρχειοφύλακος Βάρθη, τακτικοὶ ὑπάλληλοι μέχρι τοῦ ἔτους 1836 ἦσαν δύο, ὧν ὁ μὲν ὑπαρχειοφύλαξ, ἀξίωμα διατηρηθὲν ἀπὸ Ἰανουαρίου 1835 μέχρις Ἀπριλίου 1838, ὁ δὲ γραμματεύων βοηθός. Τῷ 1837 προσετέθη τρίτος βοηθός, τέταρτος δὲ τῷ 1848 προκειμένης τῆς τελευταίας τοῦ Ἀρχειοφυλακείου μετακομίσεως. Τῷ δὲ 1850 προστεθέντων ἄλλων δύο καὶ ἑνὸς τῷ 1851, οἱ βοηθοὶ ἦσαν ἐπί τινα ἔτη

1 Τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολὴ ἀριθ. 166 23 Αὐγούστου 1868.
2 Δεμάτιον ἀριθ. 2289 Atteggio Sr. Spiridione Varlam era Archivista Locale κ.τ.λ. Reggistro lettere.
3 Ἐπιστολὴ Ἀρχειοφύλακος Ν. Βάρθη 4 Ἰουνίου 1853.

ἑπτὰ τὸν ἀριθμόν, ἐπὶ μακρὸν χρόνον μονίμως τὰς θέσεις αὐτῶν κατέχοντες.[1] Ἐσχάτως δὲ ἐπὶ Ἀρχειοφύλακος Προσαλέντου προσετέθη καὶ ὄγδοος βοηθός. Ἀλλ' οὐδὲ τὸν ἀριθμὸν ὀκτὼ ὑπαλλήλων ἐθεώρει ἐπαρκοῦντα ὁ Ἀρχειοφύλαξ ἐκεῖνος, διὰ τὰς ἐν ἔτει 1864 ἐπιταττομένας παντοίας ἐργασίας διὰ τὸ ἐν Ἀθήναις Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν. Οὐχ ἧττον μετὰ παρέλευσιν οὐχὶ μακροῦ χρόνου καὶ τῶν αὐτῶν ὑφισταμένων πολυασχόλων περιστάσεων, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, καθ' ἃ ἀνήγγειλεν εἰς τὸν Ἀρχειοφύλακα ὁ Νομάρχης Κερκύρας περὶ τὰ τέλη Δεκεμβρίου 1865, περιώριζε τὴν ὑπαλληλίαν τοῦ Ἀρχειοφυλακείου εἰς ἕνα Ἀρχειοφύλακα, δύο βοηθοὺς β' τάξεως, ἕνα βοηθὸν γ' καὶ ἕνα κλητῆρα.[2]

Μέχρι τῆς ὥρας ἐκείνης οἱ ὑπάλληλοι μετὰ τοῦ Ἀρχειοφύλακος ἔχοντος μηνιαῖον μισθὸν δρ. 180, ἦσαν δύο βοηθοὶ α' τάξεως μισθοδοτούμενοι μηνιαίως πρὸς δραχ. 90, τρεῖς β' πρὸς μηναίας δραχ. 80 καὶ τρεῖς γ' τάξεως πρὸς δραχ. 60 καὶ ὁ κλητὴρ ἔχων δραχ. 50 κατὰ μῆνα.[3] Οὕτω πλὴν τοῦ κλητῆρος ἀπελάμβανον ἅπαντες τὸν μισθὸν ὃν εἶχον κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς Ἰονίου Πολιτείας, οὐδ' ἐπῆλθεν ἔπειτα ἐλάττωσις τοῦ μισθοῦ. Ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ προσωπικοῦ εἰς τρεῖς μόνους βοηθούς, ἐγένετο πράγματι ἐπαισθητὴ τῆς ὑπαλληλίας ὑποβίβασις, ἥτις βεβαίως καὶ εἰς τὴν σπου-

1 Ἡ ἑξῆς σημείωσις τῶν βοηθῶν τοῦ Ἀρχειοφυλακείου κατὰ τὸ ἀπὸ 31 Μαΐου 1855 ἔγγραφον τοῦ Ἀρχειοφύλακος ἔνθα σημειοῦται καὶ ἡ χρονία τοῦ διορισμοῦ ἑκάστου ἀποδεικνύει καὶ τὴν μονιμότητα αὐτῶν.

Ἀθανάσιος Ἰατρᾶς ὑπηρετῶν ἀπὸ	19	Μαΐου	1818
Στέφανος Πιλότος.	28	Αὐγούστου	1837
Ἄγγελος Φούλιας	16	Νοεμβρίου	1843
Κωνσταντῖνος Παπαδόπουλος . .	19	Ὀκτωβρίου	1848
Σπυρίδων Πουλῆς.	28	Νοεμβρίου	1850
Ἀνδρέας Ἰατρᾶς τοῦ Ἀθανασίου. .	»	»	»
Στυλιανὸς Βουσολῖνος.	26	Ἰουλίου	1851
Ὁ κλητὴρ Χαραλάμπης Ῥαζῆς. .	12	Μαΐου	1849

Τὸ ἔτος 1861 ἕνεκα ἀποβιώσεως τοῦ Ἀθανασίου Ἰατρᾶ ἔμειναν ἐπί τινα καιρὸν μόνον ἓξ ὑπάλληλοι. Ἰδοὺ καὶ ἡ πρόσοψις τοῦ ἐτησίου μισθοῦ αὐτῶν τῇ 9 Ἰανουαρίου 1862 ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ τότε Ἀρχειοφύλακος.

Ἀρχειοφύλαξ	Ἀλέξανδρος Δελβινιώτης	Λ. Σ.	90
Βοηθὸς	Ἄγγελος Φούλιας	» »	45
»	Κωνσταντῖνος Παπαδόπουλος .	» »	35
»	Ἀνδρέας Ἰατρᾶς	» »	35
»	Σπυρίδων Πουλῆς	» »	35
»	Στυλιανὸς Βουσολῖνος . . .	» »	30
»	Νικόλαος Κασιμάτης. . . .	» »	30
Κλητὴρ	Χαραλάμπης Ῥαζῆς. . . .	» »	27

2 Ἀρχειοφύλακος Σ Δ. Προσαλέντου ἐπιστολὴ ἀριθ. 18 τῆς 26 Αὐγούστου (17 Σεπτεμβρίου 1864 καὶ ἀριθ. 90· 31 Δεκεμβρίου 1865.

3 Τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολαί, ἀριθ. 45· 5 Μαρτίου 1865 καὶ ἀριθ. 56· 4 Μαΐου 1865 πρὸς τὸν Νομάρχην. Διὰ τῆς δευτέρας στέλλει τὰς μισθοδοτικὰς καταστάσεις τροπολογουμένας κατὰ τὴν ἀπὸ 12 Φεβρ. 1865 ἐγκύκλιον τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

δαιότητα αὐτοῦ τοῦ 'Αρχειοφυλακείου ἐπιζημίως προσέκρουε· διότι τοῦτο οὐδένα πλέον εἶχε βοηθὸν α' τάξεως, ἀλλὰ δύο β' καὶ ἕνα γ' τάξεως· μετ' οὐ πολὺ δὲ κατήντα εἰς δύο μόνους βοηθούς. Διότι ἀμέσως μέν, τὸν Δεκέμβριον 1865, ἐπαύοντο τρεῖς ὑπάλληλοι, τὸν δὲ 'Ιούλιον 1866, ἐπαύοντο οἰκονομίας χάριν ἄλλοι τρεῖς. [1]

Μετὰ τοιαύτας ἀποφάσεις τῆς Κυβερνήσεως καὶ διὰ τὴν ἀπόλυτον ἀνάγκην τοῦ καταστήματος, νὰ μὴ στερηθῇ τῆς ὑπηρεσίας παλαιῶν καὶ πεπειραμένων ὑπαλλήλων, καὶ διὰ νὰ μὴ ἀποπεμφθῶσιν οὗτοι ἄνευ πόρου ζωῆς, ἄλλο δὲν ἔμεινεν εἰς τὸν 'Αρχειοφύλακα Σ. Δ. Προσαλέντην, εἰμὴ νὰ προτείνῃ νὰ ἐξακολουθήσωσιν οἱ ἀπαλλαττόμενοι ὑπηρετοῦντες ἀμίσθως ὡς γραφεῖς, καὶ ἀμοιβὴν νὰ λαμβάνωσι παρὰ τῶν εἰς αὐτοὺς παραγγελλόντων ἀντίγραφα. [2] Τοιαύτην δὲ μόνον κατώρθωσε νὰ ἐπιτύχῃ μετρίασιν τοῦ ἐπενεχθέντος κακοῦ, ἂν καὶ εἰς τὰς ἐν μέσῳ τῶν δεινῶν ἐκείνων περιστάσεων ὑπὲρ τοῦ ἱδρύματος καὶ ὑπὲρ τῶν παυομένων ὑπαλλήλων δικαίας καὶ εὐγενεῖς αὐτοῦ προσπαθείας συναρρωγὸν ἔσχε καὶ τὴν παρὰ τῇ ἀνωτέρᾳ 'Αρχῇ ἠθικὴν ὑποστήριξιν τοῦ τότε πρώτου Δημάρχου Κερκυραίων Ν. Β. Μάνεση. [3]

Ἡ τοιαύτη ἐλάττωσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐμμίσθων βοηθῶν τῶν πράγματι ὄντων δημοσίων ὑπαλλήλων, καὶ ἡ καταβίβασις αὐτῶν, οὐχὶ μόνον ἀπὸ ἀνωτέρας εἰς κατωτέραν τάξιν, ἀλλὰ εἰς τὴν τῶν ἀμίσθων γραφέων ὑπηρετούντων ἐπὶ ἀμοιβῇ χορηγουμένῃ ὑπὸ τῶν αἰτούντων παρ' αὐτῶν ἀντίγραφα ἰδιωτῶν, ἐκλόνιζε καὶ συνέχεε βεβαίως ὅλον τὸ σύστημα τῆς ὑπηρεσίας τοῦ 'Αρχειοφυλακείου. Μετά τινα χρόνον ἐπανακληθέντων εἰς τὴν ὑπηρεσίαν δύο παλαιῶν ὑπαλλήλων, συνεπείᾳ παραιτήσεως ἑνὸς τῶν ὑπηρετούντων, [4] οἱ βοηθοὶ τοῦ 'Αρχειοφυλακείου ἔφθασαν εἰς τὸν ἀριθμὸν τριῶν, ὧν εἷς βοηθὸς β' τάξεως καὶ δύο γ' γενομένου δεκτοῦ εἰς ταύτην ἑνὸς τῶν πρώην τῆς β' [5] ὅπερ βεβαίως δὲν ἐνίσχυε τὰς ἰδέας τῆς ἱεραρχικῆς πειθαρχίας, ἐν ᾧ μάλιστα κατὰ τὴν ἐν μηνὶ Δεκεμβρίῳ κοινοποίησιν τῆς Β. Νομαρχίας εἶχον ὁρισθῇ εἰς τὸ 'Αρχειοφυλακεῖον Κερκύρας δύο βοηθοὶ β' καὶ εἷς γ' τάξεως, ἔπειτα δὲ τ' ἀνάπαλιν ἐγίνετο. 'Αλλ' εἰς ἐπίμετρον ἐπῆρχετο συνάμα καὶ ἡ ὀλεθρία ἐπιρροή, τὴν ὁποίαν ἐξήσκουν εἰς τὸ πνεῦμα παντὸς ὑπαλλήλου τὰ λυπηρὰ παραδείγματα, τὰ δυστυχῶς τότε κλονίσαντα τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ ἐκπληρῶν πιστῶς τὸ καθῆκόν του, κατέχει ἀσφαλῶς τὴν θέσιν του ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Κυβερνήσεως, καὶ ἡ ὀφειλομένη προσοχὴ δίδεται εἰς τὰ ἁρμόζοντα προσόντα κατὰ τοὺς εἰς ἕκαστον ἐπάγγελμα νέους διορισμούς.

1 'Επιστολαὶ 'Αρχειοφύλακος Σ. Δ. Προσαλέντου ἀριθ. 90· 31 Δεκεμβρίου 1865 καὶ ἀριθ. 106, 7 'Ιουλίου 1866. Κατὰ Δεκέμβριον 1865 ἐπαύθησαν 'Ανδρέας 'Ιατρᾶς βοηθὸς β'. τάξεως, Νικόλαος Κασιμάτης γ'. καὶ 'Ιωάννης Κωσταδῆμος γ'.—Κατὰ 'Ιούλιον δὲ 1866 ῎Αγγελος Φούλιας βοηθὸς α'. τάξεως. Κωνσταντῖνος Παπαδόπουλος β'. καὶ Σπυρίδων Πουλῆς ὁμοίως β'.—Οἱ δύο μείναντες βοηθοὶ ἦσαν 'Αριστείδης Δελβινιώτης β'. καὶ Στέφανος Νικάκης γ'. τάξεως.

2 Αὐτόθι.

3 Τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολὴ ἀριθ. 109, 22 Αὐγούστου 1866 πρὸς τὸν Δήμαρχον Κερκυραίων.

4 'Αριστείδου Δελβινιώτου.

5 Σπυρίδωνος Πουλῆ. 'Επιστολὴ 'Αρχειοφύλακος Σ. Δ. Προσαλέντου ἀριθ. 166· 10 Αὐγούστου 1868. ῞Ενθα ἀναφέρει πρὸς τὸν Νομάρχην ὅτι οἱ ὑπάλληλοι εἶναι τρεῖς καὶ ζητεῖ τέταρτον ἔστω καὶ γ'. τάξεως.

'Επιστολὴ ἀριθ 197, 18 'Ιουνίου 1869 ὑπάλληλοι τρεῖς. Εἷς β'. τάξεως Κωνσταντῖνος Παπαδόπουλος καὶ γ'. τάξεως Σπυρίδων Πουλῆς καὶ Στέφανος Νικάκης.

Αἴτια τοιαῦτα οὔτε τὴν δέουσαν ῥύθμισιν τοῦ 'Αρχειοφυλακείου ἠδύναντο νὰ προαγάγωσιν, οὔτε τὴν ὑπηρεσίαν αὐτοῦ νὰ ἐμψυχώσωσιν εἰς ἔργα δεόμενα χρόνου καὶ ἐπιμονῆς. Οὕτω δὲ ὑπὸ οἰωνοὺς οὐχὶ ἀρίστους καὶ διὰ τὸ Τοπικὸν 'Αρχειοφυλακεῖον Κερκύρας ἐνεκαινίζετο ἡ ἐποχὴ τῆς διοικητικῆς καὶ δικαστικῆς ἀφομοιώσεως τῆς 'Επτανήσου μετὰ τοῦ λοιποῦ Βασιλείου τῆς 'Ελλάδος.

'Αλλ' ἐνταῦθα περαίνοντες τὸ ἱστορικὸν τοῦτο δοκίμιον, δὲν θέλομεν προβεῖ περαιτέρω μέχρι τῶν παρόντων, ἅτινα ἐκ τῶν ἤδη ἀφηγηθέντων ἀρκούντως προεικονίζονται ἐν γένει καὶ διαφωτίζονται, τηρουμένων τῶν ὁρίων πραγματείας ἁπλῶς ἱστορικῆς.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ
Α1.Σ2.Φ9.0022

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ